

LIChAMELIJKE OPVOEDING

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LIChAMELIJKE OPVOEDING

Topic: De moderne vaksectie**Jaargang 94****Kans op reis naar down under voor uw school?****10 maart 2006****Salarissen****Beleid LO2 in havo/vwo****3**www.kvlo.nl

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN



De nieuwste generatie zaalscheidingen

Trenomat Acoustic®

- Geluidsreductie en geluidsabsorptie in **alle** zaal delen door **nieuw** akoestisch wandmateriaal!
- Ook voor renovatie en verbeteren van de akoestiek in bestaande accommodaties!



De Graaf en van Stijn B.V.
Postbus 32
2420 AA Nieuwkoop
Tel: (0172) 57 97 20
Fax: (0172) 57 26 70
www.trenomat.nl
info@trenomat.nl

Fit voor het leven!



Voor mensen met een handicap is sport dé manier om beter om te gaan met barrières in het dagelijkse leven. Vaak zijn aanpassingen nodig, zoals een toegankelijk toilet. Daarom gaan tijdens onze collecteweek van 2 t/m 8 april weer duizenden collectanten op pad voor de gehandicaptensport. Dit jaar met als hoogtepunt op dinsdag 4 april het Timing werelduurrecord collecteren; een gezamenlijk initiatief van Timing uitzendteam en het NFSG. In één uur tijd gaan zoveel mogelijk collectanten de straat op om te collecteren voor de gehandicaptensport.



Ook uw bijdrage is van harte welkom. Tijdens de collecte of op giro 5855, want door sport word je fit voor het leven!

www.gehandicaptensport.nl

Timing

ACTIE NIEUW bij SIDIJK

Heeft u iets te vieren ...?
Jubileum, Sportdag of Slotfeest



Wij hebben voor u de materialen
SUPERCOOL ... Click & Go!



Huur nu onze
AIRFUN AANHANGER
met **VIER** artikelen
voor slechts **€ 250**
CLICK & GO

Springkussen of Klimwand
Tumblingbaan of Airvlak
Flikflakker of Creaqbus
Bobslee of Doelschietwand

Bel voor Info: 0348-444879
of bel SIDIJK: 0566-625700



Brezo Kampen schoolkleding.nl



Haatlanderijk 22, 8263 AR Kampen

Tel. 038 - 333 15 35 / Fax 038 - 333 10 91

E-mail: brezo@hetnet.nl / Website: www.brezo.nl

ZWERFSPOORT OUTDOOR

Nieuw & voordelig!

Naast compleet georganiseerde werkweken
nu ook **"Doe het zelf" werkweken.**

Materiaalverhuur op onze 5 locaties in België
(Coo/Hotton), Duitsland, Nederland en Frankrijk.
Het grootste aanbod van outdoor & cultuur locaties.

www.zwerfsport.nl, info@zwerfsport.nl,
Tel 023-562 8370



INHOUD

TOPIC DE MODERNE VAKSECTIE

Uit de vorige *Lichamelijke Opvoeding* weten we dat ons vak leuk is, maar ook meer dan leuk alleen. In dit topic belichten we uit verschillende invalshoeken wat je als vaksectie kunt doen om je vak leuk, leerzaam, aantrekkelijk enzovoort te houden, en hoe sectieleden kunnen samenwerken. Er is geen sprake van eenheidsworsten, getuige de verschillende artikelen. Uitgangspunt is de indeling die wordt gehanteerd in het boekje *Sectie in actie*. Daarnaast wordt er bekeken hoe de lobos in de toekomst in dit plaatje zou kunnen passen.

OVER LO-SECTIES EN HUN PROFESSIONALITEIT / Henk Breukelman / 6

WE GAAN VANMIDDAG TOCH WEL IETS LEUKS DOEN, MEESTER? / Henk Breukelman / 11

DE VAKGROEP IN EEN VERNIEUWENDE SCHOOL / Joey willemsen / 16

DE VAKGROEP HEEFT ME GERED / Henk Breukelman / 21

DE VAKSECTIE BEWEGEN EN SPORT IN 2010 / Jan Oosterlee / 36

25

PRAKTIJK

26

Laat ze (niet) vallen (2)
Yos Lotens

28

Badminton binnen het
Praktijkonderwijs
Sandy de Groot en Dustin de Hoog

30

Zwaaien in het onderwijs of
onderwijs in het zwaaien (3)
Joris Hoeboer e.a.

De artikelen zijn te downloaden op
www.gymleraren.nl

40

BELEID LO2 HAVO/VWO DE VERNIEUWDE TWEEDE FASE

In het komend schooljaar gaat de nieuwe onderbouw van start. Daarmee zijn de vernieuwingen niet op, want in schooljaar 2007/08 treedt de vernieuwde tweede fase in werking. Ook binnen LO2 brengt dat veranderingen met zich mee. Het eerste deel uit een serie

Guus Klein Lankhorst, Eric Swinkels en Berend Brouwer

43

VERSLAG STUDIEDAG BEWEGINGONDERWIJS IN HET PRAKTIJKONDERWIJS

Het praktijkonderwijs maakt geen groot deel uit van het totale onderwijs. De werkenden in dit vakgebied zijn echter wel altijd in groten getale aanwezig op de studiedag die mede door henzelf wordt georganiseerd en ingevuld.

Alien Zonnenberg en Berend Brouwer

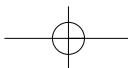
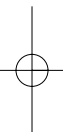
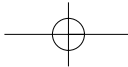
50

NEDERLAND - AUSTRALIË 400 JAAR, UW SCHOOL NAAR DOWN UNDER?

Voor de derde keer wordt de verkiezing van de sportiefste school van Nederland (VO) gehouden. Deze keer krijgt de winnende school wel een erg mooi aanbod: een reis naar Australië, in het kader van de 400-jarige band tussen Nederland en Australië. Hoe schrijft u uw school in?

Aernout Dorpmans





EERSTE



Aparte status schept verplichtingen

EERSTE PAGINA

DOOR GERT VAN DRIEL

Op 19 januari 2006 heeft de Tweede Kamer unaniem gestemd voor een gezamenlijk amendement van CDA en PVDA om de aparte status van lichamelijke opvoeding in havo en vwo ook in de vernieuwde wet op het voortgezet onderwijs te handhaven.

Op de website van de KVLO kunt u lezen hoe de nieuwe regeling eruit ziet (zie ook laatste pagina). Alle leden in het voortgezet onderwijs zijn via een brief op de hoogte gesteld van de nieuwe situatie.

Het hoofdbestuur is verheugd dat het, door grote inspanning van vele leden bij de actie GYM-MOET en van de onderwijswoordvoerders in de Tweede Kamer, na een strijd van anderhalf jaar gelukt is om met een wettelijke bepaling de aparte status van lichamelijke opvoeding te waarborgen. Eerder hebben wij al aangegeven dat deze bijzondere status hard nodig is om ook in de toekomst te garanderen dat alle leerlingen in het Nederlandse onderwijs voldoende beweegtijd in het curriculum krijgen aangeboden.

Met de erkenning door de Tweede Kamer van het bijzondere karakter van de lichamelijke opvoeding in ons onderwijsstelsel is het verleidelijk om achterover te gaan leunen en je als vaksectie te koesteren in de bescherming die de wet het vak biedt. Immers, zo zou de redenering kunnen zijn, het vak moet toch wel gegeven worden. Toch zou dit de grootste fout zijn die nu gemaakt kan worden.

In de afgelopen periode, bij het voeren van de acties, en in vele pogingen om mensen te winnen voor ons standpunt is meerdere keren gebleken dat het imago van het vak en van vaksecties LO lang niet altijd positief genoemd kan worden.

Men ziet dan wel het grote belang van bewegen voor jongeren, maar ziet onvoldoende welke bijdrage lichamelijke opvoeding en/of een sectie LO kan leveren aan dit belang. Beelden die dan ten tonele worden gevoerd zijn die van sectiegenoten die na afloop van de lessen zo spoedig mogelijk de school verlaten, niet geplaagd door correctiewerk, en die zo snel mogelijk in het particuliere circuit hun extra inkomen veilig moeten stellen. Of schoolsituaties, waar de lessen vooral door de voorkeur van leerlingen worden bepaald, waar geen sprake is van een leerplan en waar de beoordelingen niets voorstellen. Funeste beelden die elk van u ongetwijfeld ook al eens heeft moeten weerleggen. Daarbij is het zo dat één slecht voorbeeld meer effect heeft op het imago van ons vak dan tien collega's die met goede voorbeelden uit hun praktijk het tegendeel kunnen laten zien. Het is vooral nu zaak om als vakwereld met elkaar, maar ook elk van ons binnen de eigen sectie in de school, kritisch te zijn en te blijven op de invulling en uitoefening van ons vak.

Er liggen vele kansen in de breed gedragen visie dat bewegen van groot belang is voor de ontwikkeling van alle jongeren. Maar dan moet de lichamelijke opvoeding ook tonen daar werk van te willen maken en vanuit dit belang een bijdrage te willen leveren aan de onderwijskundige vernieuwing van het onderwijs en aan het totale leefklimaat op school.

Ik wens u sterkte en creativiteit toe om de uitdaging aan te blijven gaan. De KVLO wil daarbij graag tot steun zijn en een platform bieden voor een vruchtbare uitwisseling.

COLOFON

LICHAMELIJKE OPVOEDING is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Redactie: Hans Dijkhoff (*hoofdredacteur*) Jacqueline Tangelder (*redactiemedewerkster*) **Redactieraad:** Harry Stegeman (vz), Hilde Bax, Henk Breukelman, Marianne van Bussel-Schippers, Bert Boetes, Lars Borghouts, Danny van Dijk, Ernst Hart, Maarten Massink, Chris Mooij, Eric Pardon, Jorg Radstake. **Redactieadres:** KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, e-mail: redactie@kvlo.nl **Abonnement Lichamelijke Opvoeding:** Jaarabonnement € 55,- (buitenland € 80,-) Losse nummers € 3,- (excl. verzendkosten) **Handelsadvertenties:** Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort. fax: 023 5717680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com www.bureauvanvliet.com **Verschijningsdata 2006:** 20 jan., 10 feb., 10 maart, 31 maart, 28 april, 19 mei, 16 juni, 7 juli, 19 aug., 9 sep., 30 sept., 21 okt., 18 nov., 9 dec. **Druk:** Drukkerij Giethoorn Ten Brink, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 0522 855111. **Vormgeving:** FIZZ new media solutions, Stationsweg 44a, 7941 HC Meppel. Tel.: 0522 246162. **DTP:** Jan Ottens, Drukkerij Giethoorn Ten Brink. Aanbieding en plaatsing van teksten en foto's houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben. Mededelingen vanwege de vereniging en artikelen, die het beleid van de vereniging raken, zijn voor verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur. **Dagelijks bestuur KVLO:** G. van Driel, voorzitter mw. drs. B. Zandstra, secretaris mw. M. G. van Bussel-Schippers, penningmeester e-mail: bestuur@kvlo.nl **De afdeling rechtspositie is dagelijks bereikbaar van 12.30 tot 16.30 uur** Bezoekadres: Zinzendorfflaan 9. e-mail: irp@kvlo.nl **Ledenadministratie:** abonnementen en personeelsadvertenties: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist. fax: 030 6912810 e-mail: ledenadm@kvlo.nl site: www.kvlo.nl Opzeggingen dienen aangekend te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar (kandidaatleden vóór 1 augustus). De opzeggingen worden door de KVLO bevestigd. Contributie KVLO: zie de website of neem contact op met onze ledenadministratie **Secretariaat Thomas Groepering:** Drs F. Huijboom, P. Potterstraat 26, 5143 GX Waalwijk, tel.: 0416 333022, e-mail: fred.huijboom@wxs.nl **ISSN-nummer: 0024-2810 Telefoon:** ledenadministratie 030 693 7676, algemeen 030 692 0847, Afdeling individuele rechtspositie 030 6937678

DE MODERNE VAKSECTIE

EVALUATIE VAN EEN ENQUÊTE

OVER LO-SECTIES EN HUN PROFESSION

Onderwijsland is in beweging en niet in de laatste plaats ons vak binnen dat geheel. Die veranderingen vragen ook om een andere benadering, of juist niet? In dit inleidende artikel maakt Henk Breukelman duidelijk waarvan hij uitgaat als hij het heeft over de moderne vaksectie. Hij heeft een enquête gehouden onder collega's. Hier leest u de resultaten. *Door: Henk Breukelman*

Dit topic gaat over LO-secties en hun professionaliteit. Om te bepalen wat daaronder verstaan wordt, heb ik *Sectie in actie* geraadpleegd, een Bekadidact uitgave (1996) van Adrie Broeke en anderen. Onder deze anderen bevinden zich ook onze eigen hoofdredacteur Harry Stegeman en voormalig APS-coryfee Jan Oosterlee (hij doet in deze trits ook mee met het artikel 'Bewegen en Sport in 2010'). Me dunkt, gezaghebbend genoeg om als uitgangspunt te gebruiken. Zij onderscheiden drie soorten secties: de adviserende, de collegiale en de professionele sectie. Ze hangen er geen waardeoordeel aan. Het loopt dus niet parallel met beginnende, gemiddelde en gevorderde sectie, of zoiets. De ene sectie is niet beter dan de andere. Het kan dus best zijn, dat er adviserende secties zijn waar het prima loopt. Waar men handelt naar bevind van zaken, zonder al te veel overleg, op basis van persoonlijke bekwaamheden en routine. Zoals iemand schreef van een tweepersonsvakgroep: 'Gelukkig hebben we dezelfde ideeën, waardoor de samenwerking, ook zonder vaste afspraken, soepel verloopt.' En het is ook mogelijk dat er professionele secties zijn, die uitmunten in beleidsstukken, alles bespreken, waar een degelijk vakwerkplan de rode draad door het vakgroepleven is, maar waar de sfeer en het persoonlijke welbevinden gefrustreerd worden door krampachtigheid en keurslijf. Het is maar net welke sectie het best past bij jullie situatie.

DE DRIE SOORTEN SECTIES

De *adviserende* sectie heeft als kenmerken dat er gehandeld wordt naar bevind van zaken. Er is onregelmatig overleg, afhankelijk van wat er speelt (pragmatisch en over organisatie). De sectieleider is dat bij toeval of per toerbeurt, handelt op persoonlijke titel, voelt zich verantwoordelijk maar heeft geen bevoegdheden. Iedereen is baas in eigen lokaal. Lastige onderwerpen worden omzeild, conflicten blijven lang onbesproken. Sectiewerk gebeurt vooral op basis van vrijwilligheid.

In de *collegiale* sectie is er meer overleg, worden er al wel bindende afspraken gemaakt over activiteiten (toernooien, sportdagen en zo) en is er ook al sprake van een consensus over de globale leerstofplanning. De vakgroepleider wordt gefaciliteerd voor de taak, spreekt namens de vakgroep, zorgt voor de

interne communicatie. Gezag wordt niet ontleend aan bevoegdheid, maar is afhankelijk van de persoon. De sectie wordt als noodzakelijk werkverband geaccepteerd, onder het motto: 'Wij willen onze vrijheid niet opgeven, maar werken samen, daar waar het nodig is.' Daardoor is er vaak spanning tussen persoonlijk belang en dat van de sectie.

De *professionele* sectie werkt planmatig, doelmatig en systematisch. Zij heeft een vakwerkplan dat centraal staat. Afspraken worden vastgelegd. Er is een duidelijke taakverdeling binnen de sectie (portefeuilles). Conflicten worden uitgesproken en opgelost. De sectieleider is bevoegd en wordt gehonoreerd. De sectie-interne rol is die van 'playing-coach' en beleidsmatig teammanager. De externe rol van budget- en resultaatverantwoordelijke onderhandelingspartner. De sectie is een team van inhoudelijk samenwerkende professionals.

ENQUÊTE

Met deze profielen als achtergrond heb ik een enquête gemaakt en verstuurd naar ruim vijftig LO-ers. Nu gaat het maken van een verantwoorde enquête ver uit boven de competenties van een ordinaire MO-P-er en is ook het selecteren van een representatieve doelgroep een echte kunst. Op beide fronten heb ik wetenschappelijk gezien onverantwoord gehandeld. Ik vind dat echter niet zo erg, want het gaat mij vooral om een indruk, een beeld. Dus geen harde cijfers, geen verregaande conclusies en aan de resultaten kunnen al helemaal geen rechten ontleend worden. Ik heb gewoon wat vragen bedacht en gewoon een aantal emailadressen verzameld (o.a. uit de *Lichamelijke Opvoeding*). In de verwachting dat het de moeite van het lezen waard zal zijn. En met in het achterhoofd de vraag in welke mate we in Nederland professioneel aan het werk zijn in de secties LO. Het betreft negen vragen en een aantal daarvan heeft een directe relatie met de bovengenoemde soorten secties.

RESPONS

Van de ruim vijftig verstuurdde enquêtes kwamen er 26 ingevuld terug, waarvan twee van basisscholen, 21 van scholen voor voortgezet onderwijs en twee van mbo's. Toen bleek ook meteen al een beperktheid van de enquête: de vragen zijn

SSIONALITEIT

toegespitst op VO-scholen (vragen over vmbo en havo-vwo kunnen door de andere al niet ingevuld worden). Ik heb daarom bij sommige uitslagen die van het BO en mbo niet verwerkt en is er voor die schooltypes weinig te halen. Daarvoor is een respons van twee natuurlijk te laag. Maar voor wat betreft de mate van professionaliteit zijn ze wel meegenomen, hetgeen u (tot uw verrassing) zult merken.

UITERLIJKE KENMERKEN

Tien van de VO-respondenten zijn zogenaamde smalle scholen (vmbo of havo-vwo), twaalf zijn breed. Opvallend is het feit dat grofweg éénderde van de secties te maken heeft met één sectie op één locatie, éénderde met één sectie op meerdere locaties en éénderde met meerdere secties op meerdere locaties. Klaarblijkelijk is die dislocatie een erfenis van de voorbije fusiekoorts. De gemiddelde sectie heeft negen (8,8) leden. De kleinste telt twee leden (BO), de grootste 24 (VO). Natuurlijk is dit soort kenmerken van invloed op de manier van werken. Toch reageren gelijksoortige secties daar anders op. Zo kiest de grootste sectie in deze enquête (24 leden) er voor om een paar keer per jaar (0-4) in groot verband bij elkaar te komen en veel vaker in klein verband, maar kiezen de twee daaropvolgende secties in grootte (respectievelijk met 23 en 19 leden) er juist voor om minstens één keer per maand

(en soms nog veel vaker) met z'n allen te vergaderen. Die verschillen zie je ook bij kleine secties.

DE VERGADERINGEN

De meeste secties, zo blijkt, vergaderen vijf tot tien keer per jaar. Dat is dus hooguit eens per maand of minder. Zeven zitten erboven (maandelijks of vaker), vier eronder (maximaal eens per trimester). Er zijn ook andere opties. Zo is er een sectie die elke woensdagmiddag samen de lunch gebruikt en dan allerlei zaken regelt. Er zijn secties die naast de vergaderingen hun eigen LO-studiedag houden. Of die in kleinere bezettingen vaker bij elkaar komen of naar aanleiding van onderlinge visitatie tot afspraken komen. Op die manieren wordt extra overlegtijd gecreëerd. Zegt het iets van de kwaliteit van de vakgroep als er vaak en lang vergaderd wordt? Nee, dat hangt van zo veel dingen af. Zegt het iets van de professionaliteit? Ja, als je planmatig en systematisch wilt werken, zul je op één lijn moeten komen, afspraken moeten maken en vastleggen, taken moeten verdelen, conflicten uit moeten praten. Dat kost tijd en inspanning van de hele groep. Zegt het iets van de kwaliteit van de lessen LO? Ik denk het wel. Ik denk dat het een illusie is om te denken dat je kwaliteitsverbetering kunt realiseren als je in je eentje blijft opereren. Samen kom je verder. En daar is overleg voor nodig, op welke manier dan ook.

Waar wordt het meest over vergaderd?



Lees daarvoor o.a. het artikel 'Elk jaar een stukje beter worden', elders in dit blad.

Waarover er vergaderd wordt, valt hierboven te lezen. Uit de opmerkingen die erbij horen, blijkt wel dat de percentages onderhevig zijn aan conjunctuurschommelingen. Als je een nieuwe zaal gaat bouwen, wordt er periodiek veel tijd ingeruimd voor beheer en als je regelmatig je onderwijsprogramma op de schop neemt, zoals een school schreef, wordt soms 70% van de overlegtijd hierin gestoken. Gemiddeld staat onderwijs bovenaan. Het gaat dan om het maken en bijhouden van programma's, PTA's, sportoriëntatie en toetsing. Dus *wat* er gedaan moet worden. *Hoe* dat gebeurt (de pedagogisch didactische aanpak) is veel minder onderwerp van gesprek en stemt wellicht tot zorg. Verder valt op dat de typisch organisatorische dingen (beheer, sportdagen, toernooien) op de plaatsen twee tot en met vier staan. Meer dan één derde van de tijd gaat dus op aan routinematige dingen, die eigenlijk ook heel goed in de wandelgangen gerealiseerd kunnen worden.

Bij ons op school gebeurt dat steeds meer. Toernooien (schoolaire en interscholair) en sportdagen (verplicht voor respectievelijk klas 1, klas 2 en bovenbouw) behoren tot het vaste ritueel van de jaarcyclus. Er zijn draaiboeken van en iedereen weet zo langzamerhand wel wat er moet gebeuren. En nieuwkomers worden door oudgedienden wel op sleeptrouw genomen. Minder rooskleurig verlopen onze vergaderingen. Hoewel wij vrij regelmatig vergaderen (zo'n acht keer per jaar, anderhalf uur per keer) zijn onze bijeenkomsten een levende illustratie van het feit dat veel en vaak vergaderen

niet automatisch effectief vergaderen hoeft te betekenen. Bijna niemand heeft de benodigde stukken bij zich. Er wordt veel en luid door elkaar heen gepraat. De gemoederen lopen regelmatig hoog op. Niet erg professioneel dus. We hebben een gezellige club, die het goed met elkaar heeft, maar de vergaderingen zijn minpuntjes. We hebben het er wel eens over. 'Ja,' wordt er dan gezegd, 'we zijn nou eenmaal doeners.' Soms gaan we daarom de zaal in, om elkaar bij te spijkeren op het gebied van dansen, judo, survival of wat dan ook. En dat werkt wel beter.

PLANMATIG WERKEN

Twee van de negen vragen gaan over planmatig werken. In hoeverre werk je volgens plannen en waarover maak je dan afspraken? Ongeveer de helft werkt voor een deel met plannen en afspraken (bijvoorbeeld over programma's en toernooien), iets minder dan de helft doet dat veel meer, vaak volgens een vakwerkplan, waarin veel meer is vastgelegd, met vaste taken en bindende afspraken. Een kleine minderheid (10%) heeft geen plan, handelt naar bevind van zaken. Bij deze vragen komt de mate van vrijblijvendheid aan de orde. Het is een belangrijke graadmeter voor de professionaliteit. De professionele sectie, volgens Broeke c.s., werkt immers planmatig en systematisch. Hier blijkt ook de spanning tussen de autonomie van de individuele vakleerkracht en het belang van de sectie het sterkst. Waar ligt je grens, wat wil je nog wel inleveren en wat niet?

Nog spannender wordt het antwoord op de vraag, waarover wel en niet afspraken gemaakt worden. De uitslag hieronder

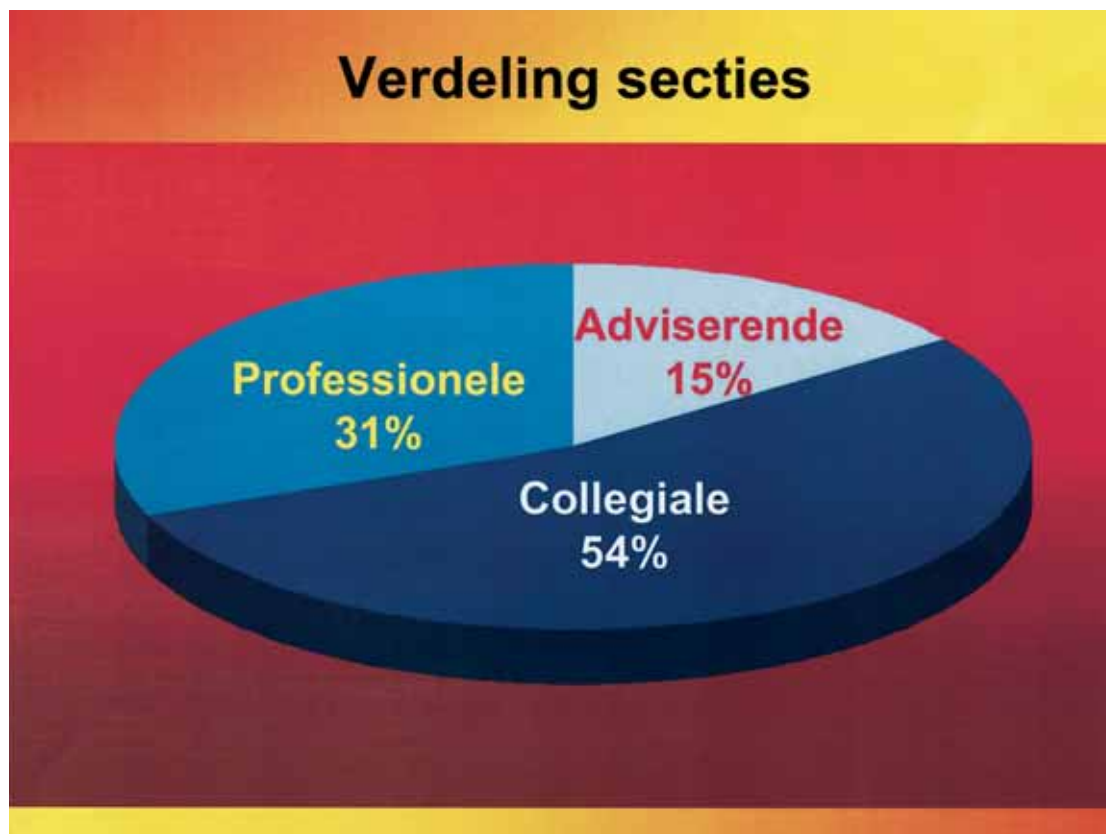


Ik werk zelf op een school voor voortgezet onderwijs, met één locatie in een vakgroep van acht leden (vier vrouwen en vier mannen). Wij zijn een hechte vakgroep en ik heb lange tijd gedacht dat we daarom ook aardig professioneel waren. Totdat ik onszelf onder de loep van deze enquête legde en ging nadenken over wat een vakgroep nou echt tot een team maakt.

laat de items zien. Ook hier scoren de organisatorische activiteiten hoog. Daarover zijn klaarblijkelijk het gemakkelijkst afspraken te maken en zaken vast te leggen. Opmerkelijk is wel, dat een vijftal scholen aangeeft planmatig te werken, maar op de vraag waarover niet verder komt dan drie of vier items. Opvallend laag scoren pedagogisch didactische aanpak en MRT. Veel scholen hebben wellicht geen MRT-uren formeel in het rooster staan, maar hebben dan toch wel hun eigen visie en aanpak hoe om te gaan met zorgleerlingen? Ook de 6% voor de pedagogisch didactische aanpak valt tegen. Een school schrijft: 'In het kwaliteitsproject dat we afgelopen jaar hebben uitgevoerd, komen deze punten ook aan de orde. Op het gebied van evaluatie en pedagogisch didactische aanpak zijn we terughoudend om afspraken vast te leggen. Vaste taken en bindende afspraken zijn in de sectie vaak punt van discussie: hoeveel moeten we vastleggen en hoeveel ruimte heeft de individuele docent.' Die spanning herkent iedereen wel. De afspraak om te volleyballen in de onderbouw, lukt nog wel. Maar iets vast leggen over de methodiek, het aantal

lessen, of we in heterogene groepen of niveaugroepen werken en gericht op vier tegen vier in plaats van zes tegen zes, is een grote stap verder. Is het die aanpak, die ons het meest nabij komt? Houdt daar de samenwerking op? Is ons pedagogisch didactisch handelen het meest intieme deel van onze les? Iedereen heeft behoefte aan autonomie, wil de regie houden over zijn eigen les. Toch is het jammer dat we op dit punt zo behoudend zijn. Ik ben vaak vakcollega's tegengekomen, die een eigen stijl van lesgeven hebben ontwikkeld met een eigen aanpak. Die prachtige oplossingen hebben gevonden voor problemen van allerlei aard. Die differentiëren dat het een lieve lust is, die leerlingen keuzes aanbieden, die stoeien met allerlei groeperingvormen of een originele behandeling hebben bedacht voor lastige leerlingen. Waarom dat niet overnemen van elkaar? Natuurlijk kun je niet zomaar de aanpak van een ander kopiëren en je moet wel dingen doen die bij jou horen, maar je zou meer van elkaar kunnen leren, wanneer je ook open staat voor de manier van werken van anderen. In een professionele organisatie gebeurt dat. Daar is leren aan en van elkaar vanzelfsprekend en leg je daarover ook dingen vast.

Het maken van de afspraak is slechts de start van het proces. In hoeverre wordt ze nagekomen en wat gebeurt er als dat niet het geval is? Hoe spreek je er elkaar op aan en hoe wordt er geëvalueerd? Je bent als sectie professioneler naarmate je op die vragen meer duidelijke antwoorden hebt. In de enquête kwamen ze niet aan de orde.



In onze sectie worden besluiten heel snel genomen. Als iemand met een nieuw idee komt, krijgt hij/zij altijd het voordeel van de twijfel. Voorstellen voor het maken van onderwijsprogramma's, het werken met leskaarten, het bijhouden van een leerlingvolgsysteem, om maar wat te noemen, zijn bijna hamerstukken. Ze krijgen heel snel de zegen en de ontwerper ontvangt een compliment voor het degelijke werk. Daarna gaan we verder met het volgende agendapunt. En daar blijft het dan ook bij. Van al die afspraken komt niets terecht. Als er op een volgende vergadering op teruggekomen wordt, is het al snel: 'Oh ja, vergeten, ga ik nu echt werk van maken.' Dat heet pocketveto: je zegt ja, maar je doet nee. Of er wordt te snel ja gezegd, zonder de consequenties te overzien. Of we zeggen ja (vaak met de beste bedoelingen), maar zijn nog geen eigenaar van dit nieuwe plan (hebben er nog nooit mee gewerkt, weten niet hoe het voelt, enz.). Daarom komt een groot aantal zaken bij ons maar niet van de grond. Het grappige is dat wanneer er een vakgroepuitje georganiseerd wordt, en dat doen we elk jaar, soms zelfs meerdere dagen, er wel heel slagvaardig gehandeld wordt. Dan haal je het niet in je hoofd om af te wijken van de gemaakte afspraken. Dan komt het elkaar daarop aanspreken ook veel beter uit de verf. Hoe komt dat? Zijn wij veel meer een vriendengroep dan een werkgroep?

MOTTO

In de enquête wordt gevraagd naar de beleving van de relatie eigen belang versus sectiebelang. Ben je kruidenier in eigen toko of samen verantwoordelijk voor alles? Het is een soort samenvatting van een aantal eerdere vragen. Respondenten konden kiezen uit drie motto's: 'Iedereen is baas in eigen lokaal', 'Vrijheid in gebondenheid' (wij willen onze vrijheid niet opgeven, maar werken samen, daar waar het nodig is) of 'Allen voor elkaar' (voor alles wat er gebeurt, zijn we samen verantwoordelijk). Niemand kiest het eerste motto, hoewel er scholen zijn, die blijkens eerdere antwoorden wel die indruk geven. Zestien scholen kiezen de gulden middenweg (dus voor het tweede motto) en tien geven middels het derde motto aan dat ze samen verantwoordelijk willen zijn voor alles wat er moet gebeuren.

Invoering van (kern)teams op scholen kunnen deze sectiegevoelens doorkruisen. In die scholen wordt de verantwoordelijkheid voor het onderwijs overgeheveld van de vakgroep naar het kernteam. En wordt er getwijfeld aan het bestaansrecht van de sectie en soms wordt de vakgroep al afgeschaft. Lees daarover het artikel 'de moderne sectie' van Joey Willemsen.

SECTIELEIDER

De laatste vraag gaat over de facilitering en de bevoegdheden van de sectieleider.

Onder bevoegdheden wordt hier verstaan: de mogelijkheid om vakgroepleden formeel aan te sturen, te controleren en - zonedig - te corrigeren. De bevoegde vakgroepleider is eindverantwoordelijk, kan daar dus op aangesproken worden. Net als een

minister dat kan voor het gedrag van zijn/haar ambtenaren. Dit soort leider heeft ook functionerings- en beoordelingsgesprekken met de teamleden. Dat laatste komt bijna niet voor. Zeker niet in het voortgezet onderwijs: slechts één school. In het BO en mbo had één van de twee secties een betaalde en bevoegde sectieleider. Een kleine veertig procent van de scholen stelt een vakgroepleider aan op basis van vrijwilligheid of per toerbeurt. Die man of vrouw heeft geen faciliteiten of bevoegdheden. En de rest van de secties heeft een gekozen leider, die wel faciliteiten heeft, maar geen bevoegdheden.

DE PROFESSIONELE SECTIE

Wat maakt een sectie professioneel? Ik heb daarvoor de antwoorden op zes van de negen vragen als insteek genomen. Dat zijn de vragen over vergaderfrequentie, agenda, planmatig werken, afspraken, motto en bevoegdheden sectieleider. Voor elk antwoord kan maximaal drie punten gehaald worden, in totaal dus achttien. Ik heb, volledig arbitrair, de volgende norm gehanteerd. Als een sectie nul tot tien punten haalt, is het een adviserende sectie, van elf tot veertien een collegiale sectie en vijftien of meer een professionele. Professionele secties zijn dus in de minderheid. Als de resultaten van alleen het VO bekeken worden, is het percentage nog lager, want ook hier vallen de relatief uitstekende resultaten van BO en mbo op. De maximale score wordt gehaald door de vakgroep BO te Lelystad, en dat ondanks de negentien sectieleden en de 23 verschillende locaties. Hoe ze dat doet, is te lezen in het artikel 'De sectie heeft me gered' in dit blad.

'Onze school komt uit op elf punten. Minimaal dus. Ik sta er niet van te kijken. Sinds kort doen we weer een poging om professioneler te worden. We wilden wat doen aan de slechte overdracht van de zalen. We zijn namelijk erg slordig. We hebben een kliksysteem afgesproken, waarbij iemand die een kast niet netjes achter laat, een ballenrek open laat staan of materiaal niet goed terug zet, een deuk krijgt. Die deuk wordt bijgehouden op een duidelijk zichtbare lijst in onze medewerkerskamer, inclusief de namen van de overtreder en de klikspaan. Wie drie deuken heeft, trakteert de rest op vlaai bij de koffie. We zijn nu een week verder en zijn al bezig aan onze derde vlaai. Maar het gaat z'n vruchten afwerpen, want de zalen worden langzaam maar zeker steeds onberispelijker overgedragen. Nog veel leuker is, dat we in de omgang met elkaar ook professioneler worden. Je wordt gedwongen kritiek te geven en, nog moeilijker, te ontvangen. Want niemand komt er onderuit. Is er een nalatigheid geconstateerd, dan gaan we net zo lang door tot we een dader hebben. Onwetendheid, smoesjes, drogredenen, ze worden allemaal onmaskerd en dat geeft soms conflicten, hoe ludiek de actie ook bedoeld is. Oud zeer en verborgen irritaties worden door deze werkvorm eindelijk uitgesproken en dat is ook professioneel.'

CORRESPONDENTIE: breuk33@hotmail.com

DE MODERNE VAKSECTIE

DE VAKSECTIE VAN HET MAARTENSCOLLEGE

ELK JAAR EEN STUKJE BETER WORDEN

Het Maartenscollege in Haren heeft een actieve LO-sectie, die al vijftien jaar planmatig en systematisch aan het werk is. Het vakwerkplan is daarbij haar leidraad. Kenmerkend voor de vakgroep is de constante zoektocht naar kwaliteitsverbetering. Eerst op de doe-het-zelf manier. Sinds 2003-2004 wordt ze geholpen door de ervaringen opgedaan in een kwaliteitsproject van de KVLO. Wat nu volgt, is een korte schets van de sectie voor en na het experiment. Door: Magriet ten Kate, Guus Klein Lankhorst en Joost Laan

Het Maartenscollege heeft een sectie van acht personen met een frisse mengeling van jong en oud. Maaïke Groothuismink 25 lessen (23 jaar), Jasper Kuperus 27 lessen (25 jaar), Mirjam Hulshof 6 lessen (30 jaar), Darinka Verschoor 25 lessen (35 jaar), Guus Klein Lankhorst 11 lessen (42 jaar), Joost Laan 14 lessen (46 jaar), Magriet ten Kate 17 lessen (50 jaar) en Louis van Elmpt 6 lessen (60 jaar). Ongeveer om de vijf jaar wisselen we van vaksectievoorzitter.

DE SCHOOL

Het Maartenscollege is een school voor vmbo-t, havo, atheneum en gymnasium en binnen deze laatste twee is er een TTO-variant (tweetalig onderwijs). Daarnaast is er een internationale school verbonden aan het Maartens. We hebben rond de 1450 leerlingen en 130 docenten. Het is een interconfessionele school die zich bevindt op unilocatie. We huren twee grasvelden en een kunstgrasveld en hebben de beschikking over drie zalen (twee turnzalen en een spelhal).

Deel vaksectie in oranje jasjes: Van links naar rechts zittend: Magriet, Darinka en Maaïke, staand Jasper en Guus, op de foto ontbreken: Joost Laan, Louis van Elmpt en Mirjam Hulshof



FOTO: GUUS KLEIN LANKHORST

We willen veel, maar er zijn beperkende factoren. Als vaksectie zouden we ons graag willen certificeren als sportactieve school, maar de school kiest er voor om meer een cultuurschool te zijn. Ook legt de schoolleiding meer nadruk op teamvergaderingen dan op vaksectievergaderingen. Kun je in een dergelijk klimaat een professionele vaksectie zijn? In dit artikel willen we tonen wat we doen om desondanks een professionele vaksectie te zijn.

WAT DOEN WE?

Ons vakwerkplan is in de afgelopen vijftien jaar drie maal herschreven (zie artikel Klein Lankhorst 2003). Het is nu het moment om dit plan weer bij te stellen. De vorige keer, in 2000, is het vakwerkplan herschreven gedurende de tijd die vrijkwam omdat er een LIO lessen overnam van een docent. Momenteel ontbreekt deze tijd eigenlijk.

Het vakwerkplan is verdeeld in een deelschoolwerkplan en een activiteitenplan. In het deelschoolwerkplan staat een vaste taakverdeling waarin gewerkt wordt met bindende afspraken over organisatie en onderwijsinhoud.

In het activiteitenplan staan onder andere de eindtermen uitgewerkt en verdeeld over de leerjaren. In dit plan staan de PTA's voor alle leerjaren en het programma uitgewerkt in studiewijzers die terug te lezen zijn op onze website (www.maartenscollege.nl).

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

Naast het 'dikke' vakwerkplan (50 pagina's) werken we jaarlijks met een beleidsplan dat uit slechts drie A4-tjes bestaat. In het beleidsplan staat een organisatieanalyse, een stappenplan, een SWOT-analyse (sterkte/zwakte-analyse) en een plan van aanpak. Hierin wordt de kortetermijnplanning beschreven; wat willen we aankomend jaar bereiken? Tot aan het schooljaar van 2002-2003 hebben we steeds de verbeterpunten zelf bedacht. In het schooljaar 2003-2004 hebben wij een kwaliteitsproject doorlopen van de KVLO (De Blois-Hofma 2005). Dit bestond uit een grondige zelfevaluatie bij leerlingen, docenten en schoolleiders en een collegiale visitatie. Tegenwoordig formuleren we op grond van deze bevindingen onze jaarlijkse verbeterpunten. Hieronder volgt een voorbeeld.

	Darinka	Mirjam	Jasper	Guus	Joost	Louis
Sportdagen	Atletiek sportdag klas 1	Beachvolleybal sportdag klas 3	Beachvolleybal sportdag klas 3	Badmintonsportdag V4 en vechtsportdag H4 en V5	Badmintonsportdag V4 en vechtsportdag H4 en V5	Spelsportdag
Schoolsport	Ploegenachtervolging schaatsen, FMC-voetbal	Foot Locker Dr. Pepper	Kerst Volleybal Toernooi, clinic Amsterdam Admirals	4 Mijl van Groningen hardlopen, Athene-spelen	Mission Olympic hockey, Athenespelen, Scharlakenbasketbal	Sint Maarten
Ondersteuning	MRT* opgeheven wegens accommodatie tekort en bezuiniging	SOS/ Verrijkingslessen				
Vaksectie	Docentensport		Sportoriëntatie	Website, Sportoriëntatie	LO ICT-coördinator Sportoriëntatie	
Onderwijs	Onderwijsprogramma MYP en vmbo	Onderwijsprogramma basisvorming		Onderwijsprogramma 2 ^e fase PTA en studiewijzer		
Toetsen	Toetsontwikkeling vmbo	Toetsontw. Leerj. 2	Toetsontw. Leerj. 3	Toetsontwikkeling tweede fase		
Buitenschools	Contacten gemeente i.v.m. velden, PR			Contacten landelijke organisaties o.a. KVLO, PR LO2		ARBO-wet
Hospitanten	Begeleiding hosp.			Begeleiding hosp.	Begeleiding hosp.	
Organisatie	Rooster velden, zalen		Materiaalbeheer + bijhouden materiaal-ontwikkeling	Beleidsplan/ activiteitenplan	Contact zaalbeheer en schoonmaak	

Deelschoolwerkplan: taakverdeling schooljaar 2005-2006

De vaksectie LO is dit schooljaar (2005-2006) wederom bezig met haar kwaliteitszorgcyclus volgens de PDCA-cirkel (Plan-Do-Check-Adapt). Om de kwaliteit te borgen en te verhogen wordt een antwoord gezocht op de volgende vragen:

- Doen we de goede dingen?
- Doen we die goede dingen goed?
- Hoe weten we dat?
- Vinden anderen dat ook?
- Wat gaan we nu doen?

Uit het KVLO-kwaliteitsproject kwamen vier verbeterpunten naar voren:

- 1 Het onderwijsaanbod naast de gewone lessen zou mogen groeien
- 2 De sfeer binnen de vaksectie zou beter kunnen
- 3 Aan de minimum lessentabel wordt niet bij alle afdelingen voldaan
- 4 De communicatie met de schoolleiding liet te wensen over.

Daarnaast hebben we als algemene doelstellingen er zelf nog drie aan toegevoegd:

- 5 De onderwijsontwikkeling staat op een laag pitje
- 6 De organisatie op de werkvloer zou beter kunnen
- 7 Aan de PR van het vak wordt te weinig aandacht besteed.

WAT WILLEN WE GAAN DOEN IN SCHOOLJAAR 2005-2006?

We hebben getracht de na te streven verbeterpunten SMART (specifiek, meetbaar, attractief, realistisch en tijdgebonden) te formuleren.

Ad 1. Buitenschools aanbod vergroten

Doordat we te weinig accommodatie hebben (negende uren) is het niet mogelijk om een aanbod te creëren na de lessen, maar proberen we het schoolsportaanbod te vergroten.

We willen van vier, naar deelname aan acht toernooien (was Folaju Memorial Cup, Athenespelen, Schaats Ploegenachtervolging en Unihockeytoernooi). Joost en Jasper gaan dit uitbreiden met Basketbal Scharlakenhof, Veldhockey Mission

	Louis	Magriet	Maaïke
nsportdag tsportdag	Spelsportdag klas 2	Atletieksportdag klas 1	Spelsportdag klas 2
lympic henespen, nbasketbal	Sint Maarten basketbal	Mission Olympic unihockey, FMC-voetbal	Huizentoernooi softbal
		MRT*	
ördinator tatie		Vaksectie voorzitter Financiële zaken Boeken Fonds	Sportoriëntatie
		Onderwijsprogramma MYP, Contactpersoon met BOSAN	
		Toetsontw. MYP	Toetsontw. Leerj. 1
	ARBO-werkgroep	Contactpersoon KVLO	
g hosp.		Begeleiding hosp.	
albeheer en ak			

Olympic Amsterdam, Kerst Volleybal Toernooi Assen en Clinic Amsterdam Admirals bij ons op school.

Ad 2. Vaksectiesfeer verbeteren

Een goede sfeer binnen de sectie is van groot belang bij het voorkomen van ziekte (lesuitval) en de onderlinge samenwerking. Samenwerking op het gebied van onderwijsontwikkeling, sportdagen, maar ook op hoe je met elkaar omgaat en hoe je de werkplek achterlaat voor de volgende collega. Hier moet actief aan gewerkt worden, want hier hebben zich enkele misverstanden voorgedaan.

Vorig jaar zijn we aan het einde van het jaar met elkaar éénmaal uit eten geweest. We hebben afgesproken dat we minimaal drie activiteiten met elkaar gaan doen. We hebben samen met de sectie reeds getennist en gesquasht. De tweede activiteit zal plaatsvinden begin volgend jaar, we gaan langlaufen onder leiding van Maaïke. Het afsluitende etentje blijft gehandhaafd.

Daarnaast willen we maandelijks in de avonden bij iemand thuis gaan vergaderen zodat er geen lesuitval op de dinsdagmiddag hoeft te zijn.

Wanneer er conflictueuze situaties zijn ontstaan tussen sectieleden worden irritaties besproken met een onafhankelijke gespreksleider erbij. We spreken elkaar aan op nalatigheden en maken afspraken over wat we accepteren en wat niet, een soort gedragsstandaard. Regelmatig wordt in de vergaderingen gesproken over welke 'cultuur' we in ons team willen.

Ad 3. Voldoen aan de minimumtabel

De minimumlessentabel is nog steeds verplicht. Bij ons op de vmbo-afdeling en bij het TTO-onderwijs krijgen de leerlingen één uur minder dan de minimumlessentabel voorschrijft. Doelstelling is om bij beide onderwijstypen de totale lessentabel met één uur te verhogen.

Ad 4. Communicatie met de schoolleiding verbeteren

Adequate communicatie met de schoolleiding is van groot belang. Communicatie zien we als oorzaak van een aantal problemen, die in onze ogen te langzaam worden opgelost. Ook krijgen we soms geen antwoorden op onze vragen aan de schoolleiding. Doelstelling van de vaksectie is om één aanspreekpunt binnen de schoolleiding te hebben die zich bezig houdt met onze belangen. De afhandeling van dit soort zaken ging voorheen over te veel schijven, met alle gevolgen van dien.

Ad 5. Onderwijs verder ontwikkelen

De onderwijsontwikkelingen staan op een laag pitje. Echter in deze tijd van de vernieuwing van de basisvorming en tweede fase is het vooral van belang te werken aan een (her)nieuw(d)e didactiek. Doelstelling van de vaksectie is om onderwijsontwikkelingen op minimaal één onderwijstype (eerst bij het Middle Years Program, daarna bij het vmbo) te realiseren en een wijze van beoordelen te ontwikkelen met minimaal twintig voorbeeldinstrumenten op vier niveaus, die vervolgens als voorbeeld kunnen dienen voor de andere onderwijstypen.

Ad 6. Ergernissen verminderen

Zaken die kapot zijn, materialen die niet goed werken, kasten die niet opgeruimd zijn, dingen die niet te vinden zijn, akoestiekproblemen, accommodatie die niet schoon is, kleedkamers die te klein zijn, het tekort aan toiletten, de te kleine toestellenberging zonder belijning, etc. zorgen allemaal voor veel ergernis. We kunnen echter niet alles tegelijk aanpakken. Door geconstateerde negatieve meetresultaten van nagalm en overdrachtsgeluid in onze twee nieuwbouwzalen, alsmede de uitkomsten van het gehooronderzoek, welke bij alle vaksectieleden heeft plaatsgevonden, ligt de hoofdprioriteit bij een goede geluidsabsorberende wand in de dubbele zaal. Doelstelling is dat we een nieuwe geluidswand krijgen die voldoet aan de geluidsnormen van de KVLO. Het zijn panelen die ongeveer tien centimeter dik zijn, die ook gebruikt wor-

den in congreszalen en die opzij geschoven kunnen worden. Voor zover wij weten zijn deze panelen nog nooit eerder in gymzalen toegepast. Daarnaast willen we een klusdag organiseren waarbij we bezig gaan met een grote schoonmaak en een overzichtelijke ordening.

Ad 7. *PR intensiveren*

PR van je vak en van je school zijn uitermate belangrijk voor het bestaansrecht. Afgelopen jaar hebben we tweemaal met een artikel in het weekbericht van de school gestaan. Doelstelling is nu dat we minimaal vier keer per jaar in het weekbericht willen komen, één maal op radio en één maal op regionale tv.

WAT IS ER VAN TERECHTGEKOMEN ('ACT' FASE UIT DE DCA-CYCLUS) IN 2005-2006?

Ad 1. *Buitenschools aanbod vergroten*

We wilden van vier naar acht toernooien. Dit is niet geheel gelukt. Voor het Kerst Volleybal Toernooi waren we net te laat met de inschrijving. De activiteit met de Amsterdam Admirals moet nog georganiseerd worden. Het basketbaltoernooi was winnend afgesloten en er hebben zich drie teams voor de Mission Olympic van de KVLO opgegeven. In ieder geval hebben we een uitbreiding gerealiseerd.

Ad 2. *Vaksectiesfeer verbeteren*

Het tennis/squashuitje is reeds gerealiseerd. De andere twee activiteiten moeten nog plaatsvinden maar lijken zeker een haalbare doelstelling. Er zijn inmiddels vier vaksectievergaderingen geweest in de avonduren.

Ad 3. *Voldoen aan de minimumtabel*

Bij het vmbo is de minimumlessentabel met één les verhoogd en zo op het minimum niveau van de lessentabel gebracht. We zijn erg blij dat deze leerlingen weer voldoende bewegingstijd krijgen. Op het TTO is deze doelstelling nog niet gerealiseerd, dit zal doorgeschoven moeten worden naar het activiteitenplan van volgend schooljaar.

Joost aan het werk



FOTO: GUUS KLEIN LANKHORST

Ad 4. *Communicatie met de schoolleiding verbeteren*

De communicatie met de schoolleiding is verbeterd. Er is inmiddels redelijk wat oud zeer opgeruimd. Ook hebben we tegenwoordig één aanspreekpunt in de persoon van een conrector. Dit bevalt de vaksectie zeer goed en we hebben het idee dat zij echt luistert naar onze problemen en deze ook steeds op korte termijn daadwerkelijk in de schoolleiding bespreekt, actie onderneemt en terugkoppelt. Dit zouden we graag zo willen houden.

Ad 5. *Onderwijs verder ontwikkelen*

Binnen het MYP-onderwijs (Middle Years Program) is een grote stap voorwaarts gezet op het gebied van onderwijsontwikkeling en beoordeling. Magriet en Darinka hebben 25 evaluatie-instrumenten ontwikkeld die discrimineren op vier niveaus. Binnen die vier niveaus kun je zelfs nog subscores geven zodat je ook daarbinnen nog kunt differentiëren. Ook voor de vmbo-afdeling is een nieuw plan ontwikkeld en zijn de evaluatie-instrumenten aangepast.

Ad 6. *Ergernissen verminderen*

Een geluidswand die de akoestische problemen kan oplossen staat er nog niet maar dat gaat wel binnenkort gebeuren. De schoolleiding heeft beloofd om financieel fors (ongeveer een ton) te investeren in een nieuwe geluidswand die medio januari 2006 gerealiseerd zal moeten zijn en die voldoet aan de geluidsnormen.

De klusdag is geweest. We hebben alle toestellen uit de berging gehaald, schoongemaakt, een voorlopige belijning aangebracht waar de toestellen moeten staan, kapotte materialen weggegooid en materialen gesorteerd en in kasten gestopt.

Ad 7. *PR intensiveren*

We hebben dit jaar goed gewerkt aan de PR. We hebben al twee keer in het weekbericht gestaan. Een keer met een verslag van de 4-Mijl (Guus) en een keer met het College Basketbaltoernooi (Joost). Darinka is zowel op de radio (radio Noord) als tweemaal op de tv (TV Noord en Oog TV) geweest met de actie Gym Moet. Deze laatste doelstelling hebben we dus inmiddels al ruim overtroffen.

Naar aanleiding van de behaalde resultaten zijn we gaan kijken welke doelstellingen zijn gehaald en welke doelstellingen moeten worden bijgesteld. Daarnaast hebben we overlegd in de vaksectie of er nog nieuwe doelen gesteld moeten worden. We zijn wel graag ambitieus maar het moet wel realistisch blijven. Soms zijn onze armen gewoon niet langer.

VOORLOPIGE VERBETERPUNTEN VOOR VOLGEND SCHOOLJAAR 2006-2007

Ad 1. *Buitenschools aanbod vergroten*

De vaksectie wil van zeven naar acht toernooien door o.a. op tijd te zijn bij de inschrijving (KVT). De deelname aan de andere toernooien willen we graag borgen.

Ad 2. Vaksectiesfeer verbeteren

De sfeer binnen de vaksectie is goed en dat willen we graag zo houden. Volgend jaar willen we één sfeerverhogende activiteit erbij; dus van drie naar vier.

Ad 3. Voldoen aan de minimumtabel

De minimumlessentabel bij het TTO willen we op orde brengen. Dat betekent dat we er naar streven om het aantal uren op deze afdeling te verhogen met één lesuur.

Ad 4. Communicatie met de schoolleiding verbeteren

De communicatie met 'onze' conrector borgen door regelmatig overleg tussen haar en de vaksectievoorzitter en de sfeer te behouden zoals het de afgelopen twee maanden gaat.

Ad 5. Onderwijs verder ontwikkelen

Evaluatie-instrumenten op vier niveaus op korte termijn 'vertalen' naar de basisvorming (Nederlandse afdeling) en op lange termijn naar de tweede fase.

Ad 6. Ergernissen verminderen

Als onze belangrijkste prioriteit is gerealiseerd, de geluidswand, dan streven we naar nieuwe doelen: verbetering van de buitenaccommodatie (opslagruimte, verspringbak), verbetering van de opbergruimten binnen de school, het afsluitbaar maken van kasten, de klussenlijst verkleinen en voorrang geven aan het opheffen van situaties die bijdragen aan onveilige situaties als gevolg van achterstallig onderhoud. Bovendien moet de vloer van de oudbouwzaal vervangen worden (en dat is ook een behoorlijke investering) en willen we graag definitieve belijning in de toestellenberging. Tevens willen we graag een onderhoudsmedewerker die structureel één uur per week voor LO werkt.

Ad 7. PR intensiveren

De PR willen we graag op dit niveau handhaven. Eventueel nieuwe shirts voor toernooien en een banner (spandoek) over de Rijksstraatweg tijdens de 4-Mijl en bij open dagen; de offertes zijn reeds binnen. Hoe kunnen we vaker in het Dagblad van het Noorden komen? Via de schoolleiding willen we daar een ingang proberen te creëren.

NIEUWE DOELSTELLING

Invoeren van LO2. Al vanaf 1998 zijn we daar mee bezig. Er is al een keer een voorlichting bijgewoond in Utrecht samen met een conrector. Er is in 2000 een enquête afgenomen door de schoolleiding. Bij dat onderzoek naar profielkeuze in de tweede fase koos 23% voor LO2 als zij een keuze zouden mogen maken. We hebben zelf nogmaals een enquête gehouden in 2003: 41% van klas 2 en 56% van havo4 zouden het vak kiezen als het werd aangeboden op onze school. We hebben een officiële aanvraag bij de schoolleiding ingediend. We hebben LO2-folders aangevraagd bij de KVLO en die aan leerlingen uitgedeeld. Er wordt af en toe deelgenomen aan het landelijke netwerk LO2 van de SLO. We hebben bij een vakken-

voorlichting op school een PowerPoint-presentatie gehouden. Waarschijnlijk volgt in 2006 de beslissing om te starten in 2007.

VAKSECTIEFUNCTIONERINGSGESPREK

Naar aanleiding van het bovenstaande activiteitenplan hebben we ons jaarlijkse vaksectiefunctioneringsgesprek gehad. Hieronder volgt een citaat uit het verslag:

De schoolleiding is onder de indruk van het geleverde stuk van de vaksectie en complimenteert de leden van de vaksectie. Het kwaliteitsdenken is in de vaksectie ver ontwikkeld, verder dan in andere secties. De manier van werken wordt door de hele sectie gedragen en dat is heel waardevol. Op deze manier zie je als vaksectie ook zelf dat je vooruitgang boekt en dat stimuleert! Door de SMART-benadering worden zaken meetbaar (bijvoorbeeld van zes toernooien naar acht toernooien per jaar). De schoolleiding merkt op dat zij het goed vindt dat de acties op meerdere niveaus benoemd en uitgevoerd worden. Niet alleen het aantal toernooien wordt uitgebreid, maar ook wordt er gewerkt aan verbetering van de communicatie met de schoolleiding en aan het actief blijven werken aan het verbeteren c.q. handhaven van de goede sfeer in de vaksectie. Deze laatste twee voorbeelden zijn misschien moeilijker meetbaar, maar de acties die beschreven worden zijn duidelijk en leveren daadwerkelijk iets op.

TOT SLOT

Als vaksectie werken we hard en de schoolleiding overweegt om LO2 in te voeren. Wordt ze iets meer sportminded? We vergaderen maandelijks waarbij de agenda van de vergaderingen normaal gesproken is verdeeld in twee delen: organisatorische en onderwijsinhoudelijke zaken. De notulen worden uitgewerkt in actielijstjes met namen en data erachter. We werken met een vakwerkplan met vaste taakverdelingen en afspraken. De vaksectievoorzitter heeft helaas nog niet zoveel bevoegdheden, dat vinden we als vaksectie wel wenselijk. We werken veel samen, vooral in subgroepen, coachen elkaar, hebben samen klusdagen en geven elkaar nascholingen. We werken planmatig en proberen het elk jaar een stapje beter te doen. We doen onze uiterste best samenwerkende professionals te zijn.

LITERATUUR

- De Blois-Hofma, H. e.a. 'Kwaliteitsproject op sectieniveau', *Lichamelijke Opvoeding* 13 pag. 34-37, 2005
 Broeke, A. Stegeman H. e.a. *Sectie in actie, van los verband naar winning team*, Bekadidact Baarn, 1996
 Klein Lankhorst, G.W. 'Het ontstaan van een vakwerkplan', *Lichamelijke Opvoeding* 12 pag. 544-546, 2003
 Verhulst, J. *Sectie op scherp* Samsom H.D. Alphen aan den Rijn, 1994

CORRESPONDENTIE: g.w.klein.lankhorst@maartens.nl

DE MODERNE VAKSECTIE

DE SECTIE BEWEGINGSONDERWIJS OP DALTONSCHOOL HELEN PARKHURST (ALMERE)

DE VAKGROEP IN EEN VERNIEUWENDE S

Scholengemeenschap Helen Parkhurst in Almere is een Daltonschool voor vwo, havo en vmbo-tl. De school heeft als uitgangspunt de drie basisbehoeftes voor leren die prof. Luc Stevens in zijn theorie over adaptief onderwijs uitwerkt. Zij werkt bovendien met kernteams. Een school die daardoor nogal afwijkt van de gebruikelijke scenario's. Welke gevolgen hebben deze keuzes voor het werken in een sectie LO?

Door: Joey Willemsen

Wat is een moderne sectie? Dat kan een mooie onderzoeks-vraag zijn voor een Socratisch gesprek. Vele opvattingen, meningen kunnen hier gegeven worden, een goed antwoord bestaat niet. Meerdere antwoorden zullen waarheden zijn. Een voorafgaande vraag zou nog kunnen zijn: wat is een sectie? Op Daltonschool Helen Parkhurst vinden we andere vragen nog interessanter. Mogen we een sectie zijn? Willen we een sectie zijn? En waarom willen we dat dan wel of niet? Ook bij ons verschillen de meningen hierover en eigenlijk doet het antwoord er niet toe. Het gaat erom dat we vanuit verschillende achtergronden, denkbeelden en meningen overeenstemming hebben bereikt. Wellicht is men na het lezen van dit artikel zelf in staat antwoord te geven op de eerder gestelde vraag.... willen wij op Helen Parkhurst een sectie zijn? Voor nu wil ik alleen zeggen dat het werken in ons team een voorrecht is.

VISIE

Laat ik eerst beginnen met de visie van de school Helen Parkhurst. De leerling werkt in een eigen tempo op een eigen niveau. De leerling krijgt veel vrijheid maar om te voorkomen dat een leerling teveel vervalt in vrijblijvendheid krijgt een leerling ook een behoorlijke verantwoordelijkheid. Datzelfde geldt voor de docent. De visie van de school komt terug in de les bewegingsonderwijs. We hanteren een drietal uitgangspunten; relatie, competentie en autonomie. Voor ieder mens drie basisbehoeften en binnen het onderwijs drie noodzakelijke voorwaarden om tot leren te komen. Binnen ons curriculum houden we ons aan de kerndoelen en eindtermen, maar naast dat wat verplicht is zoeken we naar andere manieren om de lessen betekenisvol te maken. Niet alleen voldoen aan de verplichtingen maar ook op zoek gaan naar het onbekende. Ergens aan beginnen zonder te weten waar je zult eindigen. Het oplossen van willekeurige problemen die je tegenkomt wanneer je beweegt, naar beweging kijkt en met elkaar beweegt. Iedere leerling maar ook zeker iedere docent is verschillend en ruimte om anders te zijn en te blijven moet er zijn. Het is van groot belang rekening te houden met elkaar en elkaars verschillen. We streven naar persoonlijke ontwikkeling, herkennen van individuele talenten. Daarbij houden we rekening met niveaus, interesses en vaardigheden die een

leerling bezit. Een collega van mij vatte het in een enkele zin samen: 'Je begint bij wat je kunt en vanaf daar ga je verder'. Een docent bewegingsonderwijs bewaakt de voortgang van de ontwikkeling. Om een en ander te verhelderen wil ik graag een praktijkvoorbeeld geven.

PRAKTIJKVOORBEELD

De shuttle run test heeft een plek in ons programma. Om deze test betekenisvol te maken hebben we gekozen om het lopen van de test te koppelen aan de hartslag van een leerling. De trap die behaald wordt is dan ondergeschikt. Een beoordeling gekoppeld aan de behaalde trap vindt niet plaats. Een heel goede sportleerling kan misschien bij trap 10 eruit stappen en slechts een hartslag van 150 hebben, zo'n leerling had dan nog door kunnen gaan. Een leerling kan bij trap 4 een hartslag hebben van 200 slagen per minuut en deze leerling heeft dan zijn/haar uiterste best gedaan. Even los van het feit of we tevreden moeten zijn met de behaalde trap en ervan uitgaande dat deze leerling gezond is, kunnen we vaststellen dat de inzet goed geweest is. Deze test wordt gekoppeld aan een stukje theorie over de vijf aspecten van conditie, relatie conditie met de verschillende hartfrequenties etc. Een opdracht na deze les zou het maken van een trainingsschema kunnen zijn. Op deze manier hopen we het lopen van de shuttle run test betekenisvoller te maken voor iedere leerling, de goede leerling maar ook de zwakkere. Het gaat hier dus vooral ook om het leren over bewegen.

INDELING SCHOOLJAAR

Ons schooljaar is verdeeld in perioden. Voor de eerste en tweede klassen betreft het perioden van zes of zeven weken. Voor de klassen drie, vier, vijf en zes betreft het perioden van twaalf of dertien weken. Een leerling werkt met een portfolio wat voor ons vak bestaat uit een aantal leer(stof)lijnen en reflectieverslagen. De onderbouwleerling werkt met leerstoflijnen en vanaf klas drie werkt de leerling met leerlijnen, iedere periode een nieuwe. In de leerlijn worden de leerdoelen omschreven, staan de verplichtingen voor de leerling en wordt aandacht besteed aan planning. De leerstoflijn heeft dezelfde inhoud maar is nog uitgebreid met de omschrijvingen

NDE SCHOOL



FOTO: JOEY WILLEMSSEN

Collega's anoniem

gen van de leerstof. In het reflectieverslag aan het eind van de periode blikt de leerling terug. Wat heeft hij/zij geleerd? Welke doelen zijn gehaald? Wat ga je de volgende periode anders doen? Daarnaast zal er op basis van inzet, werkhouding, samenwerking en planning een beoordeling volgen. In eerste instantie geeft de leerling zichzelf een beoordeling. De docent reageert en wanneer de meningen verschillen volgt een gesprek.

SCHOOLORGANISATIE

Ons team bestaat uit veertien gymnastiekers waarbij onze lio-stagiaire als volwaardig lid wordt meegerekend. Ik kan me voorstellen dat men zich afvraagt hoe een en ander georganiseerd is. Onze school bestaat uit een vijftal afdelingen. Een afdeling bestaat uit een aantal klassen met een vaste groep docenten in een eigen deel van het schoolgebouw. Iedere afdeling heeft eigen afdelingscoördinatoren, een eigen administratie, een eigen roostermaker, een eigen decaan en een eigen zorgteam. Zelfs de kluisjes van alle leerlingen staan op

de eigen afdeling. Leerlingen en docenten voelen een verantwoordelijkheid voor de eigen afdeling. Het voelt als een vertrouwde plek. Als afdeling ben je zelf verantwoordelijk voor de sfeer en het gevoel van veiligheid. Eigenlijk bestaat Helen Parkhurst dus uit vijf kleine schooltjes van ongeveer vierhonderd leerlingen met een volwaardig team daaromheen. In een afdeling werken twee of drie docenten bewegingsonderwijs die alle klassen van die afdeling bedienen. Een sectie is ondergeschikt aan een afdeling, sterker nog....op onze school wordt niet in sectieverbanden gedacht. Er bestaat geen sectievoorzitter en er zijn geen structurele sectievergaderingen opgenomen in de jaarplanning. Het belang van de afdeling staat voorop. De twee of drie docenten bewegingsonderwijs in een afdeling genieten ook een zekere autonomie. Binnen ons curriculum zijn er voldoende mogelijkheden om initiatieven te nemen die specifiek gelden in de afdeling. Op afdelingsniveau worden afspraken gemaakt over de inrichting van de daltonuren, cursusaanbod, over deelname aan interschoolaire toernooien en de organisatie van een sportoriëntatiepro-



FOTO: JOEY WILLEMSSEN

Capoeira

gramma. Er is uiteraard wel verticale samenwerking, binnen een afdeling werken de vakdocenten nauw samen. Werken we dan dus niet in sectieverband? Jazeker, toch wel. Docenten bewegingsonderwijs zijn eigenwijs genoeg om elkaar op te zoeken en bovendien is het ook wel noodzaak om als team te functioneren. We hebben een gezamenlijk belang bij de inrichting van de zalen en de velden. Bovendien willen we heel graag samen afspraken maken en deze hanteren, afspraken over hoe wij met ons materiaal omgaan, hoe wij onze les inrichten, hoe we de daltonuren vormgeven en heel belangrijk hoe wij ons programma aanbieden. Ga je voor kwaliteit dan slaag je alleen als je dat met z'n allen doet.

NIET OFFICIEEL, MAAR TOCH EEN SECTIE

We zijn dus officieel geen sectie maar voelen ons wel lid van een sectie. De kracht van onze groep is dat we naast de verticale samenwerking dus ook de horizontale samenwerking in stand houden. Er is een hecht team ontstaan waarin met plezier met elkaar gewerkt wordt en waarin ruimte is om kritisch te zijn. We zijn voortdurend in ontwikkeling en hebben de gemeenschappelijke taken verdeeld. Ikzelf werk dus gevoelsmatig in twee secties, de sectie bewegingsonderwijs van Helen Parkhurst en de kleinere sectie bewegingsonderwijs van de afdeling. In de afdeling opereren we zelfstandig en schoolbreed bestaat er een gemeenschappelijkheid. Voor de

'sectie' heeft dit zeker wel gevolgen. De communicatie moet goed zijn en daar moet moeite voor gedaan worden. Initiatief moet telkens weer genomen worden en ook iedere keer door een ander.

Onze vakgroep is ook actief met ICT. Om effectief te kunnen werken maar ook vanuit de noodzaak is er een mailcultuur ontstaan. Digitaal zijn we zeer actief. Veel contact gaat via e-mail, informatie en afspraken gaan over en weer. We wisselen informatie uit op een elektronische leeromgeving, het studieweb. Niet alleen binnen de sectie maar we 'ontmoeten' daar ook de leerlingen. In een aantal zalen hebben we computers staan die als ondersteuning van de leer(stof-)lijn gebruikt worden. Leerlingen gebruiken ze voor digitale instructie en simulatie. In de toekomst hopen we hier meer winst te boeken door bijvoorbeeld de leerlijnen digitaal te maken. Een leerling zou dan gaan werken met een digitaal portfolio.

DALTONUUR

We werken in lessen van zeventig minuten waarin we gedifferentieerd lesgeven en waarin er genoeg ruimte bestaat om zelfstandig te werken. We hebben zes gymzalen, thematisch ingedeeld. De docent schrijft op een whiteboard het spoorboekje op, de lesdoelen van de les. De docent geeft daarmee de voorzet (doelen/activiteiten) en de leerling kopt deze in

Prestatiekaart havo/vwo 5 - periode 2

'Een prestatie bestaat uit bewegingsthema's (A), kennis & inzichtthema's (B) en regelthema's (C).'

A Bewegingsthema's:

Het accent ligt op het leren bewegen.

B Kennis & Inzichtthema's:

Het accent ligt op de voorwaarden voor het kunnen deelnemen aan en uitvoeren van diverse vaardigheden, rollen en taken.

C Regelthema's:

Het accent ligt op de uitvoering van diverse vaardigheden, rollen en taken.

Prestatie 5.5.1**Bewegen en Samenleving**

A Je doet deze periode een BO opdracht. De opdracht valt binnen het domein B&S. De opdracht kan praktisch, theoretisch of een combinatie van beide zijn.

- Het gaat dus niet alleen om bewegen maar vooral ook om leren over bewegen, bij jezelf of bij een ander.
- Je kunt kiezen uit:
 - a de verschillende mogelijkheden voor deelname aan sport en bewegen in **Almere** en de belangrijkste kenmerken van het aanbod aangeven
 - b de verschillende mogelijkheden voor deelname aan sport en bewegen op **Helen Parkhurst** en de belangrijkste kenmerken van het aanbod aangeven
 - c de eigen wensen, motieven en mogelijkheden wat betreft sport en bewegen toelichten
 - d op grond van een persoonlijke vraag een bewuste keuze maken uit het aanbod van sport en bewegen in de samenleving. Deze keuze ook verantwoorden met argumenten/eigen mening
 - e een beargumenteerde mening geven over maatschappelijke en ethische aspecten van sport en bewegen in het algemeen of voor een sport in het bijzonder.

B Je maakt een keuze uit de mogelijkheden. Je kunt deze keuze uitleggen.

- Je overlegt evt. met je docent over de aanpak en planning. Mocht je dit willen doen dan doe je dat voor week 4.
- Uiterlijk in week 6 geef je jouw keuze aan en kun je vertellen wat je hebt gedaan en wat je nog van plan bent te gaan doen. Advies en uitleg kun je altijd krijgen.
- Je hebt kennis en inzicht over het door jouw gekozen onderwerp en mocht dat niet zo zijn dan zul je beide moeten krijgen. Hoe doe je dat?
- Je bent in staat jouw kennis over te brengen op anderen. Deze doelgroep hangt af van de keuze die je hebt gemaakt.

C In week 10 ben je gereed met je prestatie en lever je je leerlijn/reflectie in.

- Wellicht is het verstandig te werken met een planning. Niet alleen voor jezelf maar ook omdat je wellicht afspraken met mensen/organisaties/bedrijven moet maken binnen en/of buiten de school.

(eigen keuzes maken). Ons derde lesuur is schoolbreed het daltonuur. Een uur waarbij de leerling een vrije keuze maakt middels een planning om naar een vakles te gaan. Een leerling kan kiezen voor een daltonuur wiskunde bijvoorbeeld omdat hij dat vak moeilijk vindt of omdat er een schoolonderzoek aankomt. Wanneer een leerling naar bewegingsonderwijs gaat in het daltonuur kunnen daar verschillende redenen voor zijn. Een leerling is bijvoorbeeld de schoolbank even zat, hij/zij ontmoet leerlingen uit andere klassen of hij/zij wil extra ondersteuning. Onze daltonuren worden wisselend ingericht, thematisch, vakoverstijgend, in cursusvorm of er kan zelfstandig gewerkt worden. Het daltonuur is een uur met veel vrijheid en ruimte om zelfstandig te werken, een uur met veel afwisseling, een uur wat zeer geschikt is om

aan ieders wensen te kunnen voldoen als het om bewegen gaat. Dit uur is ook een mooie gelegenheid om leerlingen te kunnen laten lesgeven aan elkaar.

DOORLOPENDE LEERLIJNEN

We hebben de keuze gemaakt om onze methode schoolbreed te schrijven. We werken met een doorlopende leerlijn. Binnen de leerlijn werken we met prestaties. Een prestatie bestaat uit drie thema's: bewegingsthema's, kennis en inzichtthema's en regelthema's. In de onderbouw gaat het vooral om het fundament, het kennismaken met alle thema's en vaardigheden en het oriënteren daarop. In het derde leerjaar gaan we op zoek naar de verbreding met als doel leerlingen met zo veel mogelijk verschillende manieren van bewegen in aanraking te laten



FOTO: JOEY WILLEMSSEN

Computer en leskaart



Ict in de zaal

FOTO: JOEY WILLEMSSEN

komen. Vanaf het vierde leerjaar gaan we op zoek naar de verdieping waardoor de leerling zich in één van de activiteiten verder kan ontwikkelen. Binnen de doorlopende leerlijn zijn er veel didactische mogelijkheden; vakspecifiek, vakoverstijgend of projectmatig. We zoeken binnen de leerlijn samenwerking met andere vakken en met alle drie de leergebieden, mens en maatschappij, mens en natuur en kunst en cultuur. Persoonlijke ontwikkeling staat voorop, niet het resultaat.

INDIVIDUALISTEN DIE TEAMSPELER ZIJN

De docent bewegingsonderwijs op het Helen Parkhurst is een individualist maar ook een teamspeler. Binnen het team bestaat ruimte om elkaar aan te spreken, om initiatieven te nemen, om een nieuwe ontwikkeling te introduceren. Voorwaarden zijn dat een ieder zijn/haar verantwoordelijkheden neemt en dat er nauw onderling contact is.

Samenwerking, begrip en respect zijn essentieel. Wanneer die basis staat is er heel veel moois mogelijk. Binnen een team met een positieve sfeer worden taken zonder problemen verdeeld, nemen we elkaars uren en taken over wanneer nodig en bestaat er vertrouwen. In onze 'sectie' zijn veel talenten aanwezig, de doeners hebben er hun plek en de denkers ook. Onderlinge communicatie staat, verschillende denkbeelden krijgen vrij spel. We halen de kennis uit elkaar, we luisteren maar er is altijd ruimte voor kritiek. We toetsen elkaar en blijven elkaars denkbeelden onderzoeken. Wanneer Socrates een gymnastieker zou zijn geweest dan had hij misschien wel op Helen Parkhurst gewerkt.

CORRESPONDENTIE: jwillems@helenpark.nl

DE MODERNE VAKSECTIE

OVER SAMENWERKENDE DOCENTEN IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

DE VAKGROEP HEEFT ME GERED

Secties in het basisonderwijs zijn vaak niet groter dan één of twee leerkrachten. Het vaak solitaire bestaan heeft voordelige kanten: je bent baas in eigen lokaal en kunt doen wat je wilt. Aan de andere kant is er de behoefte aan uitwisseling, samenwerking, gezelligheid. In plaatsen met meer basisscholen is er vaak wel samenwerking over urenverdeling en gemeenschappelijk gebruik van zalen, maar veel verder dan dat gaat het niet. In Lelystad was het 25 jaar geleden ook zo... *Door: Henk Breukelman*

Er is intussen veel veranderd. De samenwerking strekt zich over veel meer uit. De individuele docenten hebben een team gevormd: een sectie. Deze heeft een revolutionaire omslag gemaakt, die tamelijk uniek is in Nederland. Zij heeft zich ontwikkeld van een oppervlakkig, los verband tot een hard werkend professioneel team. Ze werkt met een vast onderwijsprogramma, volgens een uniform methodisch/didactisch concept. Ze verzorgt en organiseert verschillende bovenschoolse activiteiten en adviseert de gemeente over bewegingsonderwijs gerelateerde zaken. Met straks een eigen website. De sectie is in de tussentijd gegroeid naar 19 vakleerkrachten die in 23 verschillende gymlocaties werken. Twee van de werkers van het eerste uur zijn Magda Brouwer en Simone de Vries (nu ook vakgroepcoördinator). Zij tekenen voor dit verhaal.

ONDERWIJS

Leidraad voor het programma is de lessenplanning. Elke twee leerjaren (groep 1/2, 3/4, 5/6 en 7/8) worden verdeeld in twintig periodes van vier weken (acht lessen). Alle betekenisgebieden komen daarin terug. In elke periode van vier weken is een toetsactiviteit opgenomen. Voor elke toetsactiviteit is een

arrangement en een leervoorstel op verschillende niveaus beschreven, met een beoordelingsschema aan de hand waarvan bekeken wordt of een leerling zwak, matig, voldoende, goed of uitstekend scoort.

De lessen zijn zodanig samengesteld dat dezelfde arrangementen voor verschillende groepen kunnen worden gebruikt. Met kleine aanpassingen maak je de les geschikt voor een andere groep. Je hoeft dan niet de hele zaalopstelling te veranderen. Alles is netjes en overzichtelijk gebundeld in een geel werkboek.

'Eén van de eerste dingen die we 25 jaar geleden hebben gemaakt, was de gele werkmap. Iedereen was vanuit zijn eigen (ALO) achtergrond, op zijn eigen manier bezig met het invullen van lessen. Dat zou toch makkelijker worden als we dat samen gingen doen? Een lange zoektocht volgde. Na vier jaar uitwisselen, zoeken naar overeenstemming, elkaar overtuigen, schrijven, tekenen en herschrijven, na vier jaar praten, praten en nog eens praten lag het werkboek er.'

Het werkboek is de bijbel van de vakgroep. Het bevat de complete uitgewerkte lessen van groep 1 tot en met groep 8.



FOTO: LEON VAN DER VEEN



FOTO: LEON VAN DER VEEN

Links Magda Brouwer en
rechts Simone de Vries

Het wordt aan alle basisscholen verstrekt, zodat ook de groepsleerkrachten van de bijzondere scholen (in Lelystad hebben bijna alleen de openbare scholen vakleerkrachten) er gebruik van kunnen maken. En dan gebeurt er meer dan wat redactionele aanpassingen.

'We zijn er net weer mee bezig. Dat doen we niet op onze maandelijkse middagvergaderingen. Want daarvoor moet je wel fit en geconcentreerd zijn. Dat lukt niet, net na een dag hard werken, dus doen we dat 's avonds om de veertien dagen. Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen betekenisgebied en komt met voorstellen. Die kunnen afhankelijk zijn van veranderde onderwijskundige inzichten. Zo willen we nu meer tijd inruimen voor 'rijden en glijden' en voor acrogym. Maar ook door verandering van materiaal (bankbladen in plaats van banken, aluminium frames in plaats van kasten) worden arrangementen anders. Er moeten opnieuw volgordes worden gekozen en nieuwe foto's en tekeningen worden gemaakt. Dus gaat de hele werkmap op de kop.'

Uit ervaring blijkt dat dit programma niet als een keurslijf wordt ervaren. Integendeel, leerkrachten (ook groepsleerkrachten) hebben er juist houvast aan. Het is ook niet zo dat de autonomie van de leerkracht hiermee verdwijnt. Binnen het programma is genoeg ruimte voor variaties en eigen invul-

ling, maar het basisaanbod voor alle kinderen in Lelystad van groep 1 tot en met groep 8 is gegarandeerd. Wel blijft het evalueren en beoordelen van leerlingen een heet hangijzer.

De vakgroep heeft er een eenvoudig, maar uitgebreid systeem voor ontworpen, zodat het veel tijd vraagt. *'Als je niet oppast, ben je veel tijd kwijt met het invullen van evaluatie- en beoordelingsformulieren. En dan schiet het z'n doel voorbij.'*

METHODISCH DIDACTISCH CONCEPT

Nog opzienbarender is de keuze voor eenzelfde methodisch didactische aanpak. Met een groep gymleraren overeenstemming bereiken over een programma lukt nog wel. Maar er voor zorgen dat je allemaal op dezelfde manier aan het werk gaat, is een paar stappen verder. Toch is men daar in de polder, dankzij een heldere visie op bewegingsonderwijs, op uit gekomen. Zo wordt er in bijna alle lessen in groepen gewerkt.

'Zodat er meer leerlingen tegelijk bezig zijn en leerlingen al vroeg leren zelfstandig en met elkaar te werken. Bovendien kun je op die manier elke les zorgen voor een heel gevarieerd aanbod. Dat vinden we ook belangrijk. Die aanpak heeft verre-gaande consequenties voor je onderwijs en de inrichting van je zalen. Spelletjes worden in kleine settings gespeeld. We hoeven

Zo wordt er in bijna alle lessen in groepen gewerkt



FOTO: LEON VAN DER VEEN

dus niet dertig volleyballen (voor ieder één) in elke zaal. En zes paar ringen op een rij zie je bij ons ook niet meer hangen. Twee is genoeg, en het liefst hebben we gymvaria koorden, zodat we er ook touwen en trapezes aan kunnen hangen. Dat heeft er toe geleid dat er voor alle zalen een standaard inrichting is, met dezelfde materialen, maten en lijnen. Deze standaardinrichting wordt iedere vijf jaar herzien, en zonodig aangepast. Met andere gebruikers (vooral sportverenigingen) die andere belangen hebben, onderhandelen we net zo lang dat we allebei tevreden zijn over de randvoorwaarden. Zo zijn er drie gymzalen aangepast voor gebruik door de gymnastiekvereniging Lelystad. In die zalen staan wel een evenwichtsbalk, parterrebrug en paard. Het is nog wel een beetje passen en meten, maar in de nieuw te bouwen zalen proberen we het zo te doen, dat een vereniging ook goed uit de voeten kan.'

Door de innige samenwerking is er meer mogelijk gemaakt op het gebied van onderwijs. Zo heeft de sectie materiaal aangeschaft om een heuse circusvoorstelling voor te bereiden en uit te voeren. Jongleer- en goochelmateriaal, éénwielers, balancerballen, spijkerbed of doorzaagkist, alles zit in het pakket dat tegen een kleine vergoeding beschikbaar wordt gesteld. Dat geldt ook voor de dertig paar skates die de vakgroep inmiddels rijk is, de saltostoeltjes, polsstokken en een uitgebreide mobiele muziekinstallatie voor de streetdance- of hiphoplessen. Bij toerbeurt of op aanvraag kunnen alle scholen gebruik maken van deze faciliteiten.

BEHEER VAN ZALEN

Omdat de sectie vaak de hoofdgebruiker is van de 23 locaties, hoort de verantwoordelijkheid voor het gebouw en de inventaris ook tot de taken van de vakleerkracht. Daarom is iedereen in de sectie zaalcoördinator voor één tot drie zalen. Dit houdt o.a. in, dat je wekelijks urgente klachten doorbelt, kleine kapotte inventaris vervangt, schoonmaak controleert, de inhoud van de kasten bijhoudt en netjes achterlaat, dat je maandelijks het onderhoud van het gebouw en de inventaris controleert en een paar keer per jaar verbanddozen, spelmateriaal en jongleermateriaal aanvult. Voor de vakleerkracht betekent dit, naast een stuk werk dat je levert, ook een directe invloed op je werkplek. Al die afspraken staan genoteerd in het afsprakenboek, dat iedere werknemer van de sectie meteen bij zijn aanstelling krijgt.

ADVISERENDE TAAK

Omdat er door deze manier van werken veel deskundigheid is opgebouwd, is de sectie uitgegroeid tot een gezaghebbende instantie met naam, die graag geraadpleegd wordt. Zij heeft daardoor een adviserende taak gekregen binnen de gemeente als het gaat om nieuwbouw en inrichting van gymlokalen, personele zaken als bevoegdheden, stagiaires en vacatures en alles dat plaatsvindt op het gebied van buurt, onderwijs en sport. Dat werk ligt vooral in handen van de vakgroepcoördinator. Ze stuurt, controleert en stimuleert. Zij is de playing coach, want ze geeft ook nog één van de drie dagen dat ze

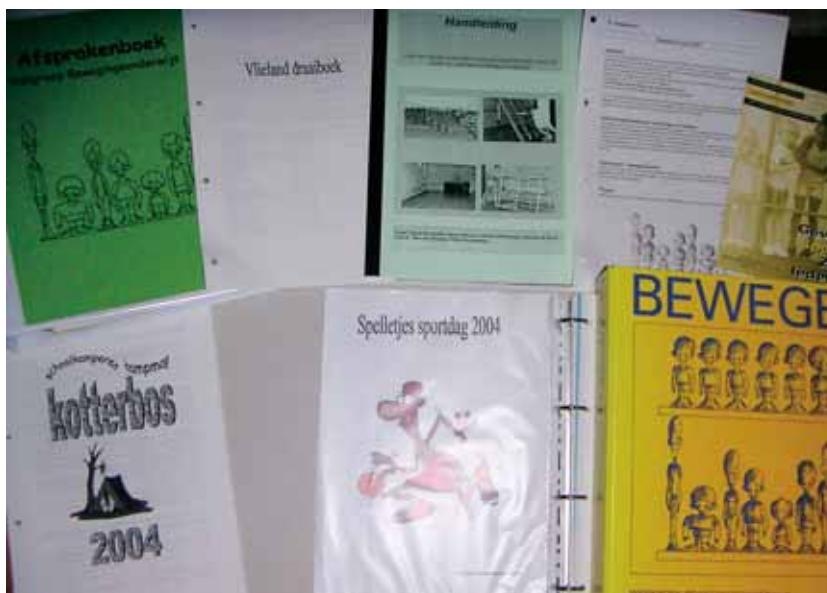


FOTO: LEON VAN DER VEEN

Ze komen weliswaar in een gespreid bedje, maar weten dat er veel van hen gevraagd wordt

werkt, les. Voor de rest is ze ambtenaar en is het stadhuis haar uitvalsbasis.

'Ik bemoei me met heel veel zaken. Ik regel het schoolzwemmen, ben verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de inventaris van de gymzalen en sportvloeren, zorg voor vervanging bij ziekte, coördineer de bulk aan verzoeken om stageplaatsen, van ALO tot en met vmbo, organiseer cursussen voor groepsleerkrachten, adviseer schooldirecties over gebruik van mens en middelen, ben verantwoordelijk voor de bouw van nieuwe gymzalen, ga aan de slag met allerlei projecten die raakvlakken hebben met bewegingsonderwijs. Zo ben ik op dit moment bezig met de Hap & Stap-vierdaagse, een project om leerlingen voor een gezonde levensstijl te motiveren. Maar ik zit ook midden in de discussie over gevolgen van het verdwijnen van de LO-bevoegdheid voor afgestudeerde Pabo-ers, want dat heeft gevolgen voor het geven van gymlessen door groepsleerkrachten.'

BUITENSCHOOLESE ACTIVITEITEN

In de loop der jaren groeide de vraag naar bovenschoolse activiteiten. In het kader van onderwijsvoorrrangsbeleid mochten kinderen van één van de basisscholen op kamp. Daarvoor werden tenten en ander materiaal aangeschaft. Na een paar jaar kwam dat bij de vakgroep terecht en langzamerhand is dat uitgegroeid tot een scala aan activiteiten en voorzieningen waar scholen baat bij kunnen hebben. Zo verzorgt de sectie elk jaar kampen op Vlieland en het Kotterbos. (Het kamp in het Kotterbos is dichtbij, dus kunnen kinderen er naar toe fietsen.)

'Wij bouwen de tentenkampen op en breken ze een paar weken later ook weer af (die dagen gelden voor ons trouwens als een studiedag). In de tussentijd worden ze gebruikt door de verschillende scholen. Verder organiseren wij elk jaar vier soorten sportdagen: een survival, een atletieksportdag, een spelletjesdag en een watersportdag. Scholen met belangstelling kunnen zich



FOTO: LEON VAN DER VEEN

De LO-sectie basisonderwijs in Lelystad, uit de enquête blijkt haar grote professionaliteit (lees daarvoor het artikel 'Over LO-secties en hun professionaliteit' in dit blad).

hiervoor opgeven. Alle 42 scholen voor basis- en speciaal onderwijs in Lelystad, maken gebruik van onze activiteiten. Ook voor deze activiteiten hebben we het nodige materiaal aangeschaft, om dit allemaal goed te kunnen beheren hebben we zelfs een Stichting opgericht: de Stichting Bewegingsonderwijs Lelystad (SBL).'

Een andere buitenschoolse activiteit is 'Club Extra'. Het doel is tweeledig. Daar komen kinderen die met de normale gymlessen niet mee kunnen komen. De activiteiten die worden aangeboden lopen vooruit op de planning van de vakgroep. Zo zal het kind het al geoefend hebben voordat het in de gymlessen aan bod komt. Het andere doel is leerlingen beter toe te rusten voor de sportvereniging.

'Dat laatste lukt bijna niet, of sportverenigingen moeten zich al aanpassen aan het niveau en de belangstelling van die kinderen. In de praktijk komt het er op neer, dat leerlingen 'Club Extra' als hun 'kluppie' zien.'

PROFESSIEEEL

Hoe is het mogelijk dat een aanvankelijke groep éénlingen zich ontwikkeld heeft tot zo'n hechte werkgroep. Uit alles blijkt een hoge mate van professionaliteit. Allereerst uit het planmatig en systematisch werken. Niet alleen voor wat betreft het beheer van de gymzalen en het programma, maar ook op het gebied van de evaluatie en beoordeling, didactische aanpak, MRT, buitenschoolse activiteiten en scholing. Het feit dat alles in eigen beheer bedacht en gemaakt is, maakt het geheel nog sterker. In de tweede plaats door de beleving van de vakgroepleden, waaruit duidelijk blijkt dat men zich met elkaar verantwoordelijk voelt voor 'de goede zaak'. Dat blijkt uit het enthousiasme van de sectieleden en de inzet die meer is dan het formeel noodzakelijke. Maar ook uit de facilitering en de bevoegdheden van de leider, de vakgroepcoördinator. Hoe kan dat?

'Je moet wel bedenken dat we in de polder zijn. In 1980 was

Lelystad een jonge stad, met alleen maar jonge collega's. En er was niets. Alles moest nog beginnen. Dan is het gemakkelijker om iets van de grond te krijgen dan op het oude land, waar secties op allerlei manieren vastzitten aan het verleden. Bovendien kregen wij in '84 een coördinator die ons inspireerde, een echte leider, iemand met visie en overtuigingskracht. Die ons bevroeg op onze idealen en ambities met het vak. Die ons uitdaagde om ons open op te stellen voor nieuwe dingen. Dat bracht structuur in de zaak. Dat ging niet zo maar. Daar gingen heel wat avonden praten, kijken bij elkaar en uitproberen in je eigen lessen aan vooraf. Maar toen zaten al die verschillende ALO-ers op één lijn. Toen hadden we de basis gelegd. Met de betekenisgebieden van de Calo als uitgangspunt. Die groep is een hele tijd bij elkaar gebleven. Dat speelt ook mee. Er is er ooit één afgehaakt, en nog niet eens uit onvrede. Je moet niet vergeten dat wij anders éénmansfracties gebleven waren. Zo'n groep geeft een enorme meerwaarde. Een van de oudere collega's heeft het wel eens gezegd: 'De vakgroep heeft me gered, anders was ik ingedut, uitgeblust.' Natuurlijk hebben wij er ook wel eens de balen van. Daarom zorgen we ook bewust dat we af en toe leuke dingen gaan doen. Altijd gebak bij de vergaderingen of samen naar Cirque du Soleil. En daardoor is het elan, de open houding, om met elkaar en van elkaar te leren, gebleven. Ook toen er mensen weg gingen en er een nieuwe coördinator kwam. Nieuwe collega's worden bij sollicitaties daarop geselecteerd. Ze komen weliswaar in een gespreid bedje, maar weten dat er veel van hen gevraagd wordt. Want naast lid van de vakgroep ben je ook medewerker aan één of meerdere scholen. Met die scholen heb je ook een binding. Daar zijn ook projecten, feesten en vieringen, waar je bij wilt zijn. Het lijkt allemaal veel, en dat is het ook, maar omdat je zoveel samendoet en zo betrokken bent, wordt het geen belasting.'

CORRESPONDENTIE: SD.de.Vries@Lelystad.nl

PRAKTIJJKATERN BEHORENDE BIJ LICHAMELIJKE OPVOEDING 3 - 2006

PRAKTIJJKATERN



PRAKTIJK PRIMAIR, BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS

26 LAAT ZE (NIET) VALLen (2) *Yos Lotens*

28 BADMINTON BINNEN HET PRAKTIJKONDERWIJS *Sandy de Groot en Dustin de Hoog*

30 ZWAAIEN IN HET ONDERWIJS OF ONDERWIJS IN HET ZWAAIEN (3) *Joris Hoeboer e.a.*

PRAKTIJK **PRIMAIR ONDERWIJS**

EEN PLEIDOOI VOOR DE IMPLEMENTATIE VAN VALPREVENTIE IN HET LEERPLAN BEWEGINGSONDERWIJS

LAAT ZE (NIET) VALLEN! (2)

In het eerste deel van dit artikel brachten we u op de hoogte van het ontstaan van de noodzaak om te komen tot betere valpreventie. Tevens gaven we voorbeelden hoe met de problematiek om te gaan. In deel twee het achterover en het voorover vallen.

Door: Yos Lotens

ACHTEROVER VALLEN**Schommelen**

Je leert hierbij om je hoofd van de vloer te houden als je achterover valt en je armen daarbij niet in de valrichting uit te steken. Om dit te kunnen oefenen heb je minstens drie tot vier vierkante meter ruimte nodig en een dik tapijt, een mat of een grasveld als ondergrond.

De houding bij schommel oefeningen is als volgt: met een geronde rug en opgetrokken benen (de armen eromheen geklemd) op de mat heen en weer bewegen: van de schouders tot en met de onderrug/billen, waarbij het hoofd de mat niet raakt. Dit, om te oefenen om bij achterover vallen het hoofd van de vloer te kunnen houden of zo te kunnen wenden dat geen letsel oplevert.

Actie

- 1 Ga op je rug liggen.
- 2 Trek je knieën naar je borst.
- 3 Houd je handen boven je knieholtes, op de achterkant van je bovenbenen.
- 4 Houd bij alles je hoofd van de mat.



5 Trek je rug een beetje rond.

6 Beweeg schommelend van voor naar achter, van achter naar voor. Maak vaart door met je onderbenen te slingeren. Oefen bij voldoende vaardigheid vervolgens vanuit langzit, vanuit gehurkte zit, vanuit stand en tenslotte van een verhoogd vlak.

Om nóg minder kans te hebben dat je bij een val achterover bezeert, moet je ook leren afslaan. Dat wordt na het onderdeel schommelen beschreven.

**Spelsuggestie****DAAN BANAAN****Fantasie**

Je bent een banaan, liggend op je rug in de schommel houding. Je bent in Fruitland net uit de boom gewaaid. Hoe harder/sneller je heen en weer schommelt, hoe hoger hing je in de boom.

Actie

- 1 Ga op je rug liggen.
- 2 Maak jezelf zo klein mogelijk en klem je armen zo stevig als je kan om je ingetrokken benen.
- 3 Schommel afwisselend vooruit en achteruit.
- 4 Probeer hierbij je hoofd van de vloer te houden. (Anders krijg je er een 'beurse plek' op.)

Begeleiding

Stimuleer de leerlingen flink te schommelen. Controleer 'beurse plekjes' op de banaan (wanneer een hoofd de mat geraakt heeft). Beloon de bananen die niet beurs zijn (met de duim omhoog: 'Daantje Banaantje').

Afhankelijk van het motorische mogelijkheden kan halfzittend worden begonnen om wat vaart te krijgen om te schommelen.

VOOROVER VALLEN ZÓNDER ROL

Je leert hierbij om zo veilig mogelijk terecht te komen als je recht naar voren valt en daarbij niet over de kop gaat: niet op je gezicht vallen en je armen zó plaatsen dat dit zo min mogelijk letsel oplevert. Het is het prettigst om de volgende oefenvormen op een dikke valmat te oefenen.



Actie

- 1 Ga op je buik liggen.
- 2 Houd je armen gebogen, je handen voor je hoofd op de mat.
- 3 Houd je vingers aaneengesloten, je handen schuin naar elkaar toe gedraaid.
- 4 Houd je hoofd van de mat en draai daarbij één oor naar de mat gericht.
- 5 Sla nu met beide armen tegelijk op de mat.
- 6 Maak een zogenaamde pushup (= opdrukken) en land vervolgens op je buik.
- 7 Houd je hoofd, je armen en je handen bij de landing hierbij altijd als hierboven beschreven.
- 8 Varieer in hoogte met de pushup.
Afhankelijk van je fysieke mogelijkheden kan uiteindelijk worden geoefend vanuit kniebrug (= vanuit de stand 'op handen en knieën') of zelfs vanaf de knieën.

Spelsuggestie

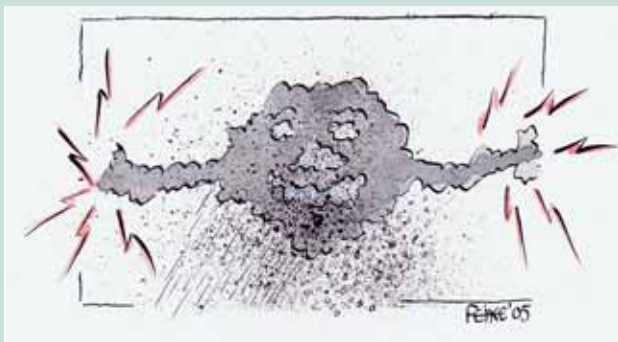
GA TE KEER ALS ONWEER

Fantasie

We gaan met z'n allen harde knallen laten horen. We beginnen met het te laten regenen. Eerst zachtjes, maar dan steeds harder. Daarna gaat het zelfs hagelen en onweren.

Actie

- 1 Ga languit met je buik op de mat liggen.
- 2 Je hebt je armen gebogen voor je uitgestoken en je vingers aaneengesloten.



Dennis van der Geest

- 3 Je houdt je hoofd van de mat, met je oor naar de mat gedraaid.
- 4 Sla nu met beide armen tegelijk (stereo) op de mat: zachtjes, hard, harder, zo hard als je maar kan. Tenslotte met z'n allen tegelijk: échte donderonweerknallen!

DENNIS LAAT JE (NIET) VALLEN!

Topjudoka Dennis van der Geest laat al jaren mensen over de hele wereld over de judomatten rollen en heeft ook zelf altijd veel met het vallen te maken gehad. In interviews en tv-programma's attendeerde hij meerdere malen de pers en zijn collega-topsporters erop, dat de impact van de meeste valongelukken in de sport onnodig groot is. Vanuit zijn judoachtergrond ziet hij het als een uitdaging om preventieve valtraining te implementeren in de meeste sporttrainingen. Immers, in welk (top-)sportprogramma past een revalidatieperiode? *Dennis laat je (niet) vallen* is de titel van het nieuwste boekje over vallen dat ik deze keer samen met Dennis van der Geest heb ontwikkeld en op de markt breng. Dit, om het mogelijk te maken om ook thuis aan valpreventie te kunnen doen. In het voorjaar van dit jaar verschijnt het bij Uitgeverij Elmar. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat ik binnenkort samen met Dennis valtrainingen en -clinics ga verzorgen, mogelijk in de rug gesteund door een innovatieve zorgverzekeraar. Wellicht treffen wij elkaar dan. Als u dit niet geheel aan het toeval wil overlaten, kunt u hiervoor contact zoeken per e-mail: yoslotens@hetnet.nl of via mijn site yoslotens.nl
Doe er uw voordeel mee!

OVER DE AUTEUR

Yos Lotens is leraar LO aan het Fioretti College te Lisse, rijks-ge диплоmeerd judoleraar en remedial teacher psychomotoriek.

Illustraties: Feike de Vries

Foto's: Patrick Kool

CORRESPONDENTIE: www.yoslotens@hetnet.nl

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

EEN VOLWAARDIG ONDERDEEL

BADMINTON BINNEN HET PRAKTIJKOND

In dit artikel wordt verslag gedaan van een clinic over het geven van badmintonlessen in het praktijk-onderwijs. De auteurs werken op het PWF in Hoorn met een jaarplanning waar badminton twee keer per jaar in voorkomt. Tevens werken ze met keuzelessen en hebben klassen de mogelijkheid om extra lessen te kiezen. In het programma is afgesproken wat er in volgorde aangeboden wordt op het PWF. Er wordt per klas/leerling bekeken op welk niveau er oefeningen kunnen worden gedaan.

Door: Sandy de Groot en Dustin de Hoog

Het praktijkonderwijs valt onder het vmbo, maar is ingericht als speciaal onderwijs. Het aantal leerlingen per klas is veel geringer dan in een reguliere vmbo-klas. Het is normaal circa twaalf leerlingen. Dit geeft voor het onderwijs soms beperkingen, echter het heeft ook grote perspectieven, zoals ieder jaar weer blijkt op de studiedag voor praktijkonderwijs.

DE PLANNING

Allereerst heb je goed materiaal nodig:

- stevige rackets!
- netten
- shuttles met kurkendop: veel stabiel
- heel ideaal: verplaatsbare lijnen.

EERSTE JAAR

- Shake hands grip: in de uitleg geven we aan niet te knijpen



FOTO: ANITA RIEMERSMA

Shake hands grip

in het racket. Het is geen hamer of bijl; 'je kan met het racket iemand aanwijzen'.

- Warming-up: houd het racket in de shake hands grip, de nagels wijzen omhoog, je legt de shuttle op het blad. Doe de volgende opdrachten:
 - wandelen in de vrije ruimte. Is dit makkelijk dan ..
 - looppas. Lukt dit ook dan ...
 - eventueel hardlopen: let wel op anderen (maximaal zes leerlingen per helft van de zaal).
- Individueel oefenen ('pannenkoeken bakken' in verschillende vormen):
 - shake hands grip 'pannenkoekenbakken' (shuttle opwerpen) op de helft van een veld
 - wedstrijdvorm: als de shuttle 3x is gevallen ga je zitten, de laatste die staat heeft gewonnen (een hele goede klas 1x vallen = zitten)
 - idem maar nu ook de 'backhand' uitleggen (met nagels naar beneden): 'pannenkoeken bakken' eerst alleen backhand. Als het lukt dan om en om.
- Onderhandse techniek:
 - overslaan
 - wedstrijdvorm: zoveel mogelijk keer (hardop tellen!) Als de shuttle valt moet je opnieuw tellen.
- Bovenhandse techniek:
 - overslaan
 - wedstrijdvorm: zoveel mogelijk keer (hardop tellen!). Als de shuttle valt moet je opnieuw tellen.
- Spelregels uitleggen met betrekking tot puntentelling en scoringsgebied.
- Wedstrijdvormen (zie de beschrijving verderop).

TWEDE JAAR

- Herhaling van de onderdelen van het eerste jaar.
- Maak nu duidelijk een onderscheid tussen hard spelen (lob, clear, smash) en zacht (drop, netdrop) spelen:
 - shake hands grip en 'pannenkoekenbakken' op de helft van een veld. De nadruk ligt nu op het bewust afwisselen van hoog en laag spelen. Bijvoorbeeld eerst alles hoog, daarna alles laag en tot slot om en om
 - wedstrijdvorm: als de shuttle drie keer is gevallen ga je zitten, de laatste die staat heeft gewonnen (een hele goede klas één keer vallen = zitten). Hoog/laag/hoog/laag etc.
- Onderhandse techniek:
 - overslaan (zacht; dus bij het net)
 - wedstrijdvorm: zoveel mogelijk keer (hardop tellen!) Als de shuttle valt moet je opnieuw tellen.

KONDERWIJS

- Bovenhandse techniek:
 - overslaan (hard; dus zover mogelijk naar de achterlijn)
 - wedstrijdvorm: zoveel mogelijk keer (hardop tellen!) Als de shuttle valt moet je opnieuw tellen.
- Onderhandse en bovenhandse techniek gecombineerd:
 - overslaan: de ene speelt de lob en staat voor aan het net, de andere speelt de drop en staat achter in het veld. Wissel
 - wedstrijdvorm: zoveel mogelijk keer overspelen op deze wijze (hardop tellen!) Als de shuttle valt moet je opnieuw tellen. Wissel.
- Wedstrijdvormen (zie de beschrijving verderop).

DERDE JAAR

- Herhaling van de onderdelen van het tweede jaar.
- Nu gaan we spelen met het accent op plaatsen:
 - we spelen op een halve baan. Eén van de twee speelt de shuttle afwisselend hard (achterin) en zacht (voorin) en laat de ander lopen. Dit is een 'halve vlinder'. Na verloop van tijd wissel
 - idem maar nu heeft de een vrije keuze in de afwisseling van voorin (zacht) of achterin (hard) plaatsen. Wissel
 - idem met aan beide kanten vrije keuze
 - twee tegen twee op een hele baan. Met een speler voor en een speler achter is er de mogelijkheid om ook zijdelings te plaatsen. Dit vereist dat de twee achter hard naar elkaar over kunnen spelen
- Wedstrijdvormen (bijvoorbeeld rond het net of enkelspel op een hele baan).

VIERDE JAAR

- Herhaling van de onderdelen van het derde jaar.
- Oefenstof inschatten per klas.
- Toernooivormen spelen (veel tijd).

Let op! Maak gebruik van differentiatie:

- binnen programmaonderdelen; als een onderdeel veel te moeilijk is voor een leerling, kies je een opdracht die wel tot uitvoering kan worden gebracht. Vanuit dit punt ga je steeds een stapje verder
- binnen een oefening maak je onderscheid in scherpheid/snelheid en richting
- in wedstrijdvorm kun je differentiëren met het aanpassen van het scoringsgebied
- vereenvoudigen door het materiaal aan te passen met gebruik van een kleiner racket.



FOTO: ANITA RIEMERSMA

Op het hoogste punt raken



FOTO: ANITA RIEMERSMA

Serveren

WEDSTRIJD- EN TOERNOOIVORMEN

- 'King of the Court': meerdere veldjes naast elkaar waarop één tegen één gespeeld wordt. Na verloop van tijd schuiven de winnaars een veldje door. De verliezer gaat een veldje terug. Je ontmoet een nieuwe tegenstander en speelt opnieuw. Dit wordt enkele malen herhaald. Het eerste veldje, waar de winnaar uiteindelijk terechtkomt is het 'koningsveldje'.
- 'Rond het net': met een groepje houd je de shuttle opgang en steek je steeds over nadat je de shuttle hebt gespeeld (rondje lopen). Wie de fout maakt is af. Afhankelijk van de klas gaan de afvallers overslaan op een vrije baan.
- 'The fastest is winner': wie heeft bijvoorbeeld als eerste zeven punten, die krijgt één wedstrijdpoint. We rouleren met de klok mee. Iedereen begint weer bij nul - nul.
- Toernooi om punten: wedstrijden tot bijvoorbeeld vijf punten. Iedereen komt een keer tegen elkaar.
- Toernooi op tijd: binnen de gegeven tijd (bijvoorbeeld acht minuten) punten doortellen. Daarna wisselen.
- Enkelwedstrijden op een hele baan met drie- of viertallen: speel om bijvoorbeeld vijf punten. De winnaar blijft staan en degene die er nieuw inkomt krijgt de punten van de verliezer en mag beginnen.

Over de auteurs

Sandy de Groot en Dustin de Hoog zijn beide werkzaam als docent LO op het PWF in Hoorn.

CORRESPONDENTIE: sandy@msi.nl

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

ONWIJS ZWAAIEN OF onWIJS ZWAAIEN?

ZWAAIEN IN HET ONDERWIJS OF ONDERWIJS IN HET ZWAAIEN? (3)

In de eerste twee artikelen uit deze reeks over zwaaien zijn we ingegaan op de techniek van het zwaaien. Toch blijft zwaaien, net als de meeste andere vormen van turnen, een bezigheid die (aanvaardbare) risico's met zich meebrengt. We kunnen een groot deel van die risico's onderkennen en beperken als we weten waar ze te vinden zijn. Dit deel draait dus om de vraag: hoe houden we de zwaai veilig? *Joris Hoeboer e.a.*

'En plotseling liet ze los', 'Dat kun je ook niet zien aankomen', beweerde de leraar LO na een ongeval met het ringzwaaien...

INCALCULEREN

Is dat zo? En zijn matten, gebruik van magnesium en dergelijke de enige en belangrijkste voorzorgsmaatregelen die je tot je beschikking hebt?

Het antwoord is nee. Inzicht in bewegen en de achterliggende mechanische principes zijn de belangrijkste instrumenten voor de leraar om het zwaaien in strekhang veilig te houden. Een leraar dient competent te zijn om te voorzien wanneer een zwaai voor een leerling risico's gaat opleveren. Ook wie schrikt bij de term mechanische principes kan zich dat inzicht verwerven.

De reden dat de ringen, tegen wil en dank, door de zwaaijer worden losgelaten is eenvoudig. De trekkrachten zijn groter dan de kracht die de zwaaijer heeft om de ringen vast te houden. Die trekkrachten zijn een gevolg van de werking van de zwaartekracht en van de centrifugale 'kracht'. Het vervelende van die trekkrachten is dat ze, in tegenstelling tot zwaaisnelheden en slingerbewegingen, niet zichtbaar zijn. We moeten de grootte van de trekkrachten daarom vooral afleiden uit onze kennis van de factoren die een rol spelen bij de opbouw van die trekkracht.

ZWAAIEN EEN GEWICHTIGE ZAAK: DE TREKCOMPONENT VAN DE ZWAARTEKRACHT

Als we onder het ophangpunt stilhangen dan wordt die trekkracht uitsluitend gevormd door de kracht waarmee de zwaartekracht aan onze massa trekt. Het gewicht van de leerling is dan de bepalende factor voor de trekkracht.

Ook op het dode punt van de zwaai, waar de zwaaisnelheid nul is en we dus ook een moment stilhangen wordt de trekkracht uitsluitend geleverd door de zwaartekracht, maar naarmate de slinger meer uit het lood komt wel in steeds mindere mate. Als de slinger uit het lood zwaait wordt de werking van de zwaartekracht verdeeld over een trekcomponent F_{tr} en een draaicomponent F_d . Bij een grotere zwaaiuitslag wordt daarbij de F_d steeds groter en de F_{tr} kleiner.

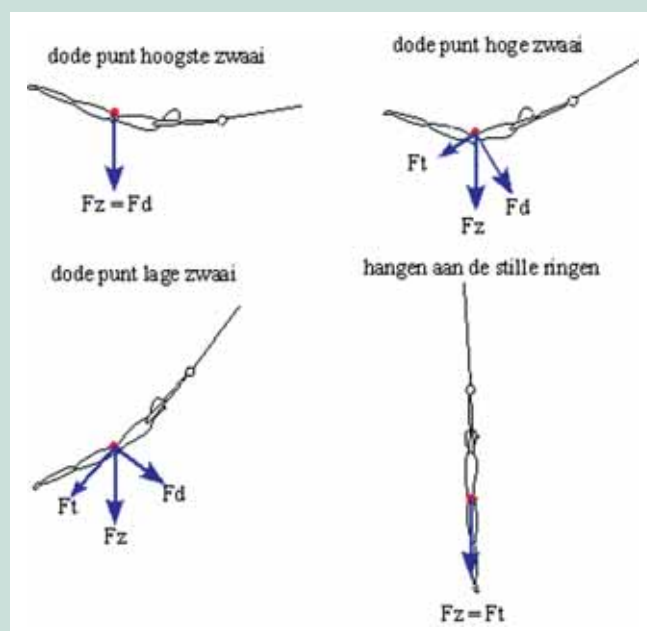
Dit verklaart dat naarmate je hoger zwaait, je in de buurt van het keerpunt van de zwaai steeds meer een gevoel van gewichtsloosheid ervaart dat bijdraagt aan de space-ervaring van de leerling bij een ruime zwaaiuitslag. Bij een zwaaiuitslag van 90° zijn we op het dode punt inderdaad gewichtsloos.

Figuur 1 De krachten binnen de zwaai

F_z = zwaartekracht

F_{tr} = trekkracht component

F_d = draaikracht component



ZWAAIEN EN NIET UIT DE BOCHT VLIEGEN: DE CENTRIFUGALE KRACHT

De trekkracht kan door zwaai- en slingerbewegingen aanzienlijk vergroot worden. We krijgen dan te maken met het verschijnsel van de centrifugale kracht. Daar is een ingewikkelde formule voor: $F_{cf} = m \cdot v^2 / r$.

We kunnen ons daar op een concrete wijze een voorstelling van maken.

Het is immers de kracht die ons (of een auto) de bocht uit doet vliegen.

Dat wordt bepaald door drie factoren:

- de massa van de auto (m)
- de snelheid waarmee de bocht genomen wordt (v)
- de scherpte van de bocht, de straal (r).

DE FACTOR MASSA

De factor massa (gewicht) noemden we al als punt van aandacht bij het inschatten van de grootte van de trekkracht. Lichaamsgewicht is een eerste en vrij eenvoudige factor waar we rekening mee hebben te houden. Leerlingen met ongunstige kracht-gewichtsverhoudingen zullen we wat meer in gaten moeten houden.

DE SNELHEID VAN DE ZWAAI EN DE SCHERPTE VAN DE BOCHT

Zoals de automobilist zich altijd een idee moet vormen met welke snelheid hij een flauwe of juist scherpe bocht kan nemen, moet de leerkracht dat ook doen bij de zwaaibewegingen van zijn leerlingen.

Op basis van inschattingen van de scherpte van de bocht en de snelheid waarmee de bocht van de (zwaartepuntsbaan) tijdens de zwaai wordt genomen, kunnen we gaan voorzien wanneer een zwaai in strekhang 'link' wordt.

Welke punten zijn dat?

ONDER HET OPHANGPUNT?

Onder het ophangpunt is doorgaans de zwaaisnelheid groot. Ook is daar de trekcomponent van de zwaartekracht zoals we zagen het grootst.

Bij het strekhangzwaaien aan de ringen wordt dit trekkrachtprobleem onder het ophangpunt echter ontlast door het plaatsen van de voeten (een derde nuttige functie van het plaatsen van de voeten!).

Direct na het passeren van het ophangpunt lijkt de situatie risicovoller. Immers: als we daar supersnel de voeten opzwaaien, krijgen we te maken met zowel een snelheidstoename (v), maar ook met een scherpere bocht (verkorting van de straal). We zagen echter dat het meestal niet zo'n vaart loopt, omdat het een hele kunst is zo een supersnelle verkorting van de slingerlengte te realiseren en dat er zelfs eerst een slingerverlenging plaatsvindt.

AANDACHTSPUNTEN IN DE ZWAAI

Grote zwaaihoeken op het keerpunt en de dynamiek van de slingerbeweging tijdens de zwaai dienen we goed in de gaten te houden!

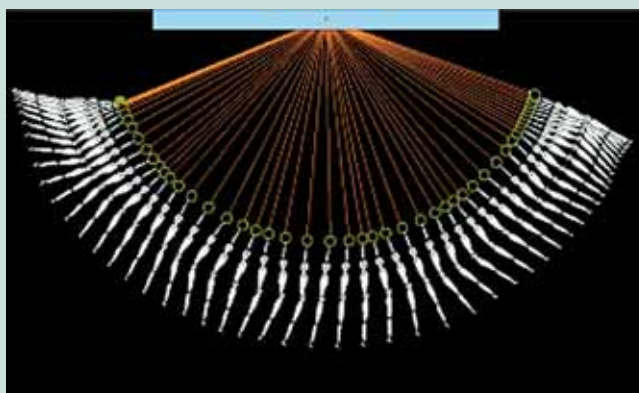
Theoretisch veronderstellen we, zoals hiervoor uitgelegd, dat alle momenten waarop de slingerlengte (r) van de zwaai als gevolg van de slingerbeweging van het lichaam verkort wordt, momenten zijn waarop er trekkrachtpieken zullen ontstaan. Hoe dynamischer die slingerbeweging wordt uitgevoerd hoe groter de piek in de trekkracht die we kunnen verwachten. In het programma interactive physics lieten we het lichaam op een tweetal manieren slingeren.

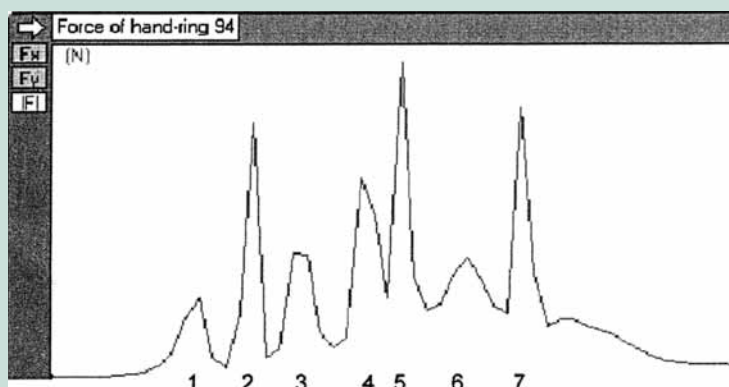
In de figuur 2 lieten we het lichaam vertrekken met een kleine zwaaihoek! Dat leidde tot een glad en rustig slingerpatroon. In de figuur 3 begon de zwaaiër vanuit een grotere zwaaihoek dat leidde tot een heftig en dynamisch slingerpatroon (de zwaaihoek is de hoek die de touwen en het lichaam maken).

We lieten het programma vervolgens de trekkrachten registreren. Pieken bleken te ontstaan bij de rood gekleurde tekeningen en de grootte van de piekkrachten hebben we daar in Newton aangegeven. Overal waar de straal van de slingerlengte in een klein tijdsbestek wordt verkort zien we een piek in de geregistreerde trekkracht ontstaan.

Conclusie: *In de neerzwaai is een rustig en glad zwaai patroon vanuit veiligheidsoogpunt te prefereren boven een zeer actief uitgevoerde slingeractie.*

Figuur 2 en 3 de zwaai





Figuur 4 Krachtenverdeling in de zwaai (zie de rode poppetjes van links naar rechts genummerd 1 t/m 7 in figuur 3)

1 978 N

2 3079 N

4 2413 N

5 3804 N (= meer dan vijf keer het lichaamsgewicht van een persoon van 70 kg)

7 3253 N

HET SCHRIKBEELD VAN DE VALSE ZWAAI!

De belangrijkste oorzaak van door de leerling niet te houden trekkkrachten is het fenomeen van de valse zwaai. Daaronder verstaan we een zwaai waarbij slinger van lichaam en touwen niet gelijktijdig tot stilstand zijn gekomen op het 'dode punt'. Meestal worden bij een valse zwaai aan het einde van de voor- of achterzwaai van de ringen de voeten van de zwaaiër nog steeds opgezwaaid.

Dat kan een tweetal redenen hebben:

- de voeten werden te laat opgezwaaid
- de voeten werden te ver doorgeszwaaid.

Als gevolg daarvan ontstaat er een grote zwaaihoek tussen lichaam en touwen en wordt het contact tussen touwen en lichaam een moment opgeheven. De gevolgen van dergelijke valse zwaai in de daaropvolgende neerzwaai kunnen desastreus zijn: er ontstaat in eerste instantie een soort vrije val van het lichaam waarbij het verbroken contact tussen ringen en lichaam tijdens de neerzwaai plotseling hersteld wordt. Het lichaam begint daardoor razend snel aan de ringen te tollen, daarbij een centrifugaalkracht opwekkend die door de beweging niet te houden is. We hebben dit geanimeerd in Interactive Physics en u ziet in figuur 5 daarvan het resultaat. Er blijkt in het lesgeven een spanningsveld te bestaan tussen het voorkomen van een valse zwaai en het zwaai willen vermeerderen door de beenopzwaai. De valkuil voor de leerkracht is hierbij dat als we leerlingen uitdagen de voeten snel op te zwaaien dit een valse zwaai in de hand kan werken. Vooral als de zwaaiuitslag van de zwaaiende ringen nog klein is en de slingertijd nog kort.

Figuur 5 'valse' zwaai

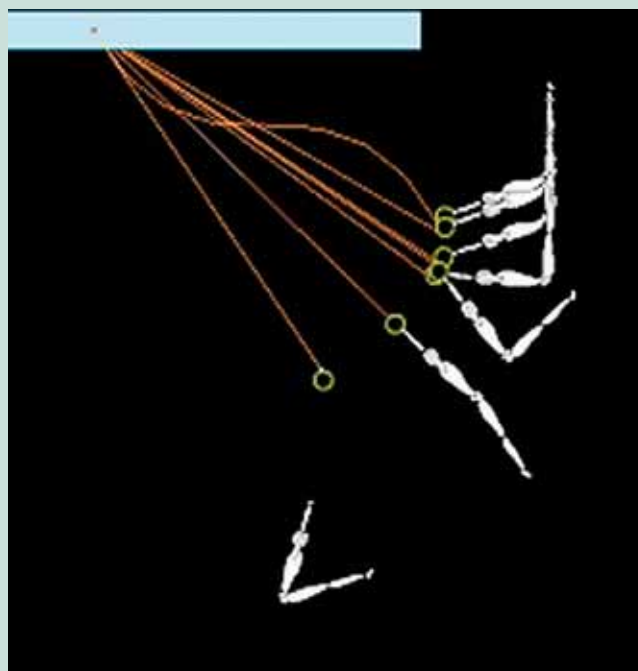
CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN VOOR DE PRAKTIJK

- Zwaardere leerlingen behoeven extra aandacht.
- Magnesiumgebruik is geen overbodige luxe.
- De zwaaiuitslag en daarmee de zwaaisnelheid en fouten in het zwaairitme kunnen we begrenzen door het aantal zwaaien in één beurt te beperken.
- Om de zwaai veilig te houden moeten we grote zwaaihoeken op het keerpunt van de zwaai en de dynamiek van de slingerbewegingen in de gaten houden en binnen de perken houden.
- Vooral in de neerzwaai moet de zwaaiër vrijwel niets anders doen dan lang blijven en hangen.
- We streven naar een rustig en glad zwaai patroon met slechts een accent op een snelle beenopzwaai.
- We moeten in de gaten houden dat de aanwijzing 'zwaai flink je voeten op' om zwaai te vermeerderen niet ontaardt in een valse zwaai.
- Bij een valse zwaai moeten alle alarmbellen bij de leerkracht gaan rinkelen.

SAMENVATTEND

In dit artikel hebben de vragen over veilig zwaaien centraal gestaan. Deze vragen behandelen, samen met de vragen van de vorige artikelen, de theorie van het strekhangzwaaien aan de ringen. In het volgende artikel kunnen we nu op verantwoorde wijze de theorie van het zwaaien koppelen aan de praktijk om zo onze keuzes in techniek en methodiek te verantwoorden.

We hopen dat we u nieuwsgierig gemaakt hebben naar het laatste artikel in deze reeks.



CORRESPONDENTIE: M.W.Bosman@hhs.nl

J.J.A.A.Hoeboer@hhs.nl

BOEKEN

**Uit de praktijkreeks
'Sportimpuls' van het Jan
Luiting Fonds**

Korfbal, samen scoren

**Auteurs: Rob Lof en Kees
Vlietstra**

**Zeist, Jan Luiting Fonds
(2006)**



Het Jan Luiting Fonds wil met dit boekje uit de praktijkreeks 'Sportimpuls' een bijdrage leveren aan praktijkliteratuur voor zowel de docent lichamelijke opvoeding als voor de (jeugd)korfbaltrainers. De schrijvers richten zich in het boekje op beginnende korfballertjes in de leeftijd van 6 tot 10 jaar.

De schrijvers gaan uit van de KNKV-visie, waarbij trainingen moeten voldoen aan vier criteria:

- 1 korfbaleigen bedoelingen zoals scoren, samenspelen, voorkomen van scoren en samenspelen en vanuit spelen het oefenen motiveren
- 2 veel herhalen
- 3 rekening houden met het kind qua leeftijd, vaardigheid en beleving
- 4 juiste coaching/beïnvloeding door spelbedoeling laten begrijpen, voor- doen/meespelen/vertellen, regels kunnen veranderen, spelers bevragen en mee laten denken.

Daarbij wordt een aantal principes gehanteerd zoals:

- spelen gaat voor oefenen
- schieten gaat voor samenspelen

- aanvallen voor verdedigen
- samenspelen voor tegen-spelen
- verdedigen is een reactie op samenspelen.

Eerst worden de criteria en principes uitgelegd. Vervolgens worden de thema's in aparte hoofdstukken behandeld. In de bijlagen staan verder nog praktische instrumenten als score- en analyseformulieren voor bij het lesgeven.

In hoofdstuk 1 richten de schrijvers zich vooral tot de beginnende korfbaltrainer in de uitleg van criteria en principes voor een goede korfbaltraining. Hopelijk zijn voor LO-docenten de didactische tips over training geven gesneden koek.

De thema's worden vooral vanuit het spelen gemotiveerd. De schrijvers kiezen in het boekje voor het uitwerken van de volgende thema's: het schot, samenspelen, gooien, vangen, onderschepen en verdedigen, gooche-len met de bal, doorloopbal, spelregels.

De schrijvers geven aan spelproblemen aan de orde te willen stellen. De beschrijvingen van de thema's zijn vooral heldere analyses van mogelijke techniekproblemen. Het score- en analyseformulier in de bijlage nodigt uit vooral naar techniekuitvoeringen te kijken.

De spelregels worden gefaseerd ingevoerd waarbij vooral eerst de balbezitter/aanvaller geholpen moet worden en later het verdedigen aandacht krijgt, gebaseerd op het principe 'aanvallen voor verdedigen'.

Het boek bevat een schat aan praktische spel- en oefenvormen waarin gevarieerd aandacht besteed wordt aan her-

halen van basistechnieken. Vooral de docent en/of trainer die een helder overzicht wil van basistechnieken en gevarieerde oefenstof voor de beginnende korfballertjes zal hier veel uit kunnen halen, wellicht niet alleen voor zes- tot tienjarigen maar ook voor leerlingen in het VO.

Maarten Massink

**Vallen en opstaan,
valoefeningen voor
kinderen**

**Auteur: Yos Lotens
Rijswijk, Elmar (2005)**

**ISBN 903896566
Prijs € 13,50**



Uit allerlei onderzoeksrapporten (o.a. 'Valongelukken bij ouderen, 1998-2002', 'Privé-ongevallen bij kinderen – 1999') blijkt dat veel letsel wordt veroorzaakt door vallen. De daarbij behorende (medische) kosten zijn aanzienlijk. Het is mogelijk dat valletsels voorkomen kunnen worden door te doen aan preventieve valtraining. Yos Lotens, docent LO en gediplomeerd judotrainer, is al jaren bezig met het leren vallen van kinderen in de (sport)school. In het boekje *Vallen en opstaan, valoefeningen voor kinderen*, wordt in het inleidende gedeelte uiteengezet wat het nut is van preventieve valtraining. Vanuit onderzoek hoe je reageert als je struikelt naar weten wat

de juiste reactie erna is om vallen te voorkomen naar voorkomen dat je letsel krijgt als je toch valt. Al dit onderzoek is gedaan bij ouderen. Als je echter vroeg begint met leren vallen dan heeft dat grote voordelen. Uit ander onderzoek blijkt dat angst voor vallen niet alleen met pijnbeleving te maken heeft, maar ook met angst om te falen. Als je in staat bent zonder pijn te vallen, word je minder angstig en is er kans dat je meer controle krijgt over je eigen gedrag. Een mooie transferfunctie dus. De preventieve valtraining is als volgt opgebouwd:

- 1 wennen aan de ondergrond
 - 2 opzij vallen
 - 3 achterover vallen
 - 4 voorover vallen
 - 5 tuimelen in alle richtingen
 - 6 jong geleerd, oud gedaan.
- Er wordt uitgegaan van natuurlijke bewegingen die door herhaling automatismen moeten worden.

Veiligheid wordt nooit uit het oog verloren, zowel voor de oefenplek (voldoende ruimte, zachte ondergrond enz.) als voor degene die valt zelf (hoofd ophouden, goed de instructies volgen enz.).

Daarnaast wordt uitgegaan van de principes van makkelijk naar moeilijk en van eenvoudig naar gecompliceerd in allerlei variaties.

Duidelijke omschrijvingen, illustraties en foto's zorgen ervoor dat de gebruiker precies weet wat te doen. Er worden vele spelsuggesties gedaan in de belevingswereld van het jonge kind.

Dit boekje is een aanwinst die ervoor kan zorgen, mits zorgvuldig gebruikt, dat vallen minder slachtoffers maakt.

Hans Dijkhoff

PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS (PO EN VO)

SALARISSEN ONDERWIJSGEVEND PERS

Op 15 november jl. is er voor de sector primair en voortgezet onderwijs een definitief akkoord gesloten. Deze CAO sector onderwijs (PO en VO) is afgesloten voor de periode 1 januari 2005 tot 1 juli 2007 en bevat onder andere de volgende financiële arbeidsvoorwaardelijke afspraken:

- een algemene salarismaatregel per 1 augustus 2005 van 1%, per 1 september 2006 van 1% en per 1 januari 2007 van 0,40%
- verhoging van de structurele eindejaarsuitkering (SEJU) met 0,50%, waardoor de uitkering vanaf 1 januari 2005 totaal structureel 4,10% bedraagt
- afschaffing ZKOO en ZVOO-regeling met ingang van 1 januari 2006 wegens invoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw)
- inkomenstoelage van 30 euro bruto per maand bij een normbetrekking (volledige baan) met ingang van januari 2006 ter compensatie voor de ziektekosten
- eenmalige uitkering in oktober 2006 van 200 euro bruto bij een normbetrekking.

Door: Sandra Roelofsen en Peter Keur

Primair onderwijs

Schaal LA 1 augustus 2005	
Nummer	Maandsalaris
1	2141
2	2184
3	2227
4	2270
5	2314
6	2357
7	2402
8	2444
9	2493
10	2541
11	2590
12	2638
13	2688
14	2736
15	2785
16	2886
17	2988
18	3089

Schema 1. Carrièrepatronen onderwijzend personeel primair onderwijs schaal LA; loonpeil 1 augustus 2005.

De uitlooptoeslag schaal LA per 1 augustus 2005 bedraagt € 27,58. De bindingstoelage bedraagt € 309,82 en wordt uitbetaald in de maand augustus.

Primair onderwijs

Schaal LB 1 augustus 2005	
Nummer	Maandsalaris
1	2220
2	2274
3	2325
4	2378
5	2429
6	2482
7	2534
8	2586
9	2638
10	2692
11	2743
12	2796
13	2847
14	2956
15	3065
16	3174
17	3284
18	3393

Schema 2. Carrièrepatronen onderwijzend personeel primair onderwijs schaal LB; loonpeil 1 augustus 2005.

De uitlooptoeslag schaal LB per 1 augustus 2005 bedraagt € 24,20. De bindingstoelage bedraagt € 309,82 en wordt uitbetaald in de maand augustus.

Voortgezet onderwijs

Schaal LB 1 augustus 2005	
Nummer	Maandsalaris
1	2220
2	2274
3	2325
4	2378
5	2429
6	2482
7	2534
8	2586
9	2638
10	2692
11	2743
12	2796
13	2847
14	2956
15	3065
16	3174
17	3284
18	3393

Schema 3. Carrièrepatroon onderwijzend personeel VO schaal LB; loonpeil 1 augustus 2005.

De uitlooptoeslag schaal LB per 1 augustus 2005 bedraagt € 24,20. De bindingstoelage bedraagt € 309,82 en wordt uitbetaald in de maand augustus.

PERSONEEL

Voortgezet onderwijs

Schaal LC 1 augustus 2005	
Nummer	Maandsalaris
1	2233
2	2341
3	2450
4	2550
5	2651
6	2751
7	2852
8	2953
9	3054
10	3155
11	3255
12	3356
13	3456
14	3558
15	3658
16	3758
17	3859
18	3959

Schema 4. Carrièrepatroon onderwijzend personeel VO schaal LC; loonpeil 1 augustus 2005.

De uitlooptoeslag schaal LC per 1 augustus 2005 bedraagt € 44,05. De bindingstoelage bedraagt € 309,82 en wordt uitbetaald in de maand augustus.

Voortgezet onderwijs

Schaal LD 1 augustus 2005	
Nummer	Maandsalaris
1	2242
2	2375
3	2508
4	2640
5	2773
6	2906
7	3039
8	3172
9	3306
10	3438
11	3572
12	3705
13	3838
14	3971
15	4104
16	4237
17	4370
18	4504

Schema 5. Carrièrepatroon onderwijzend personeel VO schaal LD; loonpeil 1 augustus 2005.

De uitlooptoeslag schaal LD per 1 augustus 2005 bedraagt € 21,78. De bindingstoelage bedraagt € 309,82 en wordt uitbetaald in de maand augustus.

15-jaarsuitzicht primair en voortgezet onderwijs

15-jaarsuitzicht	Schaal	Nummer	Bedrag 1 augustus '05
	10	10	3187
	10	11	3284
	10	12	3393
	11	6	3501
	11	7	3606
	11	8	3707
	11	9	3809
	11	10	3907
	12	3	4011
	12	4	4113
	12	5	4212
	12	6	4314
	12	7	4441
	13	5	4568
	13	6	4695
	13	7	4824
	14	6	4949
	14	7	5077
	14	8	5214
	15	6	5360
	15	7	5502
	15	8	5647
	16	6	5818
	16	7	5985
	16	8	6154
	17	6	6324
	17	7	6492
	17	8	6661
	18	6	6868
	18	7	7072
	18	8	7277

Schema 6. 15-jaars-/HOS-uitzicht PO en VO; loonpeil 1 augustus 2005.

MEDEDELINGEN WEBKRING

LEERMIDDELENDATABASE

De digitale school is gestart met een leermiddelendatabase. Leden (gratis lidmaatschap) kunnen hier hun leermiddelen plaatsen en gebruiken van de leermiddelen van collega's. Hjalmar Zoetewei is de vertegenwoordiger van de KVLO bij de digitale school en is tevens webmaster van www.gymleraren.nl (Kennisset). Kennisset en de digitale school

werken intensief samen en de leermiddelen-database is daar één van de vruchten van. U kunt daar ook de vruchten van plukken door lid te worden en uw kennis te delen met uw vakcollega's. Op www.gymleraren.nl kunt u tevens gebruiken van het prikbord en kunt u de praktijkartikelen uit de *Lichamelijke Opvoeding* downloaden. De leermiddelendatabase is bereikbaar via <http://leermiddel.digischool.nl>, via de homepage van www.gymleraren.nl of via de homepage van www.kvlo.nl

MIJN KVLO

Op www.kvlo.nl kunnen leden via MijnKVLO de complete uitgaven inzien en downloaden van het vakblad *Lichamelijke Opvoeding*. Tevens is er de mogelijkheid om gebruik te maken van het gastenboek en een discussieforum. In de toekomst zullen geregistreerde leden via MijnKVLO hun eigen scholingsgegevens bij kunnen houden.

DE MODERNE VAKSECTIE

DE LOBOS ALS ONDERSTEUNER

DE VAKSECTIE BEWEGEN EN SPORT IN 2

Het jaar 2010, het klinkt ver weg maar de tijd gaat snel. Het is al zo dichtbij dat je misschien geneigd bent te zeggen: 'nou ja, zoveel zal er in die korte tijd echt niet veranderen.' Maar misschien is dan de wens de vader van de gedachte, want in dit artikel ga ik proberen op een rij te zetten welke ontwikkelingen er op dit moment allemaal op de vaksectie afkomen of al regelmatig besproken moeten worden in het vaksectieoverleg. Een conclusie trekken, moet een ieder natuurlijk zelf doen, zeker in deze tijd van competentiegericht leren.

Door: Jan Oosterlee

Al koffiedik kijkend zou het zomaar kunnen zijn dat de lobos een meer prominente rol krijgt binnen het beweegveld. Niet dat de plaats van de ALO-afgestudeerde wordt ingenomen, maar als ondersteuner, of in randgebieden als de BOS-driehoek, kunnen we een lobos vaker gaan tegenkomen en dat betekent weer een veranderde rol van de docent LO. Dit is één van de perspectieven van waaruit dit stuk is geschreven.

(NIEUWE) ONTWIKKELINGEN

- Allereerst is er in de politiek het nodige aan ontwikkelingen die het vak bewegingsonderwijs raken.
 - a De basisvorming is op de schop gegaan en vaksecties moeten zorgen dat er een nieuw programma komt, dat recht doet aan de nieuwe programma-eisen. Scenariodenken doet zijn intrede en vaksecties worden uitgedaagd om er iets mee te doen.
 - b De tweede fase die, bij wijze van spreken, net voldoende ontwikkeld is om de vleugels uit te slaan, krijgt die kans niet en het programma moet anders. De politiek kan niet langer wachten en het onderwijs moet mee. Was je net lekker op gang met je programma, moet je gaan kijken met je vaksectie wat je kunt behouden en wat er echt anders moet.
 - c LO2 zowel voor vmbo als voor havo/vwo is mogelijk een ontwikkeling, waar steeds meer vaksecties niet meer omheen kunnen. Het aantal scholen dat ervoor kiest, groeit gestaag in het havo/vwo, en er zijn ook wachtlijsten voor het vak in het vmbo.
 - d Sport, Dienstverlening en Veiligheid, ook zo'n ontwikkeling, die een aantal scholen als een ideale kans ziet voor die leerlingen die een beroepsopleiding in zorg en welzijn niet zien zitten en die ook van de sector economie geen warm gevoel krijgen. Een intersectoraal programma is dan een uitkomst en een flinke kluit, die voor een groot deel op het bordje van de vaksectie LO komt te liggen.
- De school zelf is een factor die zorgt voor onrust in de vaksectie.
 - e Profilering is een andere factor die vaksecties LO het

nodige werk op kunnen leveren, want wanneer uit onderzoekjes steeds weer blijkt dat gym het populairste vak is, is een profiel van de 'Sportieve School' een logisch vervolg. 'Sportklassen' zijn langzamerhand een vertrouwd verschijnsel geworden in onderwijsland en de vaksectie LO groeit en bloeit. Maar het betekent weer extra werk.

- f Contacten met het vervolgonderwijs over doorstroming naar het mbo, bijvoorbeeld van LO2-vmbo naar een ROC met Sport en Bewegen; van LO2-havo naar het hbo (bijvoorbeeld ALO) en zorgen voor afstemming van programma's en manier van werken.
- De school, de sportvereniging en de gemeente gaan in de toekomst steeds vaker samen initiatieven ontwikkelen.
 - g Sportstimulering, BOS-impuls en hoe het nog meer mag heten, het hele verhaal van de innige contacten tussen sportverenigingen, buurt en school, zal meer van de vakgroep gaan vragen. Vooral VWS investeert en iedere gemeente zorgt dat ze het geld binnenhalen. Maar de

Klaar voor de start



FOTO: JAN OOSTERLEE

RT IN 2010



FOTO: JAN OOSTERLEE

Wie heeft de meeste punten?

plannen moeten natuurlijk wel handen en voeten krijgen en dus is de vaksectie LO aan zet, want die hebben de deskundigheid, kunnen alle leerlingen gemakkelijk bereiken, hebben vaak de accommodatie en hebben 'tijd'. In het onderwijs ben je immers na drieën klaar, zo wordt er al snel geredeneerd. Dus weer een flinke klus.

h De naschoolse opvang moet breder en beter, alle kinderen in het basisonderwijs moeten tot ongeveer 18.30 uur op school opgevangen kunnen worden. Wanneer de basisschool de capaciteit en de deskundigheid niet heeft (het moet wel door professionals gebeuren, vindt de politiek) kan ik me voorstellen dat de basisschool bij de grote broer (of zus, zo je wilt, want école is vrouwelijk) gaat buurten, want die hebben accommodatie, deskundigheid, tijd. Maar misschien dreigen de toekomstbeelden nu meer visioenen te worden.

- Ontwikkelingen in de beroepskolom, eigenlijk ook een gevolg van de onderwijspolitiek, en de roep om te zorgen voor doorlopende leerlijnen en het pleidooi voor de tweede (praktijk)weg (van vmbo naar hbo).
- i Wat geen visioen maar een redelijk concreet toekomstbeeld is, is de afgestudeerde lobossers, die straks hun mbo-opleiding afgerond hebben, en/of door gaan stromen naar het hbo, of aan de slag gaan als leraarondersteuner in bewegingsonderwijs. De schoolbesturen nemen een beslissing over hoe de verantwoordelijkheid van de bevoegde docent LO inhoud gegeven wordt. Dat betekent dat LO-docenten in een coach/begeleidersrol komen, naast hun rol als lesgever. En voor de vaksectie betekent dit een nieuwe setting met collega's die in een andere rol zullen functioneren. In een professionele orga-

nisatie hanteren we het begrip erkende ongelijkheid om duidelijk te maken dat je mensen moet aanspreken op hun kwaliteiten en daar effectief gebruik van moet maken. De toekomst vraagt om een professioneel geleide vaksectie.

- Maatschappelijke ontwikkelingen, waarbij het onderwijs vaak als witwasser gezien wordt van vlekjes die in de maatschappij ontstaan.
- j Andere, wat meer door maatschappelijke ontwikkelingen op het onderwijs afkomende, vragen waarbij je van je schoolmanagement, je bevoegd gezag, de gemeente afhankelijk bent of je aan de beurt komt om aan de slag te gaan. Acties, maar soms ook meer structurele thema's, die op je weg komen. Denk bijvoorbeeld aan bewegen en gezondheid, waar je met twee uur gym in de week natuurlijk bijna niets aan kunt doen, maar waarbij wel bijna iedereen in de richting van de school kijkt.

CONSEQUENTIES VOOR DE VAKSECTIE

Wanneer je bovenstaand rijtje nog eens langsloopt, is het duidelijk dat de vaksectie het druk krijgt, ook wanneer maar de helft van de bovengenoemde punten doorgaat.

Het betekent ook, dat je die ontwikkelingen niet meer binnen je eigen oude vertrouwde vaksectie kunt oplossen. De ontwikkelingen vragen om een blik naar buiten en om samenwerking met anderen van buiten de school. Het gaat niet alleen meer over het onderwijsprogramma, de keuzeactiviteiten, de accommodatie, het rooster en de sportdagen. Het gaat om invoeren van nieuwe examenprogramma's, die je ook eerst moet vaststellen met elkaar, ontwikkelen van beleid rond sportstimulering in de BOS-driehoek, en overleggen over afstemming van programma en manier van werken, begeleiden en coachen van nieuwe collega's, bijvoorbeeld een lobos. Deze opsomming is zeker niet compleet, maar voor de beeldvorming voldoende.

DE LOBOS IN HET VAK LO

Vanuit mijn ervaring van meer dan zestien jaar werken met scholen en vaksecties LO in het voortgezet onderwijs en mijn huidige ervaringen met het opleiden van toekomstige lobossers, wil ik wat dieper ingaan op de komst van de lobos in het vak.

Een opgeleide lobos heeft in de tweejarige opleiding ruime ervaring opgedaan met het lesgeven in bewegingsonderwijs, zowel in het basis- als voortgezet onderwijs. Daarbij is hij steeds begeleid door een bevoegde vakdocent. In de opleiding is verder aandacht besteed aan de vakinhoudelijke (methodisch-didactische) kant van het lesgeven in bewegingsonderwijs, maar ook aan de pedagogisch-psychologische.





FOTO: JAN OOSTERLEE

Prijsuitreiking

Daarnaast is de veranderende rol van de vakleerkracht op weg naar de brede school binnen het speelveld van de BOS-driehoek ruimschoots aan bod gekomen.

- Zo'n lobos heeft in zijn opleiding een aantal specialisaties gevolgd en kan daardoor mogelijk iets toevoegen aan een vaksectie. Denk bijvoorbeeld aan specialisaties in buitensporten als: mountainbiken, klimmen, kanoën, skeeleren, survival, etc. specialisatie in aerobics, wintersport, recreatiesport, racketsporten, etc. Dat is handig bij het samenstellen van je keuzeprogramma, hoef je niet zo veel deskundigheid van buiten in te huren.
- De lobos kan in het onderwijs alleen werken onder verantwoordelijkheid van een bevoegde (vak)leerkracht bewegingsonderwijs. Het is aan het bevoegd gezag van een school om te bepalen hoe 'onder verantwoordelijkheid van' in de schoolpraktijk invulling krijgt. Hieronder een aantal noties over zo'n mogelijke invulling, die ruimte biedt voor het aanstellen van een lobos binnen het onderwijs.
- De lobos kan prima functioneren binnen een vaksectie LO mits de school de noodzakelijke voorwaarden kan creëren binnen de organisatie.
- De vaksectie en de docenten LO moeten een belangrijke rol spelen bij het begeleiden en coachen van een aangestelde lobos. Het betekent ook dat in een vaksectie de noodzaak groter wordt om programma en manier van werken goed op een rij te hebben. Zo'n lobos moet natuurlijk goed ingewerkt worden en dan staat het slordig wanneer je als vaksectie moet vertellen dat ieder het op zijn eigen manier doet.
- Het takenpakket van een geschikte docent LO (niet iedere LO-docent is ook een goede coach/begeleider) zal uitgebreid moeten worden met een coachende/superviserende taak naar de lobos tot en met de daarbij horende verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en op peil houden van de deskundigheid van de lobos. Intervisieachtige sessies

zullen daartoe een bijdrage kunnen leveren.

- Om een beginnende lobos goed te kunnen begeleiden zou een één op één situatie ideaal zijn. Vergelijk het met de meester-gezel situatie in de tijd van de gilden.
- Verder zou er drie keer per schooljaar ruimte moeten komen om programma, manier van werken, begeleiding van de leerlingen en de eigen professionalisering te kunnen regelen. Een moment aan het begin van het schooljaar, ergens halverwege en aan het einde van het schooljaar.
- In de roostering zou het ideaal zijn wanneer er momenten zijn waarop er bij elkaar geobserveerd kan worden.
- Door schriftelijk zaken vast te leggen kan kwaliteitszorg vorm en inhoud krijgen, waarmee naar schoolleiding en inspectie verantwoording kan worden afgelegd. Evaluatie en bijvoorbeeld functioneringsgesprekken kunnen daarbij goede hulpmiddelen zijn.

TENSLOTTE

Met mijn opsomming van de ontwikkelingen die op de vaksectie LO afkomen en de beschrijving van een aantal aspecten rond het inzetten van een lobos binnen de school heb ik duidelijk willen maken dat ik een duidelijke plaats zie voor de lobos binnen het vakonderwijs LO. Aan deze vaksecties de uitnodiging om de kans, die er is, te grijpen en van deze ontwikkeling een kwaliteitsimpuls te maken.

OVER DE AUTEUR

Jan Oosterlee geeft op het CIOS het hoofdkeuzevak lobos en maakt deel uit van de InterCios vakgroep lobos en participeert in werkgroep Lobos van de Sport en Bewegen opleidingen van de ROC's.

CORRESPONDENTIE: j.oosterlee@chello.nl

Door Bart Crum

UIT DE GLOBAL VILLAGE

Na een adempauze van een jaar meld ik mij op verzoek van de hoofdredacteur weer met professionele wetenswaardigheden uit onze grote, kleine wereld.

RAPPORT SPRINT-ONDERZOEK VERSCHENEN

In het najaar van 2005 verscheen het definitieve rapport van het door een aantal Duitse universiteiten (onder leiding van prof. Wolf Brettschneider, Paderborn) gezamenlijk uitgevoerde, grootschalige SPRINT-(Sportunterricht in Deutschland) onderzoek naar problemen in en de kwaliteit van de 'Schulsport' (bewegingsonderwijs). Grootschalig, want de dataverzameling vond niet alleen plaats bij 8863 leerlingen uit de leerjaren 4, 7 en 9 van alle schooltypen en gespreid over heel Duitsland, maar ook bij 192 schoolleiders, 158 vakleerkrachten en 4352 ouders. Enkele belangrijke conclusies:

- in de 'Hauptschule' en de 'Realschule' (vgl. lbo, mavo) komen de grootste verschillen voor tussen aantallen in de leerplannen voorgeschreven lesuren en de werkelijk gegeven aantallen. Dit terwijl in het secundair onderwijs juist in die schooltypen bewegingsonderwijs het dringendst nodig is
- daar waar gekwalificeerde bewegingsonderwijzers het hardst nodig zijn - in basisschool en lbo - ontbreken het vaakst vakleerkrachten. Op de basisscholen wordt het vak voor 49% door vakvreemde leerkrachten verzorgd en op de 'Hauptschule' is dat 30%
- ten aanzien van gymzalen,

sporthallen en speelvelden bestaan geen echte problemen, ofschoon verbetering van de accommodaties wel zou bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs.

Zorgwekkend is echter het grote gebrek aan accommodaties voor zwemonderwijs

- over de betekenis van bewegingsonderwijs: leerlingen krijgen het graag, schoolleiders hebben er waardering voor en ouders zijn van de waarde overtuigd
- de meting van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs geeft niet direct reden tot juichen. Maar evenmin is er reden voor klagen. Er zijn wel gronden om na te denken over de inrichting van het bewegingsonderwijs. De in de leerplannen opgenomen inhouden brengen het risico met zich mee dat het onderwijs vervalt tot een 'museum van traditionele vormen', terwijl de bereidheid van de leerlingen om zich in te spannen en nieuwe vormen te leren onvoldoende wordt gehonoreerd.

Half januari 2006 verscheen het rapport in boekvorm bij Meyer & Meyer Verlag (Aken): W.D. Brettschneider et al. *DSB-SPRINT-Studie: eine Untersuchung zur Situation der Schulsport in Deutschland*.

OBESITAS, FYSIEKE ACTIVITEIT EN BEWEGINGSONDERWIJS

Het lijkt er op dat we onderhand te maken hebben met een echte 'obesitashype'. Met name in de VS (maar inmiddels ook in veel Europese landen) neemt het aantal kinderen met obesitas of overgewicht fors toe). Niet zelden wordt dan gebrek aan

beweging (tv-kijken en pc-spelletjes) als de belangrijkste oorzaak aangewezen. Volgens wordt dan vaak (te) makkelijk de stap gemaakt om te pleiten voor meer lichamelijke opvoeding op school en/of meer inspanningsintensieve beweeglessen. Wanneer het schoolvak LO in de verdrukking dreigt te raken, is voor een aantal pleitbezorgers van het vak de verleiding te groot en wordt toegegeven aan de goedkope en foutieve argumentatie 'meer te dikke kinderen, dus meer bewegingsonderwijs nodig'.

Uiteraard werd tijdens de in november 2005 in Lissabon gehouden AIESEP conferentie 'Active lifestyles: The impact of Education and Sport' ook ruim aandacht besteed aan de overgewicht epidemie en de vraag wat het bewegingsonderwijs op school daaraan zou kunnen of moeten doen. Vrijwel alle keynote sprekers namen een genuanceerd en evenwichtig standpunt in. Ik presenteer in vertaling enkele keynoterquotes: 'Geen paniek. Het aantal 'at risk' jongeren (ongemotiveerd voor bewegen/sport) bedraagt slechts 14%. Verwacht niet dat de school-LO in directe zin iets kan doen aan het probleem van bewegingsarmoede en overgewicht. Uiteraard kan goed bewegingsonderwijs kinderen wel motiveren om actief te blijven of te worden. Interventies moeten vooral worden ingezet op de dagelijkse leefomgeving van jongeren. Maak die meer uitnodigend voor spel en bewegen.' (Stuart Biddle, inspanningsfysioloog Loughborough University). '...het zijn de inhoud van het leerplan en het plezier dat de

leerlingen er aan beleven, en niet het inspanningsniveau van de lessen, die van invloed zijn op de ontwikkeling van een positieve dan wel een negatieve instelling tegenover sport en fysieke activiteit. (...) Mijn conclusie is dat we als vakwereld veel bescheidener moeten zijn in de claims die we maken aangaande de bijdrage van lichamelijke opvoeding aan een actieve leefstijl.' (Richard Tinning, sport/bewegingspedagoog University of Queensland). Omdat het me uit het hart gegrepen is, besluit ik dit paragraafje met een citaat dat ik tegen kwam in de Journal of Teaching in PE van oktober 2004 (p. 386): 'Het doet er niet toe hoe goed het wordt gegeven of hoeveel tijd het krijgt in de roosters, maar lichamelijke opvoeding heeft niet meer mogelijkheden of verantwoordelijkheid kinderen fit te maken, ze verstandig te laten eten en slank te worden dan wiskundeleraren mogelijkheden hebben of verantwoorde-lijkheid dragen om leerlingen multimiljonair te maken' (John Evans, 2004).

LO2

DE VERANDERINGEN PER 2007

BELEID LO2 HAVO/VWO IN DE VERNIEUWING

De laatste jaren bevinden de veranderingen in de tweede fase zich in een stroomversnelling. Wat speelt er momenteel op het gebied van LO2 voor havo en vwo? Waar zet de KVLO op in? De bedoeling van dit artikel is om u op de hoogte te brengen van de laatste ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Door: Guus Klein Lankhorst, Eric Swinkels en Berend Brouwer

POSITIE VAN LO2 PER 2007**Keuzevak in het vrije deel**

De positie van LO2 verandert in feite niet. De naam LO2 verdwijnt wel. In overleg met de KVLO is de naam Bewegen, Sport en Maatschappij voorgesteld. LO2 is en blijft een keuzevak in het vrije deel van alle profielen, dat wordt afgesloten met een cijfer dat uitsluitend op een schoolexamen gebaseerd is. Er is sprake van geweest dat LO2 een profielkeuzevak binnen Natuur en Gezondheid zou worden. Dit is er helaas niet doorgekomen. Citaat: 'De Profielcommissie Natuur is van mening dat LO2 geen vak is dat de profilering van het profiel Natuur en Gezondheid versterkt. De vrije ruimte biedt deze groep leerlingen voldoende mogelijkheden om het vak te kiezen. De Profielcommissie Natuur adviseert derhalve om LO2 niet aan te bieden als profielkeuzevak in het profiel Natuur en Gezondheid. De Profielcommissie Natuur beveelt wel aan om te onderzoeken of bij de ontwikkeling van het geïntegreerde bètavak aspecten van het vak LO2 in één van de modules een plaats kunnen krijgen.', aldus de commissie.

Onderzoek naar LO2

Het vak LO2 kan natuurlijk alleen gekozen worden als de scholen het vak aanbieden. Dat is nog lang niet overal het geval. Slechts ongeveer 10% van alle 600 scholen VO bied dit vak aan. Wel gaan steeds meer scholen LO2 aanbieden (zie artikel Klein Lankhorst 2005). Vooral in 2007 zijn er kansen als de vernieuwde tweede fase van start gaat. De KVLO is zeer benieuwd hoe de ontwikkeling van LO2 verloopt en welke belemmeringen er voor scholen zijn om het in te voeren en heeft daarom een onderzoek aangevraagd. Gerie ten Brinke en Janna Deelstra van de Christelijke Hogeschool Windesheim hebben dit onderzoek samen met een aantal studenten uitgevoerd onder leiding van Harry Stegeman, lector Bewegen en Gedragsbeïnvloeding. De onderzoeksvragen liggen op twee terreinen:

- de huidige stand van zaken met betrekking tot LO2
- mogelijkheden voor een verruiming van het aantal LO2-scholen

Over de onderzoeksopzet is eerder gepubliceerd in dit blad (Ten Brinke 2005). De resultaten komen in april ter beschikking. Op de studiedag LO2 van 28 april op het Baken Park Ly-

ceum te Almere worden ze toegelicht. Definitieve resultaten worden te zijner tijd gepubliceerd in dit blad.

Studielast LO2

De studielast voor LO2 gaat met ingang van 2007 groter worden. De reden is dat de omvang van alle keuzevakken in het vrije deel van de profielen gelijkgetrokken wordt. Daardoor wordt de overladenheid van het programma minder. Ook is er straks meer ruimte voor bewegen en regelen, ook voor het vwo. Omdat het examenprogramma inhoudelijk verder nauwelijks verandert, geeft deze maatregel de scholen ruimte om de extra studielast naar eigen inzicht in te vullen.

Studielast LO2	Is nu	Wordt in 2007
Havo	240 uren	320 uren
Vwo	280 uren	440 uren

Examenprogramma

Net als bij LO1 worden ook de eindtermen voor LO2 geglobaliseerd. Ook voor LO2 komen er (net als voor alle vakken) minder en globalere eindtermen, één per subdomein.

Dat leidt tot:

- LO2 havo - 16 eindtermen (was 54)
- LO2 vwo - 19 eindtermen (was 68)

De aard van het programma en de inhoud van de eindtermen blijven op hoofdlijnen hetzelfde. Het examenprogramma is ook nog steeds voor dezelfde doelgroep leerlingen, namelijk zij die redelijk mee kunnen doen met gym, zeer geïnteresseerd in sport en bewegen en de achtergronden ervan en het leuk vinden om leiding te geven en te organiseren. Ze hoeven dus geen topsporter te zijn. Hieronder geven we een korte toelichting op de nieuwe eindtermen.

Domein A: Vaardigheden

Domein A was 'Algemene vaardigheden' (leren uitvoeren, leren leren, leren communiceren, reflecteren). Een toelichting op de rol van vakoverstijgende vaardigheden binnen LO2. Domein A wordt nu 'Vaardigheden', een formulering van het algemene doel van LO2:

RNIEUWDE TWEEDE FASE

'De kandidaat kan bewegingssituaties kiezen, arrangeren en begeleiden, voor zichzelf maar vooral voor anderen (met daar- bij voor vwo als toevoeging: en kan daar op reflecteren)'.

Domein B: Bewegen

De inhoud is dezelfde gebleven, maar in minder woorden. In het 'Vakdossier lichamelijke opvoeding' (SLO 2003) wordt als advies gegeven om voorlopig in het programma bewegen (nog) maar niets te veranderen. De formuleringen die gebruikt zijn voor de eindtermen zijn gebaseerd op de 'oude' voorlichtingsbrochure LO2 (SLO 2000).

Een voorbeeld. De eindtermen voor subdomein spelen zagen er eerst als volgt uit:

De kandidaat kan deelnemen aan minimaal één doelspel, waarbij het gaat om het

- afhankelijk van de situatie, individueel spelend of samenspelend opbrengen van de bal
- passeren van een tegenstander met een gerichte pass naar een medespeler of met een individuele passeeractie
- herkennen van scoringskansen en het omzetten ervan in een geschikte doelpoging
- op het juiste moment openen van afspeellijnen in de breedte of in de diepte
- controleren van een aangespeelde bal en in het juiste tempo doorspelen
- spelen met een taakverdeling in de aanvalsofbouw
- bij balverlies op tijd omschakelen naar verdedigende taken
- volgens afspraak afspeellijnen of een deel van het speelveld afschermen
- spelen met een taakverdeling in de verdediging;

Voor 2007 ziet de omschrijving er als volgt uit.

De kandidaat kan deelnemen aan minimaal één doelspel, één terugslagspel en één slag- en loopspel, waarbij het gaat om verdieping van het niveau van deelname voor wat betreft complexiteit van het bewegen, diversiteit in taken en in contexten en het afstemmen van het eigen bewegen op dat van anderen.

Domein C: Bewegen en regelen

Deze eindtermen bij vwo waren altijd beperkter dan bij de havo. Nu geldt het hele havo-programma ook voor het vwo. Dus naast de regelende rol van beweger, geldt nu voor de vwo-

leerling ook de rol van begeleider en die van organisator. Dit is mogelijk door de toegekende extra studielast. De eindterm over het reflecteren op het regelen van bewegen blijft (nog steeds) alleen voor het vwo. In schema:

HAVO	VWO
C1: Regelen in de rol van beweger	
C2: Regelen in de rol van begeleider	
C3: Regelen in de rol van organisator	
	C4: Reflecteren op de regelen van bewegen

Domein D: Bewegen en gezondheid

Voor havo en vwo gelden beide:

HAVO	VWO
D1: Bewegen en welzijn	
D2: Fitheid testen en verbeteren	
D3: Blessurepreventie en – behandeling	D3: Bewegen en risico's

Domein E: Bewegen en Samenleving

De verschillen (en overeenkomsten) voor 2007 zijn duidelijk te maken in een tabel:

HAVO	VWO
E1: Toekomstoriëntatie	
E2: Samenleving en bewegingscultuur	E2: De ontwikkeling van de bewegingscultuur
	E3: Mens en bewegen
	E4: Maatschappij en bewegen
E5: De organisatie van sport en bewegen	

Verskil havo/vwo

Bij de havo ligt meer accent in het examenprogramma meer op praktisch handelen. Bij het vwo ligt het accent meer op beleidsmatig denken, op reflecteren en op een meer wetenschappelijke benadering. De verschillen zijn nu wat explicie- ter omschreven en verder vormgegeven in programma en in toetsing. Echter de overeenkomsten overheersen nog wel zo- danig dat de mogelijkheid om LO2 aan havo- en vwo-klassen gecombineerd aan te bieden mogelijk blijft.

TOETSING

In het huidige examenprogramma staan richtlijnen voor de examinering. In het nieuwe examenprogramma per 2007 be- staan die voorschriften voor vorm, weging en inrichting van het schoolexamen niet langer. Voorlopig worden de oude richtlijnen gehandhaafd.

WEGING EXAMENONDERDELEN	havo	vwo
Toetsen	30%	30%
Praktische opdrachten:	70%	70%
<i>Bewegen</i>	35%	25%
<i>Lesgeven/organiseren</i>	25%	15%
<i>Trainingsprogramma</i>	10%	10%
<i>Onderzoek</i>	x	20%

Het blijft mogelijk om handelingsdelen op te nemen in het PTA. In het portfolio of sportdossier LO2 worden alle documenten verzameld.

BELEID

Het beleid van de KVLO is gericht op groei van de kwantiteit en van de kwaliteit van LO2 in scholen voor havo en vwo. Dit uit zich in de volgende concrete acties:

Er is een folder ontwikkeld die gericht is op leerlingen die eventueel LO2 willen kiezen (gratis te verkrijgen bij de KVLO). Er is een powerpointpresentatie ontwikkeld ter promotie van LO2.

De KVLO laat onderzoek doen naar de stand van zaken en groei mogelijkheden van LO2-scholen.

Er wordt een folder ontwikkeld die erop gericht is om schoolleiders te interesseren voor LO2 en hen het belang van LO2 voor hun school duidelijk te maken.

De KVLO neemt deel aan het netwerk LO2 om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen en stimuleert scholen om daar ook aan deel te nemen.

Er wordt informatie op de website van de KVLO actueel gehouden (zie verder).

KVLO en SLO gaan in 2006 samen LO2-ondersteuning op maat aan te bieden, gericht op de concrete voorbereiding voor het invoeren van LO2.

CURSUS

In het voorjaar van 2006 starten we met een cursus in twee bijeenkomsten voor scholen die LO2 in willen voeren om een schooleigen programma en PTA voor LO2 te ontwikkelen.

Houdgreep oefenen



FOTO: HANS DIJKHOFF

Cursusdata zijn 30 maart en 1 juni te Zeist van 13.00 - 16.00 uur. Voor de cursus wordt een kostendekkende bijdrage gevraagd.

Wilt u zich aanmelden voor de cursus dan kunt u zich wenden tot bureau VAS, Corrie Dijkstra (corrie.dijkstra@kvlo.nl).

Voor inhoudelijke informatie over deze cursus kunt u contact opnemen met Guus Klein Lankhorst (g.w.klein.lankhorst@maartens.nl) of Eric Swinkels (e.swinkels@slo.nl).

NETWERKEN

Na de zomervakantie komt er een vervolg in netwerken om secties te begeleiden bij het uitwerken van hun eigen programma. Er bestaat nu al één netwerk LO2 onder leiding van Eric Swinkels (SLO). Hier zijn enthousiaste collega's bezig programma's te ontwikkelen en informatie uit te wisselen. Momenteel nemen daar ongeveer veertien scholen aan deel. Na de zomervakantie willen we dit netwerk gaan uitbreiden naar een aantal meer regiogebonden netwerken. Informatie over deelname aan die netwerken kunt u ook krijgen via Eric Swinkels of Corrie Dijkstra.

Een aantal lesvoorbeelden voor LO2 dat (eerder) is ontwikkeld in een LO2-netwerk onder leiding van Berend Brouwer, de examenprogramma's voor LO2 en bijbehorende handreikingen voor het schoolexamen LO2 staan op internet (<http://www.slo.nl/themas/00124/00004/00003/00002/>).

Daarnaast kunt u op de site van de KVLO (www.kvlo.nl) klikken op onderwijs - voortgezet onderwijs - lo2havo/vwo) allerlei informatie (brochures, eindtermen, etc.) over LO2 vinden voor startende scholen.

Literatuur

Brinke, ten G. (2005): *Onderzoek naar LO2 in havo/vwo*. Lichamelijke Opvoeding, nr.12, pag. 12-13.

Brouwer, B. en Mossel van G. (2003): *Vakdossiers 2003, Lichamelijke Opvoeding*, SLO Enschede

Klein Lankhorst G.W. (2005): *LO2 groeit*. Lichamelijke Opvoeding nr.14, pag. 36-37

Mooij, C. e.a. (2000): *Voorlichtingsbrochure havo/vwo actuele stand van zaken invoering tweede fase Deelvak Lichamelijke Opvoeding 2*, SLO Enschede.

Brouwer, B. en Swinkels, E. (2005): *Handreiking schoolexamen lichamelijke opvoeding 2 havo/vwo*. SLO, Enschede.

Brouwer, B. en Swinkels E. (2006): *Vakdossiers 2005, Lichamelijke Opvoeding 2*. SLO Enschede.

CORRESPONDENTIE: b.brouwer@slo.nl

FOTO: ALLEN ZONENBERG

NASCHOLING

30 NOVEMBER 2005 TE IJSSELSTEIN

VERSLAG STUDIEDAG BEWEGINGSONDERWIJS IN HET PRAKTIJKONDERWIJS

Ruim 80 deelnemers bezochten de vijfde jaarlijkse studiedag voor docenten bewegingsonderwijs in het Praktijkonderwijs. Deels een vaste groep mensen die uit heel Nederland naar IJsselstein komen om elkaar weer te ontmoeten. Deels ook weer veel nieuwe gezichten. Het programma werd geopend door Berend Brouwer van SLO die alle docenten LO verwelkomde in het Fulcotheater.

Door: Alien Zonnenberg en Berend Brouwer

PRESENTATIE: OMGAAN MET LEERLINGEN MET PDD-NOS

De lezing van Remo Mombarg van het HIS in Groningen was een boeiend verhaal waarin hij de PDD-NOS leerling niet alleen treffend beschreef maar juist ook door praktische opdrachten de luisteraars actief wist te betrekken. Hierdoor werd het gedrag waarmee deze leerlingen in de lessen komen, begrijpelijk en duidelijk gemaakt. Zijn stelling: PDD-NOS is er, het geneest niet. Wij moeten dus leren om er beter mee om te gaan. Remo kon duidelijke stappen aangeven waardoor je deze leerlingen kunt begeleiden in de les. De artikelen die hij eerder in de *Lichamelijke Opvoeding* heeft geschreven waren uitgangspunt voor zijn verhaal. De dia's van de lezing van Remo zijn na te lezen op de website van de KVLO.¹



FOTO: ALIEN ZONNENBERG

UITWISSELING SUCCES- EN BAALLESSEN

Vorig jaar bleek uit de evaluaties dat een uitwisseling van lessen onderling op prijs zou worden gesteld. In de werksessie van 'succes- en baallesen' kreeg

men de gelegenheid om in kleine groepen zijn succeslessen, maar ook de baallesen uit te wisselen. Daarbij ging het met name om de redenen waardoor een activiteit juist bij deze leerlingen uit het praktijkonderwijs succes heeft of juist niet. De verslagen van de groepen zijn verwerkt en op verzoek van de deelnemers wordt de uitwerking gepubliceerd op de website van de KVLO. (zie ¹)

Tegen lunchtijd vertrokken we naar praktijkschool *De Baanbreker* waar de leerlingen een prima maaltijd hadden voorbereid. Hennie van de Boorn had als vanouds alles op zijn school geweldig geregeld. Ieder jaar zorgt hij weer voor een prima organisatie waar KVLO, SLO en alle deelnemers heel blij mee zijn.

DE WORKSHOPS

1 Streetdance en breakdance in het praktijkonderwijs

Rianne-Koudijs-Mooibroek
Dit was een vervolg op de zeer geslaagde workshop van vorig jaar. Vanuit leskaarten met trucs, steps en moves kun je aan de slag met je leerlingen. Ook als je het zelf als docent niet kunt voordoen kunnen leerlingen met de foto's en uitleg elkaar begeleiden tot het ontwerpen van een dans. Er is hard gewerkt en de presentaties waren 'cool'. Het mooie is dat sommige moves er geweldig uitzien, maar eigenlijk helemaal niet zo ingewikkeld zijn. Juist binnen het praktijkonderwijs zijn er grote niveaueverschillen in bewegen tussen leerlingen onderling. Met deze werkvorm kun je prima diffe-



FOTO: ALIEN ZONNENBERG

rentiëren binnen de groep en samen een voorstelling geven. Belangrijk is hierbij een goede opbouw in wat de leerlingen aankunnen. Niet alleen bewegend maar ook een opbouw in het onderling kunnen regelen van de activiteit. We zijn benieuwd op hoeveel scholen deze workshop ervoor zorgdraagt dat BOM weer op de leskaart komt. Graag jullie reacties!

2 Het GOA-Project

René van de Meerendonk
René vertelde over een project over vrijetijdsbesteding dat is gedaan op de praktijkschool Pleincollege Eindhoven in het kader van het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid (GOA). René vindt dat vrije tijd veel meer aandacht nodig heeft in het praktijkonderwijs. Doorgaans gaat het daar alleen en vooral om voorbereiden op werken en zelfstandig wonen.

Ruim zestig leerlingen van de onderbouw bereidden in tien weken tijd een verrassende en boeiende avond vol entertainment voor en boden die aan



FOTO: ALIEN ZONNENBERG

aan een volle zaal belangstellenden van binnen en buiten de school, inclusief garderobe en kaartverkoop.

De eindpresentatie was het resultaat van het eerste jaar met kunst- en sportactiviteiten. Tien weken lang moesten leerlingen kiezen uit een breed aanbod aan sport en kunstactiviteiten, onder andere een blok 'op weg naar een vereniging'. De presentatie was de afsluitende prestatie voor de leerlingen. Hoofddoel was versterking van sociale competenties van leerlingen. Een uitgebreidere toelichting op het project kunt u vinden op de website van de KVLO.²

3 Heb jij jezelf in de hand?

René Schade

In deze workshop gaf René Schade een opbouw voor de activiteit boksen. Hij is bekend van het katern: 'Heb jij jezelf in de hand?', uitgegeven door de SLO. Hij startte zijn betoog met een presentatie van de doelen die hij heeft bij het boksen. Binnen het praktijkonderwijs gaat het hem niet zozeer om de bokstechnieken of vaardigheden, maar om het versterken van zelfvertrouwen van de leerlingen en een goede manier van omgaan met elkaar en met conflicten. Een uitge-

breid verslag kunt u vinden in een volgende LO en op de website van de KVLO.

4 Badminton

Dustin de Hoog en Sandy de Groot
Dustin en Sandy lieten aan de deelnemers zien hoe zij op hun school het onderdeel badminton door de leerjaren heen opbouwen. Van greep en pannenkoeken bakken en een start met onderhandse en bovenhandse techniek in klas 1, hard en zacht spelen in klas 2, geplaatst spelen en vlinderen in klas 3 tot de toernooivorm in klas 4. Steeds eerst oefenen en dan een wedstrijd spelen, bijvoorbeeld de 'King of the court'. Vooral het 'rond het veld' lokte ook bij deze deelnemers het nodige fanatisme en oefengedruis op. Het eigen voorbeeld van Dustin en Sandy verried hun eigen betrokkenheid bij en vaardigheid in badminton. De opbouw die zij op school geven kunt u in deze LO lezen.

Toetje

Perikel

Het onderwijscabaret Perikel was de verrassing aan het einde van deze studiedag. Dat was weer eens iets heel anders. Perikel stelt allerlei onderwijsthema's die onderwijzers bezig kunnen houden aan de orde. Allerlei bekende of heel herkenbare figuren en onderwerpen passeerden de revue. Het werd – voor degenen die nog niet naar huis moesten of gingen – een muzikale, spetterende afsluiting, waarin de hoogste ambtenaar van Maria van der Hoeven nog speciaal kwam uitleggen dat GYM MOET. Alleen dan op wel heel bijzondere wijze.³

Evaluatie bij een drankje en een hapje

Helaas waren verschillende deelnemers al voor de avondspits naar huis getogen. Toch was de sfeer goed en de evaluaties tonen aan dat iedereen zeer te spreken was over de organisatie en het programma van deze studiedag. Een enkele kritische noot werd gekraakt over het al dan niet sportgericht aanbieden van sportspelen. En de ruimte voor de werksessie van de succeslessen werd als te klein ervaren. De reactie van de deelnemers was tevens dat er voor dit onderdeel eigenlijk te weinig tijd was om het echt goed uit de verf te laten komen. Tips om mee te nemen voor het komende jaar waren o.a.:

- een didactiek speciaal voor kinderen met gedragsproblemen (zoals bijv. PDD-NOS) in de les bewegingsonderwijs
- het aanleren van vaardigheden als het opslaan van een shuttle, het geven van specifieke leerhulp aan (zorg)leerlingen
- het omgaan met allochtone leerlingen in het praktijkonderwijs
- de onderwerpen van de landelijke studiedag voor het voortgezet onderwijs kunnen ook zinvolle onderwerpen voor het praktijkonderwijs zijn
- uitwisselen van lessenseries in de praktijkworkshops.

Een aantal collega's heeft zich al aangemeld om volgend jaar zelf een workshop te geven, top!

Tenslotte willen we alle workshopleiders de leerlingen en de docenten van de Baanbreker bedanken voor hun inzet en bijdrage aan deze studiedag.

Noten

¹ De dia's van de lezing van Remo Mombarg zijn te bekijken op de website van de KVLO onder voortgezet onderwijs/praktijkonderwijs/studiedag 30 november 2005 - 'Omgaan met leerlingen met PDD-NOS'.

² www.bredeschoolnizw.nl onder het kopje Praktijk

³ www.perikel.nl.nu onderwijscabaret.



FOTO: BEREND BROUWER

CORRESPONDENTIE: Alien.zonnenberg@kvlo.nl

TER DISCUSSIE

LEIDT ARMOEDE TOT BEWEGINGSARMOEDE?

In deze rubriek krijgt u de gelegenheid zaken onder de aandacht te brengen die volgens u belangrijk zijn. De redactie plaatst deze onder verantwoordelijkheid van de schrijver en hoeft het met de inhoud niet eens te zijn.

Volgens het ministerie van OCW heeft de lichamelijke opvoeding onder andere onderstaande opdracht:

Het kind moet een bevredigende persoonlijke keuze kunnen maken en realiseren met betrekking tot bewegen in de vrije tijd.

De lichamelijke opvoeding moet kinderen dus enthousiast maken voor bewegingsactiviteiten, om daarmee bij te dragen aan een actievere leefstijl in het heden en in de toekomst. Meer lichamelijke activiteit leidt immers tot minder hartaanvallen, beroertes, kanker en suikerziekte type 2 (RIVM, 2004).

ZWEMMEN

Om maximaal bij te dragen aan de realisatie van bovenstaande doelstelling lijkt het vanzelfsprekend dat de overheid 'lifetime sporten' waarover kinderen het meest enthousiast zijn op laat nemen in het deelschoolwerkplan bewegingsonderwijs. Dit is echter niet het geval. Zwemmen is erg populair onder de 55-plussers en het is de favoriete sport voor kinderen tussen de 6 en 11 jaar (NISB).



Toch is deze belangrijke bewegingsactiviteit niet opgenomen als verplicht onderdeel van de schoolwerkplannen van het basis- en het voortgezet onderwijs.

De overheid heeft de verantwoordelijkheid met betrekking tot het leren zwemmen bij de gemeente en bij de ouders gelegd. Hierdoor haalt een aanzienlijk deel van de Nederlandse kinderen aan het einde van de basisschool het zwem-veilig-certificaat diploma-B niet. Hiermee wordt aangetoond dat lokale gemeenten en ouders niet altijd in staat of bereid zijn de verantwoordelijkheid op het gebied van de zwemvaardigheid te dragen voor de kinderen. Voor de 6000 Nederlandse gezinnen die afhankelijk zijn van de voedselbank (Algemeen Dagblad, 2005) en de 250.000 huishoudens die met baan, in Nederland een inkomen hebben onder de armoedegrens (NRC Handelsblad, 2005) geldt zeker dat ze niet in staat zijn hun kinderen aan zwemles deel te laten nemen. Een zwemles kost immers minimaal vijf euro per les. Een kind heeft ongeveer 52 uur zwemles nodig om het zwemdiploma-B niveau te bereiken. In het gunstigste geval duurt één les 45 minuten. Een kind heeft dan 69 zwemlessen nodig om het zwemdiploma-B te behalen. De kosten hiervoor zijn minimaal 346 euro!

GELIJKE KANSEN?

Indien de overheid het principe van gelijke kansen goed hanteert, is het onacceptabel mensen uit de lagere inkomensklasse met dergelijke kosten te confronteren. Indien ze ervoor kiest deze toch al kwetsbare groep mensen voor deze kosten te stellen zullen zij niet de prioriteit verlenen aan zwemles, maar uiteraard aan de primaire levensbehoeften. Het wordt hoog tijd dat de politiek, de KVLO en de ALO's zich sterk maken voor de herinvoering van het schoolzwemmen. Laten we de bewegingsarmoede tegengaan, door de favoriete sport van senioren en het jonge en het oudere schoolkind weer op te nemen als verplicht onderdeel van de schoolwerkplannen van het basis- en voortgezet onderwijs.

Drs. Roald van der Vliet, Fontys Sporthogeschool Tilburg

ICT IN DE LES LO

MOGELIJKHEDEN VOOR EEN PROFIELWERKSTUK

MEER DOEN MET VIDEOMETEN

In LO 12 hadden we een topic over ICT in de lessen LO. Het ging daar onder andere over de mogelijkheden om videobeelden te gebruiken als analyse-instrument. Als we het hebben over meten komen we al gauw uit bij natuurkunde. Dat meten kun je doen aan de hand van videobeelden. De koppeling tussen LO en natuurkunde voor een profielwerkstuk is dan al snel gelegd. *Door: Kees Hooyman*

Bij natuurkunde leent het onderwerp mechanica zich bij uitstek voor een eigen onderzoek van leerlingen. Naast de traditionele hulpmiddelen zoals tijdtikker, stopwatch en gatenwiel vormt videometen een aantrekkelijk alternatief, en met name als leerlingen kunnen meten aan zelfgemaakte videofilmjes. Daarvoor moeten echter wel enkele technische en financiële

De camera die we op het St. Bonifatiuscollege gebruiken maakt opnamen in 240 bij 320 beeldpunten, met een opnamesnelheid van 13 tot 30 beeldjes per seconde, en dat is net voldoende voor een kennismaking met videometen. Belangrijke voordelen: de camera is ook buiten te gebruiken, en het resultaat is direct terug te zien op het wel wat kleine



De camera wordt eenvoudig aangesloten op de USB-ingang



Goedkope elektronica biedt meer mogelijkheden

drempels geslecht worden. Goedkope elektronica biedt nieuwe kansen.

Tot voor kort leek het ondenkbaar, maar het ligt nu binnen de mogelijkheden: een volledige klas gaat aan de slag met videometen, en voor elk groepje is een videocamera beschikbaar. De nieuwe elektronica maakt het mogelijk. We vinden camera's in de nieuwste mobieltjes, en vrijwel elk digitaal fototoestel heeft de mogelijkheid tot het maken van eenvoudige filmpjes. De kwaliteit laat echter vaak te wensen over, en de apparaten zijn te duur of ongeschikt voor aanschaf door de school.

Nieuw op de markt zijn miniatuur-videocamera's die uit niet veel meer zijn opgebouwd dan een videochip (webcam), flash-memory, een bedieningspaneel en een USB-aansluiting.

schermpje. Met het bedieningspaneel zijn verschillende opties in te stellen, en via een keuzemenu zijn ook eerdere filmpjes en foto's te selecteren of te wissen. Aangesloten op de USB-ingang gedraagt de camera zich als een memory-stick van 32 MB, en daarmee is enkele minuten film op te nemen. Het geheugen van de camera is met een memorycard uit te breiden. Daarnaast heeft de camera ook een video-uitgang waarmee rechtstreeks afspelen op televisie mogelijk is. Die optie is handig bij presentaties van leerlingen of bij demonstraties in de natuurkundeles. Het belangrijkste voordeel is wellicht de prijs. Via internet zijn dit soort camera's al voor 70 euro per stuk aan te schaffen en dat maakt het mogelijk om klassikaal aan de slag te gaan. (Dezelfde camera's zijn natuurlijk ook te gebruiken in de lessen LO, toevoeging redactie.)

EXPERIMENTEREN MET VIDEOMETEN

Op het St. Bonifatiuscollege hebben we sinds kort de beschikking over 13 minicamera's, en daarvan wordt direct uitbundig gebruik gemaakt. Leerlingen in de examenklassen zijn voor hun PWS bezig met vallende dominostenen, projectielen, raketten, stuiterende ballen, hockeysticks en golfclubs. In klas 3 maken de leerlingen voor het eerst kennis met het meten aan videofilmjes, in klas 4 onderzoeken leerlingen bij een valbeweging het verband tussen afstand en tijd, en in 5 vwo doen leerlingen een onderzoek aan energieomzettingen bij een versnelde of vertraagde beweging.

Voor het meten aan de filmpjes wordt gebruik gemaakt van het programma COACH5. Het werken met het onderdeel



Een eenvoudige versnelde beweging vastleggen

videometen vraagt wel wat behendigheid, maar leerlingen pakken dat snel op. De meest essentiële stap is het instellen van een schaalverdeling, waarvoor het noodzakelijk is dat er op het filmpje een meetlat of een bekende afstand in beeld is. Leerlingen kunnen ook de thuisversie van COACH gebruiken voor videometen. De website van CMA biedt ondersteuning en een handleiding videometen.

De eerste ervaringen met videometen laten zien dat de leerlingen erg enthousiast zijn over het gebruik van een videocamera. Het is niet alleen leuk werk, maar het geeft ook veel mogelijkheden om je eigen onderzoekje uit te voeren. Kennelijk wordt een valbeweging veel leuker als je het met een basketbal kunt uitvoeren. Daarnaast biedt de camera een schat aan onderzoeksmogelijkheden voor het PWS.

TECHNISCHE DREMPELS

Bij het werken met videometen lijken technische problemen helaas vaak onvermijdbaar. Op het St. Bonifatiuscollege werken we met COACH5 in een netwerk, en de beveiligingsinstellingen in het netwerk maken het wegschrijven van (tijdelijke) bestanden onmogelijk. Daarnaast bestaan er zeer veel verschillende video-formats, en COACH kan met slechts enkele formats uit de voeten. COACH maakt daarbij ook gebruik van de software die op de computer beschikbaar is, en dat betekent dat het programma bij sommige leerlingen thuis wel werkt en bij andere leerlingen niet. Datzelfde geldt voor de thuisversie van COACH. De website van het CMA biedt verschillende mogelijkheden om het format van het videofilmje aan te passen.



Zo kun je ook de energieomzetting bij een versnelde beweging onderzoeken

Over de auteur

Kees Hooyman is werkzaam als docent natuurkunde op het St. Bonifatiuscollege te Utrecht.

Dit artikel is met toestemming overgenomen uit NVOX, tijdschrift voor natuurwetenschap op school. Nummer 1, 2005

CORRESPONDENTIE: khooyman@xs4all.nl

SCHOOLSPOORT

SAMEN MET UW LEERLINGEN DEELNEMEN!

WATERSPORTCLINICS IN 2006

De drie watersportbonden: de kanobond, de roeibond en het Watersportverbond hebben de afgelopen jaren geregeld een watersportclinic aangeboden voor docenten in het bewegingsonderwijs. Deze clinics zijn over het algemeen ook goed bezocht. Nu zullen op dezelfde dag én op dezelfde locatie ook watersportclinics plaatsvinden voor uw leerlingen, met als doel deelname aan de schoolfinales. Door: Aernout Dorpmans

De finale van het scholierenkampioenschap zeilen, windsurfen en kanoën, vindt plaats op vrijdag 2 juni 2006 tijdens de Mission Olympic in Amsterdam. De leerlingen van de deelnemende scholen krijgen een hele dag training door verbonds-trainers in de discipline waarvoor ze ingeschreven hebben. Zo komen ze, denken we, beter voorbereid aan de start bij de School Finales.

OPZET

Omdat de drie bonden het komende voorjaar gezamenlijk een extra inspanning leveren om de watersport te promoten, hebben we in het voorjaar maar liefst zes clinics gepland. Deze clinic kunt u verspreid over het land, in uw eigen regio, volgen. Zo is er wellicht een clinic bij u in de buurt die u kunt volgen. Op deze wijze hopen de bonden meer docenten in de gelegenheid te stellen kennis te maken met het watersportaanbod en de mogelijkheden te ervaren voor schoolwatersportprojecten op school.

Naast docenten LO worden ook de sport- en bewegingsconsulenten van gemeenten en provincies uitgenodigd. Daarmee willen de drie bonden bereiken dat er direct contact ontstaat tussen de drie partners in de BOS-driehoek. Door zelf te doen en te praten met het onderwijs en bonden kan dat leiden tot een aanvraag en uitvoering van BOS-projecten waarin de watersporten en uw school een rol van betekenis kunnen spelen.

En uiteraard zullen er ook leerlingen aanwezig zijn die in één discipline extra getraind worden.

HET PROGRAMMA

De docenten LO en de sportconsulenten krijgen een programma waarin kennis wordt gemaakt met alle disciplines op het water. Geen uitputtende instructies, maar vooral zelf (er)varen hoe leuk, spannend en ontspannend het op het water kan zijn. In de pauze geven de sportbonden u een toelichting over de wijze waarop activiteiten op het water in te passen zijn in het onderwijs en in de BOS-projecten naar en vanuit de gemeenten.

Het Watersportverbond biedt u de mogelijkheid om kennis te maken met het zeilen in een zwaardboot (bijvoorbeeld de Laser Pico) of een kielboot (bijvoorbeeld een Centaur of Polyvalk) en met het windsurfen. De kanobond (NKB) zal met diverse typen kano's aanwezig zijn en de verschillen duidelijk maken in het gebruik voor en door de leerlingen.

De roeibond (KNRB) zal diverse typen roeiboten meenemen zodat ook daar ervaring mee kan worden opgedaan. Na een korte inleiding gaat u aan de slag. U heeft de mogelijkheid om gedurende de dag drie disciplines te beoefenen in blokken van 1,5 uur. In de middagpauze kunt u bij de lunch de eerste ervaringen al uitwisselen. Tevens zullen diverse



FOTO: CHRISTOFFEL VAN HEES



FOTO: CHRISTOFFEL VAN HEES

video's van projecten op scholen te bekijken zijn. De dagindeling is op alle dagen gelijk.

DAGINDELING

09.00 – 09.30 uur: ontvangst met koffie en thee
 09.30 – 09.45 uur: inleiding en indeling
 10.00 – 11.30 uur: blok 1 praktijk
 11.30 – 12.30 uur: lunch, toelichting projecten NKB, KNRB en Watersportverbond
 12.30 – 14.00 uur: blok 2 praktijk
 14.00 – 14.30 uur: pauze en tussendoortje
 14.30 – 16.00 uur: blok 3 praktijk
 Vanaf 16.00 uur: opruimen, douchen en napraten.

WAAR VINDEN DE CLINIC'S PLAATS?

- Clinic Middelburg/Veere woensdag 26 april
- Clinic Haren vrijdag 28 april
- Clinic Roermond woensdag 10 mei
- Clinic Giesbeek vrijdag 12 mei
- Clinic Reeuwijk woensdag 17 mei
- Clinic Lelystad vrijdag 19 mei

KOSTEN

Voor deze clinic vragen we een kleine vergoeding voor de te maken kosten. KVLO-leden en studenten ALO betalen € 12,50, alle andere deelnemers € 15,00. Dat is inclusief koffie, thee en lunch. Leerlingen betalen € 7,50 voor een dag training in zeilen, windsurfen of kanovaren, inclusief lunch. Of € 50,00 voor een groep van tien leerlingen. U kunt ook alleen (een groep) leerlingen inschrijven. Leerlingen komen altijd onder begeleiding naar één van de clinics.



FOTO: CHRISTOFFEL VAN HEES

FOTO: CHRISTOFFEL VAN HEES

INSCHRIJVEN

Het inschrijfformulier staat op de website schoolsport van de KVLO www.schoolensport.nl. U kunt uw aanmelding digitaal versturen. Het formulier gaat rechtstreeks naar de watersportbonden. Of u meldt zich aan per e-mail bij Christoffel van Hees, coördinator sportstimulering Watersportverbond. E-mail: christoffel.vanhees@watersportverbond.nl. Voor vragen kunt u hem ook bellen, tel.: 030 656 6583.

INFORMATIE

Nederlandse Kanobond

Postbus 85210, 3508 AE Utrecht
 E-mail: info@nkb.nl t.a.v. Maarten van Bergen
 Tel.: 030 656 6527

Watersportverbond

Postbus 85393, 3508 AJ Utrecht
 E-mail: christoffel.vanhees@watersportverbond.nl
 Tel.: 030 656 6583

Koninklijke Nederlandse Roeibond

Bosbaan 6, 1182 AG Amstelveen
 Tel.: 020 646 2740
 E-mail: marit.klaassen@knrb.nl



DE SPORTIEFSTE SCHOOL VAN NEDERLAND

DE VERKIEZING VAN DE SPORTIEFSTE SCHOOL: INSCHRIJVING VERLENGD

NEDERLAND – AUSTRALIË 400 JAAR, UW SCHOOL NA

Zoals u al heeft kunnen lezen organiseren de KVLO en het NOC*NSF voor de derde keer de strijd om de award voor de Sportiefste School van Nederland VO. Op donderdag 20 april, de dag van School en Sport in de Nationale Sportweek, komen vijf genomineerde scholen naar Papendal in Arnhem om in een feestelijke landelijke finale te strijden om de fel begeerde titel. Op verzoek van een aantal scholen is de inschrijving verlengd tot begin maart. Voor 10 maart moeten alle aanmeldingen binnen zijn. *Door: Aernout Dorpmans*

Na het Stedelijk Lyceum Enschede (in een vorig artikel Stedelijk Lyceum Zuid genoemd, maar dat is slechts een locatie, terwijl het om een totaalprestatie ging) in 2002 en het Echnaton College uit Almere in 2004, wordt op 20 april bekend wie de titel de komende twee jaar mag voeren. Als extra prijs heeft het Echnaton in 2004 meegedaan aan de Europese Verkiezing van de Most Sportminded School. Tijdens de slotmanifestatie van EYES hebben de leerlingen in december 2004 een aantal fantastische dagen op Papendal gehad. Het Echnaton is uiteindelijk bij deze verkiezing gedeeld tweede geworden.

NEDERLAND – AUSTRALIË 400 JAAR

Dit jaar is het precies 400 jaar geleden dat het VOC-schip de Duyfken met kapitein Willem Janszoon aan het roer, als eerste Europese schip Australië aandeed. In het kader van de 400 jaar betrekkingen tussen Nederland en Australië worden er in beide landen diverse activiteiten georganiseerd. Een van de activiteiten is de uitwisseling van jeugdteams die tegen en met el-

kaar zullen sporten. De Sportiefste School VO 2006 mag op 3 juni met twaalf leerlingen twee weken naar Australië. In Sydney, Bowral en Canberra zullen de leerlingen scholen bezoeken. Er wordt in gastgezinnen geslapen. De zes jongens en zes meisjes zullen samen met leeftijdsgenoten de lessen volgen, samen sporten en kennismaken met het land. Voor onze leerlingen zijn de tickets al gereserveerd en op 17 juni wordt er weer op Schiphol geland. Alle tickets zijn al betaald en het vervoer in Australië is geregeld. Eind september, begin oktober komen de Australische leerlingen naar Nederland. Bent u nieuwsgierig geworden en denkt u dat het ook wel iets voor uw school is? Het volledige programma staat op de website: www.schoolensport.nl. Daar kunt u ook uw aanmeldingsformulier downloaden.

SPONSORS

Deze verkiezing zou niet mogelijk zijn geweest zonder de financiële ondersteuning van de vier grote toestelfabrikanten:



FOTO: HENNY DERKSEN

Demonstratie tijdens de verkiezing van de Sportiefste school van Europa

SCHOOL NAAR DOWN UNDER?



FOTO: HENNY DERKSEN

Het Echnaton met Clarence Seedorf

Janssen-Fritsen Nederland b.v. uit Helmond, Schelde International in Goes, Nijha b.v. uit Lochem en Bosan Sport b.v. uit Haaksbergen. Hierdoor is het mogelijk om een zeer attractief prijzenpakket aan te bieden.

Wat staat de winnaar in 2006 te wachten?

- de titel de Sportiefste School VO 2006
- € 6000,00 aan waardecheques voor sportartikelen
- deelname aan het uitwisselingsprogramma Nederland - Australië 400 jaar
- en, veel publiciteit en uitnodigingen voor studiedagen en congressen om uw concept toe te lichten.

Alle andere scholen die naar Papendal komen ontvangen sowieso een waardecheque van € 1500,00 en eindigen gedeeld tweede. Deze verdeling doet meer recht aan de scholen die net buiten de titel vallen.

TOEKOMST

In het programma van de Alliantie School en Sport zijn de verkiezingen van de Sportiefste Scholen PO en VO opgenomen. Tot 2008 kunnen we zeker door. De komende maanden worden samen met het BVE-werkveld verdere stappen gezet om ook binnen het BVE-veld te komen tot een verkiezing van het Sportiefste ROC of cluster binnen een ROC. De eerste gesprekken zijn gevoerd.

CORRESPONDENTIE: schoolsport@kvlo.nl

TOBSPORT

GSM

Zoals u inmiddels wel zult weten kom ik weleens in een gymzaaltje, naast alle andere heerlijke sport- en bewegingsactiviteiten die ik mag begeleiden.

Het blijft een boeiend fenomeen. Een leerkracht die de kinderen zo probeert te beïnvloeden dat ze gewenst gedrag vertonen.

Dan komen er bij mij meteen twee vragen op: wat is beïnvloeding en wat is gewenst gedrag?

Dat blijven filosofische vragen. Ik kan mensen op verschillende wijzen beïnvloeden. Een van de mogelijkheden is om de kinderen een goed voorbeeld (te laten) geven. Een goed voorbeeld doet immers goed volgen, althans dat hoop ik als opvoeder. Dat de opvoedelingen daar dikwijls anders over denken, is een open deur van Zeist tot Tokyo.

Vorige week keek ik even om het hoekje van de scheidingswand van mijn werkplek, omdat ik enigszins werd gestoord door het aantal decibels dat vanaf de werkruimte van de 'concullega' naar mij toekwam.

Terwijl ik dat deed betrapte ik mijzelf op enig voyeurisme, want ik wierp een ongewenste blik in de keuken van de buurvrouw. Gelukkig zag zij mij niet, want ze stond met haar rug naar mij toegekeerd. Niet alleen naar mij, maar ook naar de kinderen.

Die stonden braaf met drietallen hand-in-hand te wachten, totdat ze hinkelend naar de overkant mochten. Hoe ik dat weet? Eenvoudig: dat doen ze elke les tijdens het eerste kwartier in het kader van coördinatie. Het coördinerende zit 'm in het feit dat ze elkaar, zonder zo min mogelijk te struikelen, naar de overkant sleuren. Ja, u leest het goed; u heeft te maken met een recidivist.

Toch zag ik een nieuwigheidje: de juf stond met een GSM aan het oor gekluisterd op een overluide uitgangsniveau een gesprek met een collega te voeren over een kind dat binnenkort moest worden getest door de schoolpsycholoog.

Ooit heb ik geleerd dat het over het hoofd van kinderen over kinderen praten niet nozel is. Ik heb zeker vijf minuten met enige plaatsvervangende schaamte staan kijken en luisteren – intussen waren mijn kinderen geheel zelfstandig in kleine groepen aan het zaklopen, koekhappen en sponsgooien – voordat ik weer terugkeerde naar mijn eigen flexplek.

Vorige week had ik het nog met die juf over GSM. Blijkbaar heeft ze die afkorting anders geïnterpreteerd dan ik. Ik bedoelde het Groninger Sport Model; zij blijkbaar Geen Snoer Meer. Mijn zendingsgesprek als beïnvloedingsstrategie had weinig effect gesorteerd.

Voor de volledigheid: het was dezelfde juf die mij vorige week verweet – waarom weet ik niet – dat het een grote schande is dat gym in groep 3 tot en met 8 op termijn alleen nog maar door afgestudeerde ALO-studenten of pabo-ers met een applicatie mag worden gegeven.

Een aanfluiting, nietwaar?

Door: Bob O.

IRP

DE IRP-PRAKTIJK

De afdeling individuele rechtspositie biedt hulp en bijstand bij allerlei vragen en problemen die voortvloeien uit de werksituatie van leden van de KVLO. Deze juridische bijstand geldt voor leden werkzaam in en buiten het onderwijs. Om een indruk te geven van de zaken die dagelijks op de afdeling Rechtspositie behandeld worden in deze rubriek een selectie uit gestelde vragen. Door: mr. Sandra Roelofsen

Regelmatig wordt de afdeling IRP geconfronteerd met vragen en onduidelijkheden die betrekking hebben op de invoering van FUWA-VO.

Het uitgangspunt van het nieuwe functiewaarderingssysteem is een andere manier dan toe nu toe gehanteerd van beschrijven en waarderen van functies binnen het VO. FUWA-VO is niet bedoeld om de inhoud van functies te wijzigen. Er wordt een beschrijving gemaakt van de taken die door de directie worden opgedragen aan de medewerkers. Voor de docenten zijn dat de docentfuncties LB, LC en LD.

Het invoeringstraject dient er globaal als volgt uit te zien:

- De directie stelt een invoeringsplan op en komt dat overeen met de MR.
- De huidige aanwezige en nieuwe gewenste functies worden geïnventariseerd en beschreven.
- De functiebeschrijvingen worden aan de medewerkers voorgelegd.
- De functies worden gewaardeerd.
- De medewerkers krijgen de 'nieuwe' functiebeschrijvingen en waarderingen aangeboden en krijgen de mogelijkheid om in beroep te gaan.

Voor u als docent betekent dit dat de aan u (structureel) opgedragen werkzaamheden overeen dienen te komen met de functiebeschrijving zoals deze aan u is voorgelegd, welke functiebeschrijving is gewaardeerd op een docentfunctie LB, LC of LD.

Veelal wordt er overigens bij de invoering van FUWA op de school geen functiebeschrijving voorgelegd aan docenten, maar worden medewerkers d.m.v. een sollicitatieprocedure uitgenodigd te worden gewaardeerd in een bepaalde functie. Bent u het niet eens met de waardering van uw functie dan kunt u dat voorleggen aan de interne bezwarencommissie. In de CAO staat namelijk dat wanneer u het niet eens bent met de inhoud van de beschrijving, met de waardering van de functie of met de gevolgde procedure u in bezwaar kunt gaan bij de interne bezwarencommissie. Deze commissie geeft een advies aan de werkgever. Bent u het niet eens met de uitspraak, dan volgt een externe bezwarenprocedure. De uitspraak van de externe bezwarencommissie is in het bijzonder onderwijs bindend, in het openbaar onderwijs adviserend. Een collega van een VO-school is na een sollicitatieprocedure

voor verschillende LC-functies in het kader van FUWA in december 2005 benoemd in een LC-functie met terugwerken de kracht tot 1 augustus 2005. Zijn salaris wordt daarop aangepast met ingang van de eerstvolgende uitbetaling en met nabetaling van het verschil in salaris van de maanden augustus tot en met december 2005.

Maar let op: in navolging van de invoering FUWA-VO dient een leerkracht die in een hogere functie wordt geplaatst dan welke hij daarvoor had, met terugwerkende kracht tot 1 augustus 2003 te worden ingeschaald op basis van die hogere functie, tenzij in overleg met centrales een andere datum is overeengekomen.

Genoemde collega heeft daarom recht heeft op inschaling in een LC-functie met terugwerkende kracht tot 1 augustus 2003.

Ook ten aanzien van de opname van BAPO-verlof komen regelmatig vragen tot ons, zo ook deze vraag van een collega: *'Hoewel ik de vrijdag als voorkeursdag had aangegeven, heb ik de dinsdag als BAPO-dag gekregen. Deze dag is op school gereserveerd voor vergaderingen en ouderavonden.*

Hoe zit het nu voor mij met vergaderingen en ouderavonden op mijn BAPO-dag? Kan men mij verplichten dan te komen? Kan men mij bijvoorbeeld verplichten te komen met het argument dat ik in een aantal uren lesuitval heb gehad?'

De belangrijkste afspraken betreffende de BAPO-regeling zijn te vinden in de CAO-VO 2005-2006 (de CAO-VO is overigens te vinden op de website van de KVLO onder rechtspositie/voorpublicatie CAO-VO 2005/2006).

De werkgever kan u ten hoogste drie maal per jaar verplichten om te werken op dagen (dagdelen) waarop u uw BAPO-verlof opneemt. Wordt u daartoe verplicht dan heeft u recht op vervangend verlof. Vervangend verlof is geen lesuitval vanwege andere oorzaken op schoolniveau, maar een daadwerkelijke compensatie van de door u gewerkte uren. Dat is ook redelijk, u betaalt immers voor het BAPO-verlof!

Wenst de directie dat u meer dan drie keer op uw BAPO-dag aanwezig bent, dan kan dat alleen in overleg met u. Had de directie trouwens uw BAPO-verlof ingepland op de door u gewenste vrijdag, dan waren er waarschijnlijk minder problemen ontstaan.

De afdeling IRP is te bereiken per e-mail: irp@kvlo.nl en dagelijks van 12.30-16.30 op tel.: 030 693 7678.

ADVERTORIAL

Een nieuwe speler in de markt voor schoolkampen in de sneeuw

SNOWBREAKS.NL

Veel scholen gaan tegenwoordig in de winter met hun leerlingen naar de Alpen om een week te skiën en/of snowboarden. Een 'traditie' die, eenmaal begonnen, niet meer kan worden verbroken. Maar wat als u niet helemaal tevreden bent over de organisator en/of de kwaliteit van uw schoolkamp?

Snowbreaks.nl is een nieuwe speler in de markt met een verfrissende aanpak, waarbij kwaliteit als leidraad dient voor een onvergetelijke belevenis in de sneeuw.

Met meer dan 10 jaar ervaring met school- introductiedagen en schoolwerkweken in Nederland en de Belgische Ardennen organiseert Rocks 'n Rivers nu ook School Sneeuwkampen onder de noemer: Snowbreaks.nl.

Gecertificeerd

Als gecertificeerde evenementenorganisatie uit Tilburg werken wij met hoog opgeleide buitensportprofessionals, gediplomeerde ski- en snowboardleraren en de beste materialen, op basis van onze beproefde formule: maximale belevenis bij optimale veiligheid. Als u kiest voor Snowbreaks.nl dan nemen wij u vanaf dat moment alle zorg uit handen.



Samen met u bepalen we een geschikte locatie en presenteren we een scherpe en helder bespreekbare offerte.

In januari 2006 ging het Rythovius College uit Eersel voor het eerst met Snowbreaks.nl naar Oostenrijk. Docent LO Frank van de Voort vertelt hierover: *'het is ons meer dan uitstekend bevallen en in vergelijking met voorgaande jaren was het een verademing. De organisatie was bijzonder professioneel en de instructeurs verzorgden alles tot in de puntjes. Zij waren continu ter plekke, zodat ik me geen enkele zorg hoefde te maken of alles wel geregeld was. Daarnaast was ik zeer tevreden over de kwaliteit en het enthousiasme van de instructeurs tijdens de lessen en daar buiten. Kortom, een schoolkamp waarvan de leerlingen en begeleiders enorm genoten hebben!'*

Een geslaagd schoolkamp in de sneeuw begint bij
Snowbreaks.nl
Wij hebben er ons vak van gemaakt!

Advertentie



SNOWBREAKS.NL
BY ROCKS 'N RIVERS

Schoolkampen in de sneeuw!

ROCKS 'N RIVERS LEDEBOERSTRAAT 68B, 5048 AD TILBURG, NEDERLAND
TEL.: 013 4690460, FAX. 013 4690461, E-MAIL: INFO@ROCKS-N-RIVERS.NL
WEBSITE: WWW.ROCKS-N-RIVERS.NL



LAATSTE PAGINA

DOOR BAUKJE ZANDSTRA

Behoud gymuren havo en vwo

Het heeft heel wat voeten in aarde gehad om het behoud van het aantal uren via een amendement te regelen, maar uiteindelijk is er een wettekst gekomen die ondubbelzinnig is. Op 14 februari stemde de Kamer unaniem voor het behoud van het totale volume aan lichamelijke opvoeding in havo en vwo. De peildatum 1 augustus 2005 is hiervoor het uitgangspunt. Dit betekent 360 klokuren havo en 400 klokuren vwo. Tevens moet lichamelijke opvoeding bestaan uit praktische bewegingsactiviteiten. Het moet gespreid voorkomen over de schoolweken, over alle leerjaren en mag niet eerder worden afgesloten dan in de maand december van het laatste leerjaar. Na drie jaar volgt een evaluatie om te bezien of de scholen zich houden aan de tevens gestelde eisen van kwaliteit en kwantiteit. Op 9 maart staat het wetsvoorstel onderbouw geagendeerd. De KVLO heeft de Kamerleden Hamer (PvdA) en Mosterd (CDA) verzocht een zelfde regeling voor het vmbo te treffen. Als alle regelingen bekend zijn zullen ze in dit blad gepubliceerd worden. De KVLO-leden uit het voortgezet onderwijs zijn al per brief op de hoogte gesteld. Op www.kvlo.nl vindt u de amendementen met de nieuwe wettekst en toelichting.

Nieuws van onderbouw voortgezet onderwijs

De data van de grote voorjaarsconferentie van Onderbouw-VO zijn bekend. Deze vinden plaats op donderdag 13 april in Zwolle, dinsdag 18 april in Amsterdam en maandag 24 april in Veldhoven. Nadere informatie kunt u vinden op de site www.onderbouw-vo.nl

Pabo-afgestudeerden zonder gymbevoegdheid

Pabo afgestudeerden zonder gymbevoegdheid blijken moeilijk aan een baan te komen. Dat stond in het AOB blad van 18 februari. Scholen blijken nog weinig creativiteit aan de dag te leggen om vakleerkrachten of specialisten in te zetten. Het wordt tijd dat scholen die dat wel doen (40% heeft wel een vakleerkracht), laten zien hoe ze dat doen, wat functiedifferentiatie betekent en wat de meerwaarde is voor de kwaliteit van de lessen en het bewegingsplezier van kinderen. Het effect is namelijk dat Pabo's onder druk van het veld de Leergang als minor initieel gaan aanbieden. Maar ook dan moet de specialist als vakleerkracht inzetbaar zijn. Ook zijn er geluiden waarneembaar om iedereen maar weer de bevoegdheid te laten halen via de Pabo.

Voorlichting dagarrangementen en combinatiefuncties

Het kabinet heeft alsnog eenmalig €100 miljoen beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van dagarrangementen en combinatiefuncties. Op 13 maart 2006 organiseren de ministeries van OCW en SZW een gratis voorlichtingsbijeenkomst in de Reehorst te Ede. Voor projecten met combinatiefuncties voor duale vakleerkrachten en/of lobbossers die binnen en buiten school betrokken zijn bij bewegingsonderwijs en sport kunnen er weer financieringsmogelijkheden zijn. Aanmelden kan via www.dagarrangementenencombinatiefuncties.nl

65 miljoen voor sport voor allochtone jongeren

Minister Verdonk en staatssecretaris Ross trekken de komende jaren 65

miljoen euro uit, waarmee een aantal sportbonden en de vier grote gemeenten jongeren aan het sporten moeten krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door nieuwe vormen van sport in georganiseerd verband te introduceren. De deelname van allochtone jongeren blijft fors achter bij die van Nederlandse jongeren. Vooral allochtone meisjes weten de weg naar de sportclub niet te vinden. Zie: www.minvws.nl

Jan Audenaarde overleden

Op 22 februari is Jan Audenaarde, erelid van de KVLO en voorzitter van Thomas van Aquino tijdens het fusieproces met de KVLO, overleden. Hij werd 74 jaar. In LO 4 zal een in memoriam verschijnen.

Jan Rijpstra bestuurslid Vereniging Sport en Gemeenten

Het bestuur van de Vereniging Sport en Gemeenten is versterkt met Jan Rijpstra, burgemeester van Tynaarlo, tevens erelid van de KVLO. Men wil hiermee de relatie tussen onderwijs en sport en het accommodatiebeleid in gemeenten verstevigen. Het hoofdbestuur juicht deze benoeming van harte toe.

Dag van School en Sport op 20 april

Wij roepen collega's op om tijdens de nationale sportweek van 14 t/m 22 april hun school extra in beweging te laten komen door een bijzondere sportactiviteit te organiseren. Er is ook nog een leuk bedrag van te winnen aan sport- en spel-materiaal. Veel sportwinkels hebben speciale aanbiedingen en geven, bij besteding van minimaal 25 euro, het Nationale Sportgeschenk weg. Nadere informatie en aanmelding zie LO 2.

AFDELINGEN

IJMOND

Zaalvoetbaltoernooi voor docenten

Datum: donderdag 11 mei

Tijd: 19.00 - 23.00 uur

Plaats: Sporthal IJmuiden Oost

Info: Ronald Welboren, e-mail: welbo@quicknet.nl

NW VELUWE

Volleybaltoernooi voor docenten

Datum: vrijdag 31 maart

Tijd: 19.00 - 22.00 uur

Plaats: Nassau Veluwe College Harderwijk

Opgeven voor 14 maart

Info: hkap@kap.demon.nl <<mailto:hkap@kap.demon.nl>>

AGENDA

Windesheim organiseer een Onderwijslezing

'Hoezo afnemende invloed van de school?'

Datum: woensdag 29 maart

Tijd: 16.30 uur

Plaats: Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle

Info: John Steentjes, tel.: 038 469 9151,

e-mail: jcm.steentjes@windesheim.nl

ROC Midden Nederland organiseer een sportcongres 'het is ALTIJD TIJD VOOR SPORT'

Datum: donderdag 20 april

Tijd: 12.30 - 17.30 uur

Plaats: ROC-gebouw, disketteweg 10 te Amersfoort

Info: mevrouw L. de Groen, tel.: 033 470 9198,

e-mail: sportcongres@rocmn.nl

HEEFT U ONZE WEBSITES AL GEZOCHT



www.kvlo.nl

www.gymleraren.nl (community lo)

www.gymlessen.nl (vaklokaal digischool)

www.bvenet.nl/~lo-bve

www.schoolensport.nl

www.janluitingfonds.nl



**Mijn
beweegreden:
service**

Iedereen die verantwoordelijk is voor sport- en speeltoestellen zoekt houvast bij de aanschaf ervan. En wie daarbij het zekere voor het onzekere wil nemen kiest voor Nijha. Want wij bieden meer dan alleen moderne toestellen. Zoals? Vakinhoudelijke begeleiding op het gebied van veilig sporten en spelen. Gedegen advies inzake financiering. Afstemming van de inrichting van sportaccommodaties op het vakwerkplan. Daarnaast zijn wij voortdurend in touw voor de veiligheid, o.a. met inspectie en onderhoud. Ja, als het om service gaat weten wij wat er speelt. Wat is uw beweegreden om voor Nijha te kiezen?



Nijha. Voor sporttoestellen, speeltoestellen en spel materiaal. Postbus 3, 7240 AA Lochem, tel. (0573) 28 85 55, fax (0573) 25 45 54, info@nijha.nl, www.nijha.nl



GO! De nieuwe uitgave voor vmbo LO-2

- een compleet pakket voor het nieuwe examenprogramma vmbo LO-2
- praktisch in het gebruik voor u en uw leerlingen
- bevat waar nodig theoretische informatie
- heeft een handig leerlingvolgsysteem
- in de praktijk getest
- beoordeeld door de SLO.

Auteurs: Koos Beljon en Piet Swart
Verschijningsdatum: eind maart 2006



Op 21 maart organiseren wij een informatiemiddag over GO! Wilt u hier meer informatie over? Mail dan uw gegevens naar marketing@edu-actief.nl onder vermelding van 'uitnodiging GO!'.

Geef daadwerkelijk vorm en inhoud aan het vak LO!

Praktisch leerlingenmateriaal op maat voor kleutergym, vmbo, basisvorming en de tweede fase!



Uitgeverij Edu'Actief heeft in samenwerking met (ALO-)docenten en de SLO praktische LO-methodes ontwikkeld voor kleutergym, het vmbo, de basisvorming havo/vwo en de tweede fase (LO-1 en LO-2). Naast dit complete pakket LO-methodes zijn de cd-roms Rope Skipping on CD en cDance als ondersteuning ontwikkeld.

Met onze methodes geeft u daadwerkelijk vorm en inhoud aan de eisen van het zelfstandig werken en leren!

Kleutergym:	Kleuter in beweging en Kleutergym met alternatief materiaal
Vmbo:	Startschot! voor vmbo
Basisvorming:	Startschot! voor de (nieuwe) onderbouw havo/vwo
Tweede fase:	LO-1 katernen en Time Out voor LO-2
Cd-roms:	Rope Skipping on CD en cDance

edu actief
Uitgeverij Meppel

Meer informatie of bestellen?

Voor meer informatie over onze LO-methodes of voor het aanvragen van een catalogus kunt u contact opnemen met Uitgeverij Edu'Actief b.v., telefoonnummer 0522-235 235. Ook kunt u ons e-mailen via: marketing@edu-actief.nl. Voor meer informatie kunt u ook kijken op onze internetsite: www.edu-actief.nl.